

KINNITATUD
Pärnu Linnavolikogu
15. september 2011
määrusega nr 16

Muudetud
Pärnu Linnavolikogu
18. juuni 2015
otsusega nr 45

**Pärnu Linnavolikogu
Pärnu Linnavalitsus**

**Pärnu linna arengukava
aastani 2025**

Pärnu
2011

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Arengukava koostamise taust	4
1.1. Arengukava koostamise alusdokumendid	4
1.2. Arengukava koostamise meetodilised lähtekohad	4
1.3. Arengukava koostamise protsess	5
2. Pärnu linna hetkeolukord ja arengulised suundumused 2005-2011	6
2.1. Rahvastiku areng	6
2.2. Hariduskorraldus	8
2.3. Kultuur, sport ja vaba aja veetmine	9
2.4. Tööhõive ja elanike sissetulekud	10
2.5. Turismi – ja puhkemajandus	10
2.6. Tervishoid ja sotsiaaltoetused	12
2.7. Loodus- ja keskkonnakaitse valdkond	13
2.8. Transport	14
2.9. Linnaplaneerimine	14
2.10. Euroopa Liidu struktuurivahendite kaasamine	16
3. Pärnu maailmasuundumuste taustal	17
4. Pärnu visioon aastaks 2025	18
5. Pärnu linna juhtimist ja arendustegevust kandvad väärtused	20
6. Pärnu linna arengusuunad ja strateegilised eesmärgid aastani 2025	21
7. Arengukava tegevuskava ja investeringute kava	32
8. Arengukava seire ja muutmine	37
Kasutatud materjalid	39
Lisa 1. Pärnu Linnapea käskkiri nr 3-1/70, 21.05.2010	40
Lisa 2. Tegevuskava 2016-2025	42
Lisa 3. Pärnu linna jäätmekava aastateks 2014-2018	66

Sissejuhatus

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) kohaselt peab igal kohaliku omavalitsuse üksusel olema arengukava. Arengukava on linna pika- ja lühiajalise arengu eesmäärke määrav ja nende elluviimiseks tegevusi kavandav dokument, mis arvestab majandusliku, sotsiaalse, kultuurilise ja looduskeskkonna tasakaalustatud arengut. Võttes aluseks Pärnu linna elanike vajadused ja soovid, on „Pärnu linna arengukava aastani 2025“ aluseks linna kestliku arengu kavandamisele, mis põhineb linnaelu valdkondade integreeritud käsitlusel ja määratleb valdkondlike poliitikate koordineeritud elluviimise. Pärnu Linnavolikogu kehtestas 21. aprillil 2011 määrusega nr 8 Pärnu linna arengudokumentide menetlemise korra, milles sätestati arengudokumentide liigid, nende koostamise algatamise, koostamise, avalikustamise, rahastamise, järelevalve, seire ja muutmise korra. Nimetatud õigusaktiga loodi eeldused Pärnu linna arengut käsitlevate dokumentide kooskõlaks, mis ühtlasi võimaldab senisest eesmärgistatumalt ja koordineeritumalt suunata arendustegevust. Pärnu linna arengukava on alus linna eelarvestrateegia koostamisele, linnaeelarve kujundamisele, investeeringute tarvis rahaliste kohustuste võtmisele.

Pärnu linna arengukava on peamine linlaste ühiselu korraldamise strateegiline alusdokument, milles esitatakse Pärnu arengutaseme lühianalüüs, linna arengu edasised väljavaated, soovitud pilt Pärnu tulevikust aastaks 2025 ja strateegilised tegevussuunad kavandatu saavutamiseks koos eesmärgistatud tegevuste ning nende hinnangulise maksumusega. Pärnu linna arengukava tegevuskava koostamisel on arvestatud linnaeelarve realistlike võimalustega ja määratletud prioriteedid linna arengus, mille elluviimisel on võtmetähtsus linna jätkusuutliku arengu tagamisel. Tegevuskava on ühtlasi aluseks linnaeelarvele lisavahendite hankimiseks Euroopa Liidu struktuurifondidest või teistest eelarvevälistest rahalistest allikatest. Pärnu linna visiooni püstitamisel ja tegevuskava koostamisel võeti aluseks Pärnu linnavolikogu liikmete poliitilised soovid, linna hallatavate asutuste ja haldusterritooriumil paiknevate ettevõtete ja kodanikeühenduste ettepanekud. Pärnu linna arengukava koostamisel kasutati ulatuslikku kaasamist, mille tulemusena saame rääkida arengukavast kui konsensuslikust koostööplatvormist, milles keskmis on soov Pärnu elanike elukvaliteedi parandamiseks ja linna konkurentsivõime ning koostööpositsiooni tugevdamiseks. Pärnu linna arengukava on koostatud kohaliku omavalitsuse, linna elanike, ettevõtjate ja kodanikeühenduste koostöös. Pärnu arengu elluviimiseks on saavutatud partnerlus, mis on sama tähtis kui koostamisprotsessi tulemus – Pärnu linna arengut määratlev strateegiline dokument. Mida rohkem ühiseid huve ja arusaamisi osalised arengukava koostamise käigus kokkuleppeks vormisid, seda edukam on ka arengukava elluviimine.

Pärnu linna arengukavas esitatakse tegevustulemuste mõõdikud, mis võimaldavad regulaarselt hinnata arengukava täitmise tulemuslikkust. Ühtlasi sätestatakse arengukavas ka aruandluse kord, mis võimaldab avalikkusel saada järjekindlalt teavet arengukava täitmise käigust ja tulemustest.

Arengukava eelnõu koostati Pärnu Linnavalitsuse eestvedamisel, protsessi olid kaasatud asjaomased organisatsioonid ja avalikkus.

1. Arengukava koostamise taust

1.1. Arengukava koostamise alusdokumendid

Pärnu linna visiooni täitmist käsitletakse süsteemis, mis seab eesmärgiks soovitu saavutamise riiklikest huvidest lähtuvalt, Pärnumaa arenguprioriteetide ja kohalike tegevuste kooskõlastatud lähenemise.

Pärnu linna arengukava koostamisel analüüsiti riiklikes strateegilistes arengulistes dokumentides kirjapandut. Nendest kesksemad on „**Säästev Eesti 21**“, **konkurentsivõime kava „Eesti 2020“** ja riiklikud valdkondlikud strateegiadokumendid. Lisaks sellele saadi arengukavale sisend üleriigilise planeeringu „**Eesti 2030+**“ lähtematerjalidest ja Eesti Arengufondi dokumendist "**Eesti kasvuvision 2018: siht ja sammud järgmiseks kümnendiks**". Samuti kasutati „**Euroopa 2020**“ materjale, mis seavad Euroopa Liidu majanduskasvu strateegia keskmesse aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduse. Võttes arvesse, et käimas on Euroopa Liidu finantsperioodi ettevalmistamine aastateks 2014–2020, tutvuti ka nende materjalidega.

Pärnumaa keskseks dokumendiks on arengustrateegia „**Pärnumaa 2030+**“ ning erinevad valdkondlikud arengukavad ja planeeringud, näiteks „**Suur-Pärnu turismiühiskonna väljaarendamise kava**“ ja „**Pärnu linna ja lähiümbruse teemaplaneering**“.

Pärnu linnavolikogu poolt on kehtestatud järgmised valdkondlikud arengukavad: „**Pärnu Agenda 21**“, „**Pärnu linna haridussüsteemi arengukava 2004-2015**“, „**Pärnu linna turismiarengukava 2008-2017**“, „**Pärnu linna transpordi arengukava 2008-2015**“, „**Pärnu linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kava aastani 2025**“, „**Pärnu linna jäätmekava 2009-2013**“, „**Pärnu linna süütegude- ja uimastitarbimise ennetamise arengukava 2008-2013**“ ja „**Invapoliitika plaan aastani 2015 (Agenda 22)**“. Täiesti uueks sisendiks arengukava koostamise praktikasse on 2010. aastal kinnitatud „**Pärnu linna eelarvestrateegia aastateks 2010-2015**“, mis käsitleb linna rahapoliitika raamistikku. Pärnu linna ruumilist arengut sätestab „**Pärnu üldplaneering 2001-2025**“.

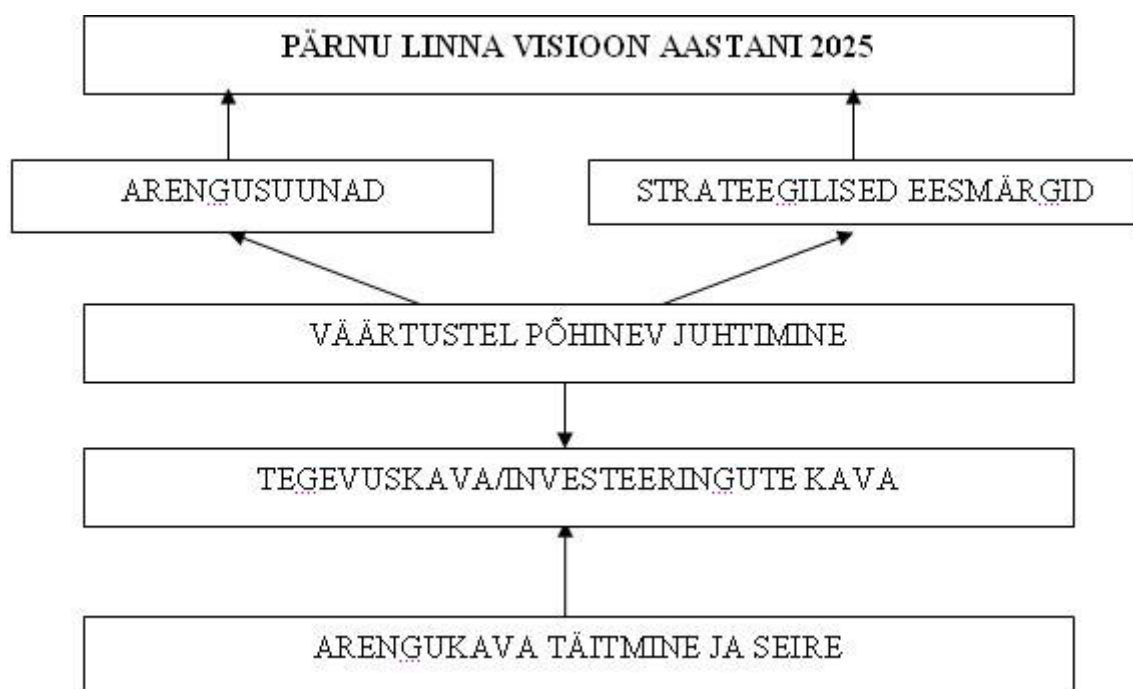
1.2. Arengukava koostamise metoodilised lähtekohad

„Pärnu linna arengukava 2025“ käsitleb Pärnu linna kui terviklikku kogukonda, territooriumit ja kohaliku omavalitsuse üksust. Keskseks metodoloogiliseks küsimuseks arengukava koostamisel on linnaelu eri valdkondade analüüsist lähtuv ja elanike kaasamisel põhinev linnaelu tervik lähenemine ning eri valdkondade arengu sidususe tagamine selliselt, et see vastaks parimal viisil Pärnu linna pikaajalisele strateegilisele visioonile. Arengukava koostamise käigus lepiti kokku kesksed väärtused arendustegevuses, millel põhineb Pärnu linna juhtimine ja koostöö partneritega.

Arengukava lähtekohaks võeti olukorra analüüs, mis sisaldab ka kriitilise ülevaate Pärnus kehtinud arengukavade täitmisest. Teostamata, kuid aktuaalsuse säilitanud tegevused said sisendiks käesolevasse arengukavasse. Pärnu linna sisemistele arengutele lisaks käsitleti ka riiklikku ja rahvusvahelist keskkonda kui taustsüsteemi, millest sõeluti olulisem sellest Pärnu tuleviku kavandamise tarvis. Arengukava osade koostamisel kasutati erinevaid analüüsi meetodeid ja andmeallikaid. Tekstis on kasutatud nii kvantitatiivset kui kvalitatiivset lähenemist, esitatakse järeldusi toetudes statistikale, uuringutele ja ekspertarvamustele.

Pärnu arengukava strateegilise osa ülesehitusel lähtuti Pärnu linna elanikkonna pikaajalistest vajadustest. Arengukava ajaperiood kehtib aastani 2025. Sõnastati Pärnu linna visioon ja selle saavutamiseks määratleti neli prioriteetset arengusuunda. Püstitati arendustegevuse eesmärgid ja määratleti konkreetsete tegevused nende eesmärkide saavutamiseks. Iga tegevuse puhul määratleti selle iseloom, tegevuse maksumus, rahastamise allikad, tegevuse aeg ja vastutaja.

Ühtlasi töötati välja linna arendustegevuse seiresüsteem ja arutelude käigus viidi tegevuskava vastavusse linnaeelarve võimalustega. Tegevuskava seotus strateegiliste eesmärkide ja linnaeelarve võimalustega tagab arengukava realistlikkuse, samuti pannakse alus arengukava täitmise seirele. Igale valdkondlikule eesmärgile seati üks või mitu moodsikut. Pärnu linna arengumudel ühendab endas valdkondlikud eesmärgid, mille sihiks on saavutada erinevate eluvaldkondade arengu tasakaal ja arengu võimestamine. Pärnu linna arengukava ülesehitust iseloomustab joonis 1.

Joonis 1. Pärnu linna arengukava ülesehituse mudel

1.3. Arengukava koostamise protsess

Pärnu Linnavolikogu algatas 21.jaanuaril 2010 otsusega nr 4 „Pärnu linna arengukava aastani 2025“ koostamise. Selle ülesande täitmiseks koostas Pärnu Linnavalitsus arengukava koostamise tööplaani. Selle elluviimiseks moodustati juhtgrupp, korralduslik töögrupp ja kuus valdkondlikku teemagrupperi (Lisa 1. Pärnu Linnaeapka käskkiril nr 3-1/70/2010, 21.05.2010), mille töösse kaasati ametnikke, linnakodanikke, ettevõtjaid, kodanikeühenduste esindajaid ja eksperte.

Töövormiks oli avalik koosolek, milles käigus kuulati ettekandeid ja rakendati rühmatöö meetodeid ajurünnakute läbiviimiseks. Töörühmade liikmetele viidi läbi strateegilise planeerimise ja arengu kavandamise alane koolitus, mille osaks oli ka kohalike ja rahvusvaheliste praktikate tutvustamine.

Arengukava koostamise teemarühmade töö tulemuste põhjal toimus jaanuaris 2011 Pärnu linna visioonikonverents „Terve Pärnu, terve regioon!“ Selle käigus arutati Pärnu tulevikustsenaariume ja nende realiseerimise valdkondlikke lähenemisi. Konverentsi tööd juhtis Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia konsultant Rivo Noorkõiv, kes on ühtlasi käesoleva arengukava koostamise nõustajaks. Konverentsil osalesid Pärnu Maavalitsuse, Pärnumaa Omavalitsuste Liidu, Pärnumaa kohalike omavalitsusüksuste ja Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse töötajad, samuti Pärnu linna ettevõtjad, haridusasutuste juhid ja kodanikeühenduste esindajad. Kokku osales enam kui 100 inimest. Konverents, kus osales üle saja inimese, oli reaalselt jälgitav ka Internetis ning kõigil huvilistel oli võimalik nii konverentsi eel kui selle käigus esitada küsimusi ja saada neile vastuseid Pärnu oleviku ja tuleviku teemadel. Konverentsi töö tulemusena lepiti kokku Pärnu linna visioon ja Pärnu roll maakonna arendustegevuses, määratleti linnaelu kesksed probleemid ja pakuti välja nende võimalikud lahendused. Nimetatud materjal sai sisendiks teemarühmadele töö jätkamiseks. Arengukava koostamise tööprotsess lõppes 2011. aasta kevadel. Teemagruppidega koostöös valmis arengukava terviktekst, mille lõpliku vormistamise eest vastutasid Pärnu Linnavalitsuse arenguteenistuse juhataja Anneli Lepp ja linnaarengu vanemspetsialist Piret Sai.

2. Pärnu linna hetkeolukord ja arengulised suundumused 2005-2011

Pärnu linn on kohaliku omavalitsuse üksus Eesti Vabariigis ja Pärnu maakonnas.

„Siin jõesusus on inimesed elanud juba 11 000 aastat. AD 1251 pühitseti Saare-Lääne piiskopkonna Pärnu toomkirik ja esimene linn jõe paremal kaldal oli rajatud. Tosin aastat hiljem see rüüstati ja kodanikud asutasid jõe vasakule kaldale ordulinna Uus-Pärnu. 14. sajandil kujunes sellest Hansalinn, 16. sajandil administratiivkeskus. 17. sajandil ülikoolilinn, 18. sajandil taas kaupmeeste linn, 19. sajandil kuurortlinn, 20. sajandil Eesti suvepealinn ja 21. sajandil Läänemere äärne elamuskuurort“.

Järgnevalt on lühikokkuvõtte Pärnu linna olukorrast ja arengutrendidest.

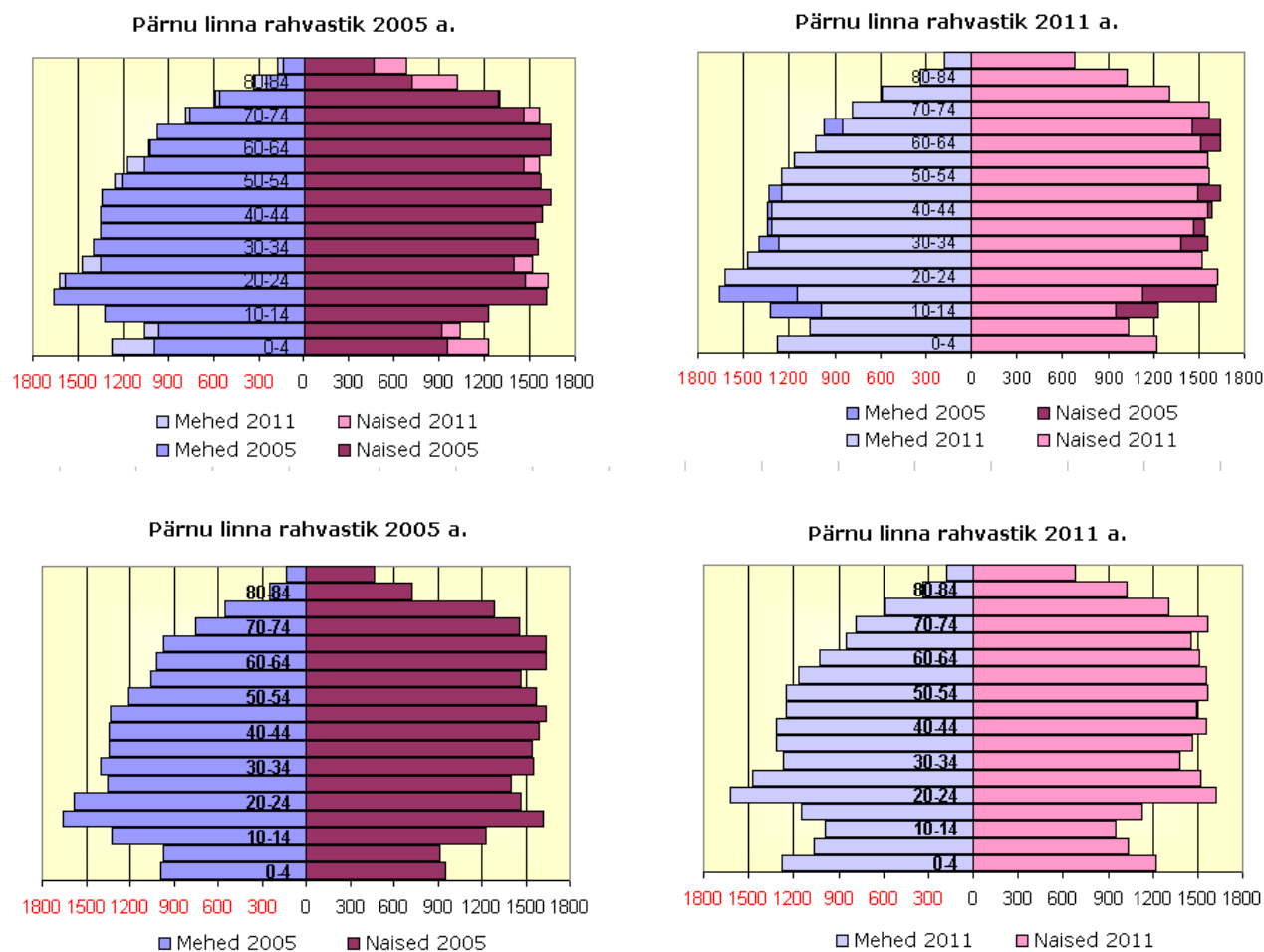
2.1. Rahvastiku areng

01.01.2011 seisuga elab Pärnu linnas 42 939 inimest, mis moodustab Pärnu maakonna (89 703 inimest) elanikest 47,9%. Pärnulastest 24 038 (56%) on naised ja 18 901 (44%) mehed. Pärnu linna rahvastiku osakaal riigi rahvastikust on rahvastikuregistri andmetel 3,1% (01.01.2011) ja osatähtsus on viimase kümne aastaga vähenenud 0,1% võrra. Eesti linnarahvastikust moodustavad Pärnu elanikud 5%.

Pärnu elanikest 15,2% on tööeas nooremad (vanus 0-14), 64,4% tööealised (15-64) ja 20% pensioniealised (65+). Naiste osakaal suureneb alates 40-44-aastaste vanusegrupist. Vanusegrupis 70-74 on naised rohkem kui vastavas vanuses mehi. Ülalpeetavate määr on 55,3%. Suurimateks vanusegruppideks on noored vanuses 20-29 ja elanikud vanuses 40-54 aastat. Pärnu rahvastikku iseloomustab vananemine. Lähiaastatel jõuab pensioniikka suur osa (12,3%) rahvastikust. Pärnu töötururinde indeks on madal -0,71, mille kohaselt on ühe tööturult lahkuja kohta 0,7 tööturule sisenejat. Samal ajal on positiivne, et viimastel aastatel on kasvanud 0-4-aastaste laste arv.

Sündimuskordaja on viimasel kümnendil tõusnud 2,3 promilli, vastavad tasemed 2000. aastal 9,8 ja 2010. aastal 10,1 promilli. Stabiilseks rahvastiku arengu tagamiseks oleks vajalik

sündimuskordaja väärtuses 13-14 sündi 1000 elaniku kohta. Ülalpeetavate määr 2011.aastal oli Pärnus 55,5%, mis on ligi 8% kõrgem kui kogu Eestis tervikuna ja 8,7 % kõrgem kui Tallinnas.

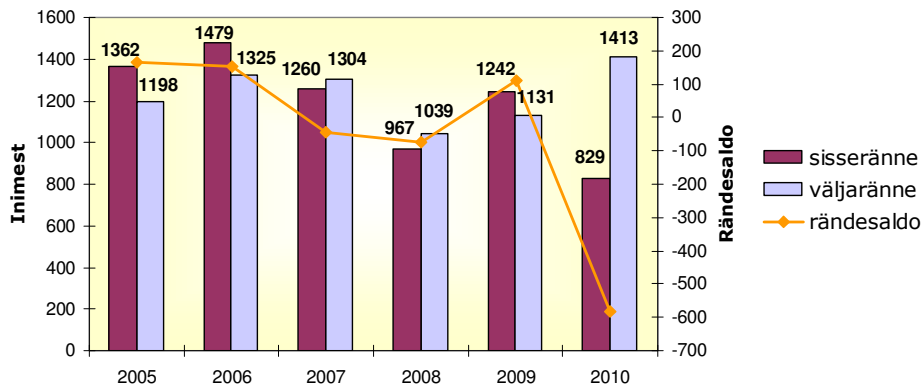

Joonis 2. Pärnu linna rahvastiku soolis-vanuseline jaotus, 2005 ja 2011 (seisuga 01.01, Allikas: Rahvastikuregister)

Viimaste aastate rändesaldo on olnud kõikuv (joonis 3). Pärnu linna elanikkond on rände tulemusena vähenenud 271 inimese võrra (0,6%). Aastatel 2005, 2006 ja 2009 oli rändesaldo positiivne, keskmiselt suurenes nendel aastatel elanike arv rände tulemusena 420 inimese võrra. Aastatel 2007 ja 2008 oli rändesaldo negatiivne, kokku vähenes nendel aastatel elanike arv 116 inimese võrra. Summaarne rändesaldo langes märkimisväärselt 2010. aastal, mil sisseränne, võrreldes viie eelneva aastaga, vähenes ¼ võrra, samal ajal kui väljaränne suurenes. Väljarändajad olid põhiliselt noored pered, kes asusid elama linna lähialale. 2010. aastal vähenes linna elanike arv rände tulemusena 584 inimese võrra. Väljarände tulemusena on Pärnu linna elanikkond ka vananenud. Kuna lahkujateks on noored, siis kaotab Pärnu sündituseas rahvastikku, mis veelgi nõrgestab linna rahvastikutaastet. Surve Pärnu ümbruse eeslinnastumisele on jätkuv. Selle intensiivsus sõltub suuresti majandusolude paranemisest ja laenupoliitikast kinnisvara soetamiseks. Samuti võib arvata, et jätkub noorte ja tööealiste inimeste väljaränne Tallinnasse.

2003.aastal koostatud Pärnu linna rahvastikuprognooosi tõenäoseima variandi realiseerudes väheneks Pärnu elanikkond aastatel 2000-2025 kokku 6 400 inimese võrra ehk 14% . Tõenäoseim stsenaarium näitab rahvastiku vananemise süvenemist ning noorte ja tööealiste inimeste arvu

vähennemist. Üle 65aastaste inimeste osakaal tõuseks 2025. aastaks 21,2%-ni ja tööealiste inimeste osakaal väheneks 1,2%.

Joonis 3. Ränne Pärnu linnas 2005- 2010 (Allikas: Statistikaamet)

Kokkuvõtteks saame tõdeda, et Pärnu on väheneva ja vananeva elanikkonnaga linn. Pärnu prioriteediks rahvastikuarengus on vähendada noorte väljarännet ja suurendada linna elanike arvu nii sündimuse kui sisserände stimuleerimise teel. Meetmed suunata ennekõike lastega perede toetamisele ja noorte ligimeelitamisele. Oluline on panustada rahvatervise edendamisse, et pikendada tervena elatud aastate arvu, mis ühtlasi võimaldab hoida inimesi kauem aktiivsena tööturul. Võttes arvesse, et Pärnu moodustab koos naaberomavalitsustega ühise tööjõuareaali, on linnal otstarbekas teha nendega ühist haridus-, transpordi-, sotsiaal- ja elamupoliitikat.

2.2. Hariduskorraldus

Pärnu linn võimaldab kõigile erinevate võimetega ja huvidega lastele alus-, põhi- ja keskkhariduse omandamist. Selleks on loodud haridusasutuste sidus võrgustik. Lasteaedu on Pärnus 14, kuid need ei kata vajadust sõimekohtade osas. Munitsipaalalluvusega üldhariduskooli on 11 ja erakooli 2. Paljudes haridusasutustes on õppekeskkond tehniliselt halvas seisukorras, hooned vajavad kapitaalremonti ja kaasaegset sisustust.

Pärnu üldhariduskoolides on õppekohti kõigile Pärnu linna lastele. Klasside komplekteeritus jääb seadusega kehtestatud õpilaste arvu piiridesse. Aastatel 1997-2011 on õpilaste arv Pärnus vähenenud 2 719 võrra. 2011. aastal oli õpilasi 6 111, neist põhikooliastmes 4 240 ja gümnaasiumiastmes 1 871. Kuna Pärnu linna haridusasutused teenindavad ka Pärnumaa elanikke, siis on vajalik teha tihedamat haridusalast koostööd teiste kohalike omavalitsustega. Linna ja maakonna koolivõrgu korrastamist ja arendamist on otstarbekas käsitleda tervikuna – see annab aluse ja kindluse kvaliteetse gümnaasiumihariduse võimaldamiseks maakonnaülelset.

Pärnu koolide õppekavad on kaasaegsed ja mitmekesised ning koolid rakendavad õpilaste vajadustele põhinevat individuaalset lähenemist. Õpijõudlus on viimasel kolmel aastal paranenud ja põhikoolist väljalangenud õpilaste arv vähenenud. Sellele on kaasa aidanud iga õpilast toetav ja koolide ning linna tugispetsialistide partnerlusel põhinev võrgustikutöö, aga ka arengulised muudatused koolikorralduses, õppeprotsessis ja õppekavades. Pärnu gümnaasiumid teevad koostööd Eesti kõrgkoolide ja kutseõppeasutustega. Pärnus pakutavate keskkhariduse valikainete

hulgas on siiski vaja suurendada ainevalikuid, mida saab käsitleda eelõppena 21.sajandi loomemajanduse spetsialistide koolitamiseks kõrgkoolides.

Pärnumaa Kutsehariduskeskus on välja arendanud uued õppekavad ning lõppjärgus on tervikliku ja kaasaegse õppekompleksi valmimine. Lisaks pakub kutseharidust ka Pärnu Saksa Tehnoloogiakool. Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis (esindab kogu Lääne-Eestis Tartu Ülikooli) on võimalused õppida rakenduskõrgharidust turismi- ja hotelliettevõtluse, ettevõtluse ja projektijuhtimise ning sotsiaaltöö ja rehabilitatsiooni erialadel. Bakalaureuseõpe on majandusteaduse ja magistriõpe on heaolu ning spa-teenuste disaini ja juhtimise, turismigeograafia ning teenuste disaini ja juhtimise erialadel. Kõrgharidust on võimalik omandada ka Mainori Kõrgkoolis. Oluline on õppetöö parem korraldamine täiskasvanutele, üldhariduse ja kutseõppe parem lõimumine, et tagada õpilaste eluks toimetuleku ettevalmistus ning võimekus kohaneda muutuvate oludega tööturul.

Pärnu linna haridusasutused võimaldavad head ja mitmekesist tegelemist huvialadega, seda nii huvikoolides kui üldhariduskoolide huviringides. Huviringide valikuvõimalusi avardas 2010. aastal valminud Pärnu Loodus- ja Tehnikamaja laiendus tööõpetuse ja tehnikahariduse omandamiseks. Loodus- ja keskkonnaõppe tarvis ehitatakse Pärnumaa Keskkonnahariduskeskuse hoone.

Pärnu haridusasutused vajavad jätkuvalt investeringuid nii hoonetesse kui inimkapitali. Oluline on tagada alushariduse kättesaadavus kõigile lastele, tõsta õppetöö kvaliteeti haridusasutustes ning suurendada õpetajatöö tulemuslikkust ja motiveeritust. Korrastada koolivõrk, pakkuda õppijatele mitmekülgsemaid valikuvõimalusi, toetada õppijate kutsenõustamist ja ettevõtlus- ning loovusalast õpet, luua Pärnus võimalused inseneriõppeks.

2.3. Kultuur, sport ja vaba aja veetmine

Pärnu on Eesti kultuurikeskus ja siinseid kultuurisündmusi külastab hinnanguliselt 300 000 inimest aastas. Pärnu linnal on kaasaegne kultuuri- ja spordirajatiste võrk. Endla Teater, Pärnu Kontserdimaja ja Pärnu Keskraamatukogu on kultuurisündmuste peamised korralduspaigad. Renoveerimisel on Pärnu Muuseum. Toimuvad kultuurisündmused, mis on tuntud nii Eestis kui rahvusvaheliselt. Pärnumaa kultuurielu on aastaringne. Üha enam loomeinimesi leiab tee Pärnusse. Pärnu linn toetab kultuuri- ja spordialast tegevust ning taristu ehitamist. Oluliseks edusammuks on olnud Vallikäru kompleksi renoveerimine. Suurenenud on kodanikuaktiivsus, korraldatakse projektipõhiseid sündmusi, kujunenud on kultuuri- ja sporditegevuse aktiiv. Pärnus peetakse loomelaagreid ja kultuuriseminare, elanikel on mitmed uusi võimalusi huvitegevusteks.

Senini puudub Pärnus kaasaegne kino. Talveperioodil võiks linnas olla rohkem suuri kultuurisündmusi. Pärnu tuntuse suurendamiseks on vaja taastada maineüritused, laiendada Pärnu tuntust festivalide korraldamise kohana. Probleemiks on kultuuriasutuste taristute halb seisukord, korrastamist ja lõpuni valmishitamist vajavad Nooruse Maja, Raeküla Vanakooli Keskus ja Vana-Pärnu Kultuurikeskus.

Pärnus on võimalik tegeleda erinevate spordialadega. Pärnu linn eraldab 33 spordibaasi tegevuseks toetust, seda eeldusel, et seal viiakse läbi ka noortesporti treeninguid. Rajatud on Pärnu jõe vasakkalda tervisespordi rada (nn Jaasoni rada), toimub Reiu-Raeküla tervisespordikeskuse ja rekreatsiooniala arendamine. Sporditegevuse rahastus on olnud suhteliselt stabiilne ning laste ja noorte poolt kasutatavate spordibaaside tegevustoetus piisav. Pärnu linna sportlased on saavutanud märkimisväärseid tulemusi mitmetel siseriiklikel ja rahvusvahelistel võistlustel. Samuti on Pärnus

piisavalt spordibaase nii arvult kui ka erialase spetsialiseerumise poolest. Siiski vajavad spordibaasid jätkuvalt investeringuid ruumide korrastamiseks. Mitmed kavad spordivaldkonnas on soikunud majanduslikel põhjustel, näiteks staadionite kordategemine, korvpalliväljakute rajamine jms.

2.4. Tööhõive ja elanike sissetulekud

Pärnumaa regionaalne SKP 2008. aastal oli 763 miljonit krooni, mis moodustas Eesti riigi SKPst 4,7 %. Pärnumaa SKP osatähtsus on Eesti riigi SKPs vähenenud.

Vähenenud on ka Pärnumaa regionaalne SKP. Pärnu linnas tegutses aktiivselt 2010. aastal 2533 ettevõtet. Ettevõtete arv on võrreldes eelmise arengukava perioodiga olnud tõusvas trendis. Pärnu linna puhul on eelkõige tegemist väikeettevõtjatega. Majandusharude lõikes on ajavahemikul 2005-2010 kõige suurem osakaal finants-, kinnisvara- ja äriteeninduse sektoril ning hulgi- ja jaekaubandusel. Enne üldist majanduslangust tegi kõige suurema arenguhüppe ehitussektor.

Pärnu linna eksport moodustab kogu Eesti ekspordist 2010. aastal 3,2% ja impordi osakaal kogu Eestiga võrreldes 3,3%. Nii ekspordi kui ka impordi näitajad on võrdlemisi stabiilsed, tõustes majanduse kõrghetkel 2008. aastal ning langes 2009. aastal. 2010. aastal ületas Pärnu linnas import ekspordi 10%. Eelmise arengukava perioodil 2004–2011 on Pärnu linna tekkinud mitmeid suuri tööstusettevõtteid (AS Wendre, OÜ Stram, AS Matek, AS Henkel Makroflex jne).

Pärnu elanike sissetulek on jäänud alla Eesti keskmisele (-16%). Pärnu on elanike sissetulekutelt Eesti linnades seas kolmandal kohal, Tallinna ja Tartu järel.

Töötuse määr on olnud Pärnus üks Eesti madalamaid. Kui Eesti keskmine oli aastatel 2005-2008 6,1%, siis Pärnu näitaja samal ajavahemikul oli 5,1%. 2010. aasta lõpuks on töötuse määr kasvanud Pärnus 7%ni (Eestis 13,6%), mis on põhjustatud eelkõige taandarengust ehituses ja tekstiilitööstuses.

Pärnu maakonna töökohtadest on valdav enamus (ca 80%) Pärnus. Rohkem kui pooled väljaspool Pärnu linna elavatest töötajatest käivad tööl Pärnus, samas kui Pärnu elanikest 11% käib tööl linna lähialal. Eeslinnastumise survele tuleb edaspidi majanduses tegeleda tööjõuareali põhiselt, mille oluliseks osaks on ühistransport ja kergliiklusteed.

Süvenenud on konkurents kvaliteetse teadmismahuka töö ja kvalifitseeritud tööjõu järele. Teadmispõhises majanduses on teadmistel rikkuste loomisel keskne roll. Peamine oht Pärnu majanduskasvu jätkusuutlikkusele ning konkurentsivõimele on Pärnu majandusstruktuuri vähene innovatiivsus, kvalifitseeritud tööjõu puudumine ning keskmise töötasu langemine. Üleilmastumise trendidele tuginedes on positiivse väljavaadetega majandusharud tervishoiuteenuste, sotsiaalteenuste ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia eelisarendamine.

2.5. Turismi – ja puhkemajandus

Pärnu linna oluliseks majandussektoriks on turismi- ja puhkemajandus. Tänapäevane Pärnu on kuurordilinn, mis baseerub ajalooliselt väljaarenenud traditsioonidele, headele looduslikele tingimustele, soodsale geograafilisele asukohale, olemasolevale taristule ja kohalike inimeste oskustele ja teadmistele. Pärnu tulevikku silmas pidades on linn heas positsioonis, kuna maailmas on kiiresti kasvavaks haruks kujunenud puhkemajandus ja tervise edendus. Pärnut külastab aastas

hinnanguliselt 980 000 sise- ja välisturisti. Majutatud külalisi oli 2010. aastal 220 000 ja küllastajate arv on tõusutrendis.

Konverentsiäri edendamiseks ja Pärnu kui konverentsiturismi sihtkoha turundamiseks asutati 2004. aastal MTÜ Pärnu Konverentsibüroo, mis ühendas 2008. aasta alguses 19 konverentsiteenuse pakkujat. Pärast Pärnu linna organisatsioonist lahkumist ühingu tegevus rahaliste vahendite puudumisel katkes. Ajutiselt osales Pärnu aastatel 2008-2009 Eesti Konverentsibüroo tegevuses.

Pärnus korraldatavatest konverentsidest ja koolitustest osavõtt kasvas 2008. aastani (ligi 9 000 küllastajat). 2010. aastal oli antud eesmärgil Pärnut külasthanute arv langenud ligi 5 000ni. Kuigi kõikidest Pärnu küllastajatest on konverentsi eesmärgil küllastajate osakaal väike, mängib külastushooaja pikendamise seisukohalt (kevad ja sügis) antud sektor Pärnu jaoks olulist rolli. Samas on konverentsiturism linna jaoks hea turunduskanal.

Pärnu linna voodikohtade arv 2010. aastal oli 4 365 ja nende arv on kasvanud 185 võrra võrrelduna 2009. aastaga. Keskmise majutusasutuste täituvus aasta lõikes on 35-40%. Suveperioodil on keskmine täituvus 50-80%. Alates 2002. aastast on aasta keskmine majutusasutuste täituvus langenud ca 21%.

Pärnu kuurordi- ja puhkemajanduse suurimaks probleemiks on hooajalisus. Tõelise kuurortlinnana paistab Pärnu silma ainult suveperioodil. Siis on täheldada isegi teenuste kvaliteedi langust ja ülerahvastatud randa, mis omakorda ei toeta Pärnu külustuspositsiooni tugevdamist. Pärnu puhkemajanduse arenguks on vajalik aastaringse külästuse sihtkoha saavutamine, mis mõjuks positiivselt investeringute tasuvusnäitajatele. Reisisihtkoha valikul on üha määravamaks konkreetne elamus või tegevus, näiteks huvipakkuva harrastusega tegelemine või uute teadmiste omandamine.

Päritolu poolest domineerivad Pärnu linnas **soomlased**, kuid nende arv on **aastate lõikes siiski vähenenud**. Suurim küllastajate arv oli aastal 2004, mil loendati 123 000 soomlast. Järgnes pikk langusperiood ja 2010. aastal oli soomlaste külästus taas üle 100 000. Sarnane trend on ka rootslaste seas, kus suurim küllastajate arv oli 2005. aastal (12 000) ja aastal 2010 üle 8 000. Teistest olulistest Pärnu külästuste sihtriikidest on sakslaste arv püsinud stabiilne (ca 4 000 turisti aastas) ja oluliselt kasvanud venelaste (2004. aastal üle 1 000, 2010. aastal ligi 4 000) ja lätlaste (2004. aastal ligi 2 000, 2010. aastal 8 000) arv. Keskendumine liialt Soome sihtturule on samas ka ohuks. Riskide hajutamiseks on vajalik jätkuvalt tootearendust, tõsta teenuste kvaliteeti, parandada teenindussektoris töötajate keeleoskusi ja laiendada turundustegevuse geograafiat.

Pärnu linna turismisihtkohaga tegelemine peab haakuma Pärnumaa turismiklastri arenguga, mis seab visiooniks, et 2020. aastal on Pärnumaa **elamuskuurort**, aastaringse külästatare elamusturismi sihtkoht ja turismitõmbekeskus Läänemere piirkonnas. See on atraktiivne ja tuntud uue sajandi kuurordiklastre, mis tuginedes **väärtusahelapõhisele tootearendusele** pakub terviklikku külästuselamust **kolmele põlvkonnale**. Kontseptsiooni elluviimiseks on vaja toetada kogupere teemakeskuse või atraktsioonide pargi rajamist Pärnumaale, mis loob lisaväärtust perepuhkuseks.

Pärnu kui kuurortlinna oluliseks ressursiks on supelrand, mis asub 15 minuti jalutuskäigu kaugusel linna südamest ja moodustab kesklinnaga ühtse külästuskeskkonna. Pärnu ranna tugevusteks on lisaks kesklinna lähedusele avatus lõunasse (päike nii-öelda õigest suunast), kiiresti soojenev

madalaveeline merelaht (sobilik lastega peredele), põhjakaarte tuulte eest kaitsev Rannapark (renoveeritud 2010), ranna pikendusena 2006. aastal valminud Rannapromenaad.

2.6. Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

Pärnus on kvaliteetne ja kättesaadav perearstiabi, mida osutatakse neljas perearstikeskuses ning eriarstiabi, mida osutab SA Pärnu Haigla. Ravikindlustuseta elanike ravikulud kaetakse linnaelarvest, taotlused on rahuldatud 100-protsendiliselt. Pärnu linna vähekindlustatud kodanikest abivajajatele on tagatud visiiditasu ja voodipäevatasu maksmise toetamine.

Pärnus toimib erialaarstidele ja meditsiiniõdedele õppelaenu tagasimakse osaline toetamine, et motiveerida noori erialaspetsialiste tulema Pärnu Haiglasse. Erialase õppe võimalused keskastme tervishoiutöötajatele on samuti tagatud. Õdede tasemeõppe käivitamine Pärnus toimub koostöös Pärnu Haigla ja meditsiinkoolidega.

Pärnu linna elanike kõige sagedasemateks haigusteks on vereringeelundite ja südameveresoonkonna haigused, moodustades 17,7 % kõikidest haigestumistest. Kõikidest surmapõhjustest moodustavad vereringe- ja südameveresoonkonna haigused 54,8%. Töövõimelises eas elanikest, kes Pärnu linnas moodustavad üle poolte, sureb kõige rohkem inimesi südameveresoonkonna haigustesse. Suuremal osal elanikkonnast ei ole kujunenud liikumisharjumused eluviisiks, sealhulgas laste ja noorte seas, millest tulenevalt suureneb ülekaaluliste elanike hulk.

Pärnus on toimiv mitmetasandiline hooldusravi võrk, mis tugineb SA Pärnu Haigla poolt pakutavatele hooldusravi- ja õendusteenustele. Eakatele õendusabi päevakeskuse loomine, päevaste õendustoimingute ja päevase õendushoolduse ning koduõendusteenuse teostamine toimib koostöös SA Pärnu Haiglagaga.

Pärnus on toimiv sotsiaalhoolekandesüsteem, mis koosneb linnavalitsuse sotsiaalosakonnast, erinevate sihtgruppidega tegelevatest linnavalitsuse hallatavatest asutustes (Pärnu Pereabikeskus, Pärnu Lasteküla, Eakate Avahoolduskeskus, Erivajadustega Inimeste Rehabilitatsioonikeskus, Tammiste hooldekodu) ning eraõiguslikest ettevõtetest. Linnavalitsuse sotsiaalosakond osutab abi Pärnu linnas elavatele inimestele toimetulekuraskuste ennetamiseks ja kõrvaldamiseks, määrab ja maksab riiklike ja kohalike sotsiaaltoetusi, korraldab alaealiste ja täisealiste piiratud teovõimega isikute eestkostet, aitab kaasa sotsiaalsete erivajadustega isikute arengule ja ühiskonnas kohane-misele ning korraldab sotsiaalteenuste ja muu abi osutamist..

Pärnu linna hoolekandesüsteem on jaotatud peamiselt nelja riskigrupi vahel: laste, eakate inimeste, puuetega inimeste ja kodutute hoolekanne. Pärnu linnal on pikaajaline kogemus hallatavate asutuste kaudu riskigruppidele toimetulekut toetavate sotsiaalteenuste osutamise ja eraõiguslikelt ettevõtelt sotsiaalteenuste ostmise osas. Pärnu linn on aastast 2006 väärtustanud sotsiaalhoolekande valdkonnas tegutsevaid mittetulundusühinguid ning toetab nende potentsiaali igakülgset rakendamist igaaastaste tegevus- ja projektitoetustega.

Pärnus toimib heal tasemel alaealiste õigusrikkujatega seotud spetsialistide koostöövõrgustik. Viiakse läbi politsei, kohaliku omavalitsuse ja erinevate jõustruktuuride töötajate ühisreide, mille tulemusena on likvideeritud kriminoogeenseid piirkondi. Hästi on edenenu Pärnu linnavalitsuse, Eesti Politsei ning Lääne-Eesti Päästkeskuse koostöö. Pärnus toimib ülelinnaline koordineeritud

erinoorsootöö ja uimastiennetusüsteem. Ennetustegevus on suunatud kooliõpilastele ning info jagamiseks korraldatakse loenguid.

Töötuse määr oli 2005.aastal kõrgem kui 2006-2007. Sellest tulenevalt oli ka sotsiaaltoetuste saajate arv oli kõrgem. Kehtib tendents, et töötuse määra langedes toimetulekutoetuse saajate arv väheneb alles aasta pärast töötuse määra langust. Suurem ja hüppeline töötuse tõus oli 2009.aastal, siis kasvas toimetulekutoetust saavate leibkondade arv 1 029ni (2007.aastal oli 328 leibkonda).

2.7. Loodus- ja keskkonnakaitse valdkond

Suure osa linna haldusterritooriumist moodustavad rohealad. Pärnu linna parkide ja haljasalade pindala kokku on 6,5 km², sellest 3,71 km² suurusel alal asub Pärnu Rannaniidu looduskaitseala, 0,8 km² suurusel alal Niidu maastikukaitseala. Lisaks ümbritsevad linna Niidu, Raeküla ja Reiu metsad, mis on määratletud kui kaitsemetsad ning Rääma raba. Looduskaitsealadel kaalutlustel on Pärnus looduskaitse alla võetud kaheksa parki, neli alleed ning mitmeid üksikobjekte. Pärnu linna territooriumi läbiv Pärnu jõgi on kantud Natura 2000 hoiualade nimekirja. Munitsipaalomandis olevate metsade pindala Pärnus on 54 hektarit. Kasvava metsa keskmine tagavara on 267,6 tm/ha.

Rohealad on linna territooriumil piisavalt, kuid nende **paiknemine on juhuslik ning vajab korrastustöödeks uuringuid ja süsteemset hooldamist. Vajaka on turvalisust pakkuvast tänavavalgustusest ja kvaliteetsetest kõnniteedest.** Rohkem tuleb edaspidi pöörata tähelepanu rohealade esteetilisusele ja funktsionaalsusele.

Pärnu linna varustatakse joogiveega Reiu ja Vaskräama veehaardest. Põhjaveevarusid hinnatakse Pärnu tarvis piisavaks. Veetarbimine ei ületa veeressursi taastumiskiirust. Aasta-aastalt on tarbitud põhjavee kogus vähenenud ning 2006. aastal oli tarbitud põhjavee kogus Pärnu linnas 1,084 miljonit m³. Enne ühisveevärki suunamist läbib väljapumbatud põhjavesi puhastusprotsessi, mis tagab joogivee kvaliteedi vastavuse tervisekaitse nõuetele.

Pärnu jõe veekeskond on lämmastiku ja fosfori kontsentratsiooni ning biokeemilise hapnikutarbe (BHT) poolest lähedane looduslikele tingimustele. Sellele vaatamata toimub seoses varasematel aastatel toimunud saasteainete suurtes kogustes jõkke juhtimisega kohatine eutrofeerumine ehk **veetaimestiku liiga kiire ja massiline kasvamine, mille tagajärjel toimub veekogu kinnikasvamine.**

Merevee kvaliteet on sesoonselt erinev. Vee reostusnäitajate hüppelised tõusud ja langused on seletatavad kevadiste lumesulamise ja sügiseste vihmaperioodidega, kui tulvaveed kannavad jõkke suuremas koguses tolmu ja orgaanilist ainet kui tavaliselt. Viimastel aastakümnetel on linnas likvideeritud sadu heitvee otselaske jõkke ja merre ning suunatud heitveed nõuetekohasele puhastamisele. Tänu sellele on 80-ndate lõpus järsult halvenenud Pärnu lahe ning Pärnu jõe veekvaliteet tänaseks märgatavalt paranenud ning jõe- ja merevee kvaliteet olnud viimastel aastatel suhteliselt stabiilne. EL ja KIK finantseerimisel on rajatud uusi kanalisatsioonitorustikke ning sealäbi likvideeritud paljud reovee otselasud Pärnu ja Sauga jõkke ning Pärnu lahte.

80% Pärnu linna õhusaastest on pärit transpordist. Seetõttu on **õhureostuse poolest kõige probleemsemad paigad intensiivse liiklusega tänavad.** Ülejäänud saasteallikad on katlamajad, bensiinjaamad ning tööstusettevõtted. Tööstuspiirkondades esineb kõrgendatud SO₂ ja NO₂ taset. Probleeme esineb üksikute tööstusettevõtete spetsiifiliste saastekomponentide osas: mitmesugune tolm, ammoniaak, fenoolid, mitmed orgaanilised ühendid, raskemetallid, halvalõhnalised

komponendid. **Tiheda transpordiga piirkondades ületab müratase periooditi normaalse elukeskkonna piirid.** Müraga kaasnevaks negatiivseks nähtuseks on sageli ka vibratsioon.

Jäätmekäitlussüsteem vastab taaskasutuse põhimõtetele. Sorteeritud jäätmete kogumist võimaldavad vastuvõtukohtad on olemas igas linnaosas. Pakendite ja patareide kogumiskohti on kõikjal linnas piisavalt. Elektroonikajäätmete, rehvide ja ohtlike jäätmete kogumiskohti on üks. Vajalik on jäätmejaamade rajamine linnaosadesse.

2.8. Transport

Pärnu linnal on aastakümnetega välja kujunenud ühistranspordisüsteem, mis vajab kaasajastamist. Hetkel on linnas bussiliine 23. Informatsioon Pärnu linna ühistransporditeenuste kohta on hästi kättesaadav, sest lisaks müügipunktile ja bussipeatustele, on businfo ka internetis. Samas inimeste liikumisvajadused suurenevad ja ühe enam kasutatakse liikumiseks autot. Rohkem tuleb pöörata tähelepanu loodussõbralike transpordiliikide kasutamiseks võimaluste loomisele.

Pärnu asub ka mitmete rahvusvaheliste ning riiklike ja maakondlike bussiliinide marsruutidel. Linnas on suur vajadus uue bussijaama terminali järele.

Pärnu kättesaadavuse ja konkurentsivõime tõstmisel peetakse oluliseks Pärnu sadama, lennuvälja ja raudtee arengut. Pärnu sadam on regionaalselt arvestatava tähtsusega. Sadama suurimaks puuduseks on Pärnu lahe jäätumine, mistõttu sadama töös hoidmiseks tuleb kasutada jäälohkujaid. Reisijateveo seisukohalt on oluline praamiühendus Kihnuga. Pärnul on raudteeühendus Tallinnaga ebapiisav, rongiühenduse on aeglane ja toimub kaks väljumist päevas. Pärnu arengu tarvis on oluline Rail Baltica arendamine, mis ühendaks Tallinna ja Riia läbi Pärnu.

Pärnu lähialal Sauga vallas asub Pärnu lennuväli. Toimuvad regulaarlennud Kihnu ja Ruhnu saarele ja ettevõtjate initsiatiivil ka tellitud lennud Põhjamaadesse.

Pärnu mõnesse linnaossa on rajatud **kergliiklusteed, aga need on vaja ühendada ühtseks tervikuks**, mis tundubalt tõstaks jalgratta kasutamist igapäevase liiklemise vahendina. Praegu kasutatakse jalgratast rohkem vaba aja ja sportimise vahendina.

Pärnus on 368 tänavat, kogupikkusega 200 kilomeetrit, millest 165 kilomeetrit on kõvakattega, 23 kruuskattega, 10 unikivi ja 130 meetrit on munakivikattega. Peamine probleem **on teekatte ebarahuldav seisukord** umbes pooltel tänavatest. Samuti teeb muret sildade ehitustehniline olukord. Pärnu jõge ja selle lisajõgesid ületab viis silda, neist kaks kergliikluseks. Pärnu Siimu silla (ehitatud 1937, taastatud 1957/1958), Kesklinna silla (ehitatud 1938, ümber ehitatud 1956) ja Papiniidu silla (ehitatud 1976) **suur koormus on tinginud vajaduse uue silla ehitamiseks üle Pärnu jõe.**

2.9. Linnaplaneerimine

Viimaste aastate iseloomulikuks jooneks on liberaalne planeerimine ja maa müügile orienteeritud poliitika. **Kiirelt muutuvad poliitilised olud Pärnus** on suureks takistuseks linna pikaajalise arengu analüüsi ja strateegiliste planeerimisotsuste kujundamisele ning elluviimisele. Igapäevased liiklusvood maakonnas (kodu, töö, õpikoht) on valdavalt Pärnu-suunalised. Uuselamualade rajamisel pole piisavalt tagatud elanikele kättesaadavus ühistranspordiga, mis omakorda põhjustab **autokasutajate arvu kasvu ja tekitab liiklussaastet.**

Eelmise arengukava perioodil on Pärnusse ehitatud 560 eluhoonet, mis moodustab linna eluhoonetest 9%. Peamise osa uutest hoonetest moodustavad paljukorterilised elumajad. Pärnu lähialal, Tammiste kandis, on samal ajal ehitatud 350 uut eluhoonet, mis moodustab Pärnu linna lisandunud hoonetest 62% ja Tammiste olemasolevast hoonestusest 72%. Eluhoonete paiknemine Pärnu linna lähiümbruses on muutunud hajusamaks. Pärnu lähiala elamualadele rajatud uutest eluhoonetest ligi pooled asuvad väljaspool keskusi ning nendest väljapoole on veel planeeritud 72% uutest kavandatavatest eluhoonetest.

Pärnu linnasüda on ajalooliste muldkindlustuste kohale kujunenud parkidevööndi tõttu selgelt välja joonistunud. Pärnu kesklinnas on rohkelt avalikku linnaruumi. Hoolimata avaliku ruumi rohkusest on Pärnu **kesklinn küllaltki laialivalguva struktuuriga**, kus on vähe selgelt määratletud tähenduse ja kasutusega avalikku linnaruumi. **Puudu on keskest aktiivsest avaliku ruumi punktist**, mis toimiks klassikalises mõttes linna keskpunktina ja mis oleks sobiv ürituste korraldamiseks (näiteks jõulukuuse ja jõuluturu asukoht). Samuti oleks atraktiivne suhtlemispaik, mis on paljudele linnadele nii omane osa nende identiteedist ja kohalike inimeste kohtatunnetusest. **Täiendavat negatiivset mõju avaldab Pikk tänav**, mis on ühetaoline igav liiklusruum ja mis moodustab kesklinna pooleks jagava telje. **Oluliselt on suurenenud keskuse eraldatus muudest linnaosadest**. Seda on põhjustanud nii viimaste aastate kaubanduse areng väljaspool kesklinna ja ka teiste avalike asutuste väljakolimine kesklinnast. Eriti tugev mõju on Papiniidus paikneval Kaubamajakal, mis sisaldab endas väga mitmekesist poodide ja teenuste valikut koos hea ligipääsu ja suure parklaga. Koos Riia maantee äärde ehitatud kaubakeskustega **on oluliselt vähenenud nii Mai kui ka Eeslinna inimeste vajadus külastada linna keskust**. Lisaks avaldab kesklinna kasutamisele negatiivset mõju geograafiline asukoht, kuna ligipääsetavus ei ole hea Pärnu jõe ületamiseks kitsaste sildade tõttu.

Aida ja Põhja tänavat ümbrus Pikast tänavast jõe poole jääb kunagine aitade, sadama ja raudtee ala, mis on olnud ja on jätkuvalt potentsiaalseks arengualaks Pärnu kesklinnas. Oluline osa sellest alast on välja arendatud Põhja ja Vee tänava, Riia maantee ning Ringi tänava vahelise maa-ala detailplaneeringu järgi. 2003.aastal ehitati valmis Pärnu Kontserdimaja. Jõuline areng toimus aastatel 2007-2009, kui nimetatud planeeringu järgi ehitati Aida tänava äärde ärihooned. Lisaks ehitati välja oluline osa avalikku linnaruumi - Aida ja Põhja tänav ning Hommiku tänaval 2a asuv kinnistu linnaväljakuna.

Rüütli tänava kvaliteet paranes oluliselt pärast selle rekonstrueerimist 2005. aastal. Eeldatavalt on sellel olnud positiivne mõju nii äritegevusele kui Rüütli tänava kuvandile. Viimastel aastatel kaubandussektoris toimunud kiire areng on toonud kaasa selle, et **Pärnu vanalinna tuiksoon-Rüütli tänav- on kaotamas oma olulisust ja kvaliteeti kaubandustänavana**. Linna vaatenurgast on vanalinn olulise kultuuri- ja sümbolväärtusega piirkond, mis elavneb suvehooajal, kui vanalinnas on aktiivne tänavakaubandus ning linnas on palju suvekülalisi. Hooajavälisel ajal on vanalinn tihtipeale tühi, mis on soodus pinnas õiguskorda eiravate inimeste tegutsemisele ja ka kuritegevusele, mis omakorda vähendavad vanalinna mainet.

Pärnu rannapark on värv Pärnu keskkranda. Rannapargi korrastamisega 2010. aastal muudeti olemasolev pargiruum oluliselt kvaliteetsemaks. Hooajal toimub pidev inimeste liikumine kesklinna ja ranna vahel. Oluline on sellel teel liikudes pakkuda erinevaid võimalusi aja veetmiseks. Pärnu rannaelu on muutnud ka 2006. aastal valminud Rannapromenaad, mis suunab varem peamiselt rannahoone ette koondunud suvitajad laiemale rannaalale. Siiski on rannapromenaad ilma korraliku alguseta. 2009. aastal ehitati Pärnu rannaohonele juurdeehitus

ajaloolises mahus koos WC-de ja torniga. Hoone ümbrus on korrastamata ja sidumata rannahoone ümbruse liikumisaladega.

Pärnu Vallikraav, kui osa keskaegsetest muldkindlustustest, on üks huvitavamaid objekte Pärnu linnas. Vallikäärü rekonstrueerimisega on loodud oluline potentsiaal väga mitmekesisteks tegevusteks vanalinna vahetus läheduses, mis toetab vanalinna nii külastushooajal ja võimalik, et ka hooajavälisel ajal. Vallikäärü korrastamine annab tuge piirkonnas tegutsevate teenindusasutuste äritegevusele.

Pärnu jõgi on olnud sajandeid Pärnu majanduse tuiksooneks. Ajalooliselt on Pärnu jõe kaldad olnud pigem tootmispiirkonnad, kus on olnud saeveskeid, lihakombinaat, masinatehas, kalatehas jms. Tänapäevaks on Pärnu linna üldplaneeringu üks eesmärkidest, viia tootmine jõe kallastelt ära, peaaegu täidetud. See markeerib olulist muudatust Pärnu linnaruumis. Pärnu jõgi ja selle kaldaalad on kujunemas puhke-, spordi- ja vaba aja tsooniks. Tänapäevaks on kehtestatud Pärnu jõe kallaste ja akvatooriumi detailplaneering, mille alusel on võimalik läbi viia vajalikud maatoimingud Pärnu jõe kallastel, mis omakorda annab võimaluse jõe kallaste kasutusele võtmiseks.

Veeteena on Pärnu jõel oluline turismipotentsiaal, mille kasutusele võtmine vajab läbitöötamist. Hoolimata sellest, et jõgi on laevatatav, **ei ole jõe kallastel piisavalt sihtpunkte ja vaated jõe kallastele on väheatraktiivsed**. Olukorda parandab kindlasti asjaolu, kui vähemalt suvel on võimalik Pärnu jõel teha lõbusõitu.

2.10. Euroopa Liidu struktuurivahendite kaasamine

Pärnu linn on olnud usin projektidele Euroopa Liidu struktuurivahenditest kaasrahastuse taotleja. Pärnu linn viis aastatel 2004-2006 struktuuritoetuste kaasabil ellu viis projekti, mille toetuste kogusumma oli 1,4 miljonit eurot. Sellest alates on lõppenud ja töös olevate projektide tarvis EL struktuurivahenditest saadud 7,7 miljonit eurot. OÜ Paikre uue prügila rajamise ja Rääma prügila sulgemise kogumaksumus oli 7,4 miljonit eurot (2002-2009), millest EL ISPA fondi toetus moodustas 63%, projekti kaasrahastati samuti Eesti riigieelarvest ja KIK vahenditest. Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi (ÜF) toetuste abil investeeritakse aastatel 2005-2013 Pärnu linna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamisse kokku 33,6 miljonit eurot. ÜF toetus moodustab sellest 20,1 miljonit eurot. Projektide tulemusena tagatakse aastaks 2014 ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni teenus 98%-le pärnakatest. Projekte kaasrahastatakse ka KIK vahenditest ja projekte viib ellu AS Pärnu Vesi. Pärnumaa Kutsehariduskeskuse kaasajastamiseks on kaasatud EL struktuurivahendeid 13,2 miljonit eurot. 2004-2006 rekonstrueeriti Pärnu õppehoonet, ehitati uus õppetöökoda ning renoveeriti Tihemetsa õppekoha peahoone osaliselt õpilaskoduks. Käesoleval finantsperioodil valmis toitlustus-teenindusõppe praktikabaas, töös on auto- ja metallitöö erialade praktikabaasi ja õppesõidu harjutusväljak. Ette valmistatakse Niidupargi õpilaskodu renoveerimist, eeldatav tööde lõppemise aeg on 2013.

Pärnu Linnavalitsus on EL struktuurivahendite kaasrahastuse abil panustanud linnakeskkonna arendamisse, mille tulemusena on Pärnu muutunud elamisväärsemaks ja külastajatele atraktiivsemaks. Eelmisel finantsperioodil muudeti atraktiivseks ca 500 m enne kasutusest seismat ranna-ala Pärnu rannas. EL kaasrahastamisega valmis 2006 Pärnu Rannapromenaad ja 2007 ühtne viidasüsteem, paigaldati linnakaardid ning olulisemate turismiobjektide infotahvlid, mis aitavad külastajal Pärnus liikuda ja erinevaid kohti leida. 2010. aastal rekonstrueeriti ja muudeti atraktiivsemaks suur osa Rannapargist.

2010. aastal valmis EL kaasrahastamisel Pärnu ajaloolises Raekoja hoones Lääne-Eesti Külustuskeskus, kus tegutseb turismiinfopunkt ja koordineeritakse Pärnumaa turismialast koostööd. Samal aastal valmis Pärnu Loodus- ja Tehnikamaja tehnikasuuna uus õppehoone. Kohaliku füüsilise elukeskkonna arendamise meetme raames 2006 valminud Pärnu Erivajadustega Inimeste Rehabilitatsioonikeskuse kasutuselevõtmine parandas väga olulisel määral sotsiaaltöö valdkonna korraldamist ja teenuste pakkumist erivajadustega inimestele. Sama meetme raames 2005 valminud Kesklinna koolide võimla parandas väga olulisel määral kolme kesklinna kooli kehalise kasvatuse tundide pidamise kvaliteeti ja võimalusi.

Kõige mahukam EL toetusega linna projekt on Pärnu Vallikääru arendamine, mille tulemuseks on väga suures ulatuses atraktiivseks muudetud avalikku linnaruumi 2011. aastal.

3. Pärnu maailmasuundumuste taustal

Järgnev kokkuvõte põhineb Eesti Arengufondi poolt koostatud analüüsile „Eesti Kasvuvisioon 2018“, üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ ettevalmistavatele materjalidele ja Garri Raagmaalt tellitud visioonile „Pärnu 2025 – suvepealinna kolmas tulemine“. Samuti on kasutatud strateegialaseid dokumente „Euroopa 2020“ ja „Läänemere piirkonna strateegia 2010“.

- **Rahvastiku vananemine**

Rahvastiku vananemine ning vanurite suhtarvu kasv tööeliste suhtes on suureks väljakutseks riikide poliitilise ja sotsiaal-majandusliku stabiilsuse tagamisel. Üleilmastumise tulemusena väheneb elanike põlisus ja rahvuslik identiteet. Euroopa rahvastik vananeb ja paljudes riikides jääb rahvastikutaaste alla kriitilise piiri. Ka Eesti elanikkond väheneb ja vananeb kiiresti. Toimuvad muutused elustiilides. Suureneb elanike ruumiline mobiilsus, kasvab pendelränne ja rohkem reisitakse. Vananemisega kaasneb surve ravi- ja sotsiaalteenuste kasutamiseks. Üha aktuaalsemaks saab eakohane töötamine. Pärnu väljakutseteks¹ on teaduse ja tehnoloogia arendamine ja selle saavutuste kasutuselevõtt ravi- ja sotsiaalteenuste osutamisel. Oluline on luua Pärnus ettevõtlik ja keskkonnasõbralik linnakeskkond, et pakkuda võimalusi erinevate elustiilide viljelemiseks ja tervena elatud aastate arvu pikendamiseks.

- **Linnastumine ja regionaliseerumine**

Maailmas kasvab linnastumine. Noored soovivad kasutada linnaelu võlusid, samas kui noored pered kolivad eeslinna ning vanem elanikkond eelistab looduskeskkonda maal. Ränne ei piirdu tänapäeval riigipiiridega, vaid on piire ületav. Pärnu arengut tuleb üha enam käsitleda nn Suur-Pärnu koostööpiirkonnana. Kuna on oht, et Pärnu linnast lahkub jätkuvalt maksumaksjaid lähivaldadesse, siis on oluline kohalike omavalitsuste koostöös avalike teenuste ühine osutamine, et olla kvaliteetset keskkonda pakkuv koostööpiirkond. Samas on oluline vältida tarbetuid dubleerivaid investeringuid ja suurendada avalike teenuste efektiivsust kaasates nii era- kui mittetulundussektori.

Pärnu peab parandama ning säilitama elukeskkonna konkurentsieelised, mille hulka kuuluvad rohelus, veealade avalik kättesaadavus, turvalisus, linnamiljöö ning vaimuelu aastaringne mitmekesisus.

¹ Majandus- ja Kommunikatsiooni Ministeeriumi prognoosi järgi toimub Eestis konkurentsivõime suurim hõivekasv aastaks 2016 tervishoiu ja sotsiaalsektoris ~15%

- **Teadmistepõhisele majandusele üleminek**

Maailmas süveneb konkurents kvaliteetse teadmismahuka töö ja kvalifitseeritud tööjõu pärast. Selline konkurents on täheldatav ka Eestis, kus kvaliteetsema tööjõu saamiseks ollakse üha enam valmis töötajate ülemealitamiseks, makstes neile paremat palka ja luues atraktiivsemaid töötingimusi. Pärnul tuleb panustada senisest enam inimkapitali, so suurendada investeringuid haridusse, teadusesse, ettevõtlikkuse ergutamisse ning sotsiaal- ja tervishoiuteenustesse. Pärnul tuleb leida viis, kuidas olla tugev maakondlik keskus, millel on kasvav tähtsus Eesti majanduses. Oluline on uute töökohtade loomine teadus- ja arendustegevuse valdkondades, toetada uue tehnoloogia rakendamist ettevõtetes, tekitada uut lisandväärtust ettevõtjate ja haridusasutuste koostööst ning tagada täiskasvanutele elukestva õppe kättesaadavus ja kvaliteet. Toetada ettevõtluse tugistruktuuride arengut ja koostöö rahvusvahelistumist, et nendest kujuneksid tugevad kompetentsikeskused. Suurendada Euroopa Liidu struktuurivahendite adapteerimise võimekust ja teha jõupingutusi välisinvesteeringute toomiseks linna ettevõtlusse, taristusse ja inimkapitali.

- **Rohelise ja hõbedase majanduse ennakkasv**

Maailmamajanduses nähakse kasvvaldkondadena elulaadilisi muutusi ühiskonnas. Jätakuvalt on kasvuruumi IKT sektoril. Kasvamas on niinimetatud roheline majandus, mis hõlmab ettevõtlusvaldkondi, mis keskenduvad taastuvenegiale, passiivmajade ehitamisele ja looduslike materjalide kasutamisele ja taaskasutamisele, toiduainete mahetootmisele ja loodust säästva elukorralduse võimaldamisele. Hõbedane majandus hõlmab tooteid ja teenuseid eakatele, et toetada nende elukvaliteeti ja turvalisust. Pärnul on nendes arengutes konkurentsieelised, seda tervishoidu, taastusravisse, sotsiaalteenuste ja raviturismi investeerides. Pärnu elamuskuurordi kontseptsiooni sihipärane arendamine ja selleks kompetentside koondamine võimaldab suurendada Pärnus pakutavate teenuste eksporti, olla ka turismi sihtkohaks teise kodu omajatele. Kasvab vajadus kinnisvara hooldusteenuste järele. Rohelise majanduse kasvuks on oluline Pärnu teadlik kujundamine tervislikuks ja keskkonnateadlikuks linnaks. Selle eestvedajateks peaksid olema haridusasutuste ja ettevõtete konsortsiumid.

- **Kliimamuutustega ja taastumatute ressursside kasutusspiirangutega toimetulek**

Pärnu jaoks on oluliseks ohuks maailmamere taseme tõus ning heitlik kliima. Pärnu linn on ohustatud üleujutuste poolt. Looduskahjude vähendamiseks on vajalik rakendada preventiivseid meetmeid, näiteks ehitustegevuses. Oluline on üleminek laialdasele taastuvenegia kasutamisele ning energia kokkuhoiule. Muuta energiakasutus Pärnus säästlikumaks ja tõhusamaks. Ehituste projekteerimisel ja käikuandmisel kasutada energiasäästlikku tehnoloogiat. Oluline on osaleda pilootprojektides, mille sisuks on energiasõltuvuse vähendamine, sh näiteks elektriautode kasutuselevõtt linnatranspordis, maasoojuse kasutamine kütteks, nn targa maja kontseptsiooni rakendamine elamutes ja tootmishoonetes jms.

4. Pärnu visioon aastaks 2025

Pärnu on atraktiivne elamuskuurort Läänemere ääres, kõrge elukvaliteediga linn elamiseks, õppimiseks ja töötamiseks.

Pärnu on heaolu- ja elamuskuurort – linn jõe ja mere vahel. Pärnu on kõitev ja külalstatav heaolu- ja elamusturismi sihtkoht Läänemere ääres. Pärnu linnaruum on väärtuslik ja terviklik elamis-, puhkamis- ja kultuurikeskkond, mis on nii elanikke kui ka külalisi inspireeriv, pakkudes

aastaringsetelt tervistavaid tegevusi, kultuurisündmusi ja osalusvõimalusi. Linnas on arendatud kogu Pärnu maakonda hõlmavad heaolu- ja elamuskogemust pakkuvad turismitooted ja -teenused ning need on seotud külastusobjektidega (Lottemaa, Audru ringrada, Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus, Pärnu Magdaleena Gild, Uue Kunsti Muuseum jne).

Pärnu ajaloolises linnasüdames on seotud kultuuri, vaba aja ning külastuskeskkond. Välja on arendatud Pärnu jõe äär ning rannaala ning need on seotud ühtsesse rohe- ja kergliikluse võrgustikku. Pärnust on kujunenud olulisim mere- ja purjetamisturismi sihtkoht Liivi lahel. Läbi koostöö ning tootearenduse abil on saavutatud turismitoodete lisandväärtuse kasv, ettevõtete tulu ja inimeste sissetulekute suurenemine.

- **Pärnus on Eesti keskmisest kõrgema sissetulekuga töökohad**

Pärnu on rahvusvaheliselt tuntud kui ettevõtlusele avatud linn, konkurentsivõimelise majanduse ning atraktiivse investeerimiskliimaga keskkond. Pärnus on mitmekesised ja inimeste rahulolu tagavad töökohad. Olulisemateks spetsialiseerumise suundadeks on puhke- ja turismimajandus, sotsiaal- ja tervishoiuteenused, toodete ja teenuste disain ning tehnoloogiate arendamine. Pärnus tegutsevad kõrget lisandväärtust loovad ettevõtted, mis toetavad rikkaliku linnakeskkonna tugevdamist ning Pärnu kui heaolu- ja elamuskuurorti arengut. Oluliselt on suurenenud kõrgema sissetulekuga töökohtade osatähtsus.

Pärnu linnas asub puhke- ja turismimajanduse kõrge kompetents. Tartu Ülikooli Pärnu kolledž on rahvusvaheliselt arvestatav ettevõtluse, turismi, sotsiaalvaldkonna ja teenuste disaini õppe-, uurimis- ja arendusasutus. Samuti Pärnu regiooni akadeemilise vaimsure, kultuuri- ja innovatsioonikeskus.

Pärnu linnas on mitmekesine kutseharidusõpe. Pärnumaa Kutsehariduskeskus on hea ja tunnustatud õppekeskkonnaga kutseõppeasutus, mis vastab piirkonna ettevõtluse vajadustele. Pärnu üldhariduse arengu spetsialiseerumise võtmekohtadeks on ettevõtlikkuse arendamine ning inseneri õppesuuna sisseviimine õppekavadesse. Kutse- ja kõrgharidust on võimalik omandada ka mitmetes teistes õppeasutustes Pärnu linnas.

- **Pärnu on aeg-ruumiliselt hästi kättesaadav**

Pärnu on rahvusvaheliselt hästi ligipääsetav linn. Pärnu on regionaalse tähtsusega sõlmpunkt, mis on õhu-, vee ja maismaaühenduste kaudu aeg-ruumiliselt kättesaadav. Pärnus on seotud rahvusvaheline, riigisisene, linnade vaheline ja kohalik reisiliiklus (hõlmates eri transpordiliigid). Pärnus on regionaalse tähtsusega lennujaam ning kiired maanteeühendused Tallinn-Riia teljel, Pärnu – Haapsalu - saarte suunal ning Pärnu - Tartu teljel. Pärnu on meritsi ligipääsetav. Pärnus asub regionaalse tähtsusega kaubasadam ning toimiv reisisadam. Pärnu Jahtklubi on välja arendatud ning on mereväravaks purjetajatele. Raudtee ühendus toimib põhja-lõuna suunalise olulisi reisijate veo transpordiliigina. Rekonstrueeritud on Pärnu-Tallinn raudteelõik kiireks ühenduseks ning arendatakse Baltimaid Kesk-Euroopaga ühendavat Rail Baltic raudteekoridori.

Pärnus on välja arendatud Pärnu maakonnaga ühine kvaliteetne ühistranspordivõrgustik ning kergliiklusteede võrgustik. Kohalike omavalitsuste koostöös on välja arendatud Pärnu linna ja naaberomavalitsusi ühendav ühistranspordi süsteem, mis lähtub elanike vajadustest ja arvestab elu- ja töökohtade vahelise liikluse optimeerimist. Eesmärgistatakse autokasutuse vähendamist linnaruumis ja ehitatakse kergliiklusteede võrgustik, mis tagab linnaruumi kiire ja turvalise

kättesaadavuse igapäevatoimingute tegemiseks. Selleks toetatakse ka avalike jalgrattaparklate rajamist.

Pärnu on regioonikeskus, Eesti kolmas kasvukeskus ning maakonna arengumootor. Pärnu linn ja ümbritsevad vallad moodustavad tulemuslikult toimiva koostööpiirkonna, mis loob eeldusi uute töökohtade lisandumiseks ja piirkonnas elavate inimeste heaoluks. Pärnu linnal on selles juhtiv roll. 2025.aastaks on Pärnu elanike arv tõusnud 47 000 inimeseni. Pärnu on parim elukeskkond õppimiseks, töötamiseks ning laste kasvatamiseks.

5. Pärnu linna juhtimist ja arendustegevust kandvad väärtused

Tuginedes Pärnu ajaloolisele järjepidevusele, mitmekesisele loodusele, rikkalikule kultuuripärandile, olulistele sümbolitele ja linnaarengu kestlikkusele, toetub Pärnu linnaelu korraldamine järgmistele väärtustele:

- **Osalusdemokraatia**

Pärnu linnaelu oluliste küsimuste arutellu kaasatakse võimalikult palju linnakodanikke. Tunnistatakse elanike seisukohtade paljusust ja võimaldatakse nende esitamist. Aus ja läbipaistev linnaelu juhtimise arutelu aitab kaasa tugeva kodanikkonna kujunemisele, kes väärtustavad oma linna ja seisavad hea linna ühtse identiteedi ja avalike hüvede õiglase ja otstarbeka jaotamise eest. Sidus Pärnu on ühisväärtus, millel põhinevad linnaelu otsustusprotsessid, koostöö naabritega ning linna osalemine üleilmastumises. Hoolides ja panustades üheskoos kujundatakse Pärnu suurepäraseks kohaks nii elanikele kui külastajatele elamiseks, õppimiseks, puhkamiseks, pere kasvatamiseks ja investeerimiseks.

- **Uuendusmeelsus**

Pärnu linnaelu kitsaskohtade lahendamisel ja väljakutsetele vastamisel peetakse oluliseks uute ideede ja lahenduste väljatöötamist ja nende kaalutletud kasutamist. Toetatakse õppimist ja loovust, et luua linn, mis läbi teadmispõhisuse, uuendusjulguse ja otsuste sihikindluse loovad elanikele, ettevõtetele ja vabäähendustele keskkonna, milles on atraktiivne viia ellu sotsiaalse, majandusliku, kultuurilise ja poliitilise kapitali kasvatamist. Linna avalike teenuste osutamisel kasutatakse laialdaselt uusi info- ja kommunikatsiooni võimalusi, ei klammerduta otsustes jäikadesse raamidesse.

- **Kestlikkus**

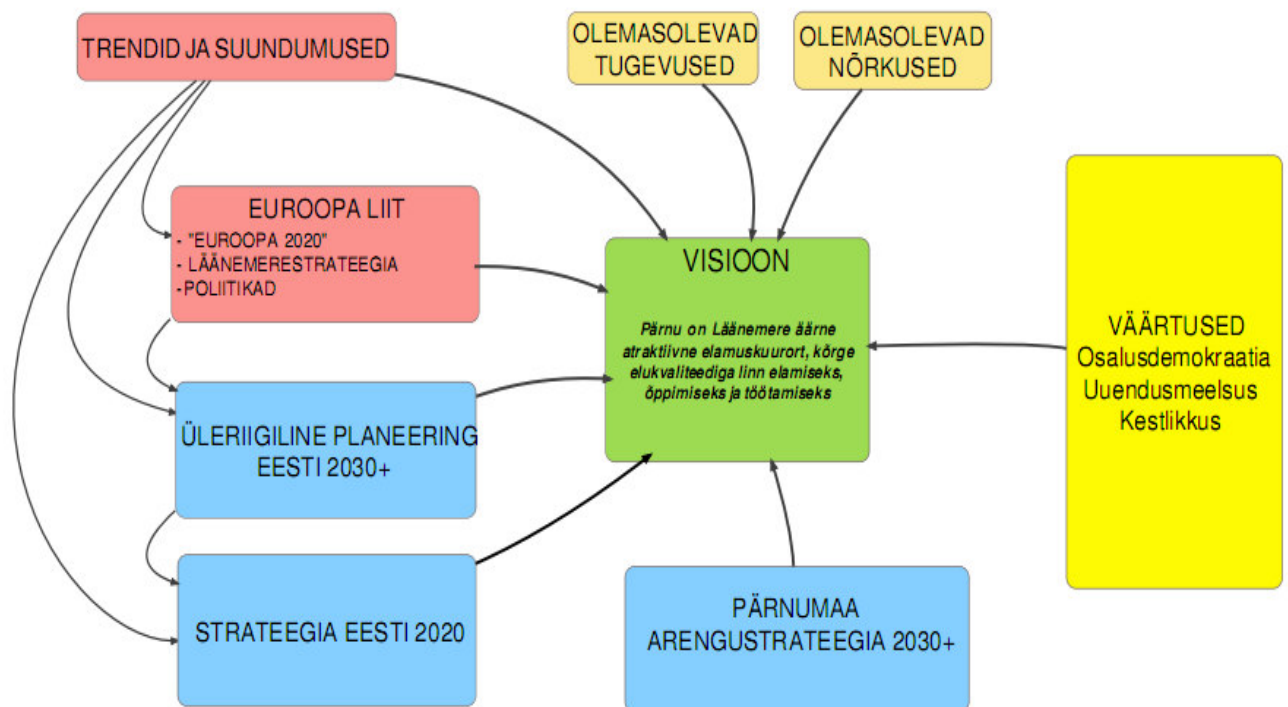
Pärnu linnaelu kaalukad otsused ei põhine hetkepoliitilistel oludel, vaid lähtuvad Pärnu pikaajalistest huvidest pakkuda elanikele ja külalistele parimaid võimalusi eneserealiseerimiseks, heaoluks ja õnneks. Tulevikuotsused tehakse lähtudes linnaelanike põhjendatud vajadustest ning parimatest kättesaadavatest teadmistest, oskustest ja kogemustest. Linnaarengus taotletakse süsteemset käsitlust ja otsuste mõjusid hinnatakse tulevikku vaatavalt. Pärnu on ühine õppiv organisatsioon.

6. Pärnu linna arengusuunad ja strateegilised eesmärgid aastani 2025

Pärnu linna tulevikupildi kujundamisel on keskseteks võtmesõnadeks elamuskuurort ja kõrgema sissetulekuga töökohad. Nende tarvis töötatakse neljas arengusuunas, milles igale on seatud strateegilised eesmärgid, tegevussuunad ja mõõdikud. Pärnu linna tasakaalustatud arengu tagavad:

- panustamine majandustegevuse mitmekesistamisse ja enam lisandväärtust loovatesse majandussektoritesse investeringute soodustamine;
- elanike haridusvõimaluste avardamine ning erivajaduste arvestamine sealjuures;
- elanikusõbralikul linnakeskkonnal ning toodete/teenuste unikaalsusel põhineva elamuskuurordi arendamine

Lähtudes seatud strateegilistest eesmärkidest on oluline, et kõik kaasatud osapooled – riigi- ja munitsipaalasutused, avalik-õiguslikud asutused, eraettevõtted, mittetulundusühingud, linnakodanikud – võtaksid oma tuleviku kavandamisel ja igapäevases tegevuses arvesse Pärnu linna arengukavas väljendatud kokkulepet. Linn areneb ühtsest visioonist lähtuvalt, kus tähtsamad arendustegevused koordineeritakse, ülesanded jaotatakse optimaalselt, arvestatakse üksteise huvidega ja hinnatakse vastastikku igäihe panust. Pärnu linna areng on paljude osapoolte ühise tegevuse tulemus, kus juhtiv ja koordineeriv roll on kohalikul võimul.

Joonis 4. Pärnu linna visiooni mudel

ARENGUSUUND ELAME PÄRNUS (E1) – Pärnu on atraktiivne elukeskkond, mis tagab elanike arvu suurenemise (kõrge sündimuse ning positiivse rändesaldo).

Pärnu on terviklik linn. Pärnus on omavahel seotud töö-, õppimise ja vaba-aja keskkond. Pärnu linnaruumi arendamisel on märksõnadeks miljööväärtus, kaasaegne disain, atraktiivne ja kasutajasõbralik linnaruum, kvaliteetne arhitektuur, olemasolevate kultuuriväärtuste oskuslik

kasutamine ning linnakeskkonna tasakaalu saavutamine. Pärnu kinnisvaraarendus väärtustab linnaruumi ja kvaliteetset elamuehitust. Meri ja jõgi tõstavad esile Pärnu eripära ja pakuvad võimalust tegeleda erinevate veega seotud rekreatiivsete tegevustega. Välja on arendatud Pärnu Jõepromenaad ning Pärnu ranna ala (muulidest linnapiirini), supelrannad ning väikesadamad. Pärnu linnaruum on terviklik kultuurikeskkond, mis on nii kohalikele kui ka külalistele inspireerivaks ja sotsiaalset suhtlust soodustavaks kohaks.

Pärnu linn on väärtustanud enda arenguks olulised strateegilised objektid/piirkonnad ning säilitab nende arendamisel juhtpositsiooni.

Pärnu linnakeskkond pakub elanikele positiivseid elamusi. Kultuurielu on Pärnu linnas süsteemne ja järjepidev, toimib ladus koostöö sündmuste korraldajate, ettevõtjate, kodanikeühenduste, riiklike kultuuriasutuste ja teiste osapooltega.

Pärnu pargid on funktsionaalsed ja mitmekesised. Välja on arendatud ning esile toodud Pärnu väärtarhitektuur, miljööväärtuslik hoonestus ning haljastus. Pärnu ajaloolises linnasüdames on omavahel seotud kultuuri, vaba-aja ning külastuskeskkond.

Pärnu väärtustab rohelist mõttelaadi ja tervislikku elustiili. Arendatud on maakonda ühendav kergliiklusteede võrgustik ning eripärased tervisespordi harrastajatele mõeldud rajatised. Linnaosades on rajatud mitu uut terviserada, Pärnu rannapargis on avatud väljõusaal. Koolide staadionid on aktiivses kasutuses ka koolivälisel ajal.

Pärnus on väärtustatud tervislikud eluviisid. Pärnu koolides on moodustatud tervisenõukogud ning haridusasutused on liitunud tervistedendavatesse võrgustikesse. Pärnu linna allasutustes on loodud tervistedendavad töökohad ja väärtustatakse töötajate tervist edendavat käitumist. Pärnu osaleb aktiivselt tervislike linnade koostööprojektides.

Pärnu arendustegevuses rakendatakse säästva arengu printsiipe. Taotluseks on taastuenergia kasutuselevõtt, energiasäästlikkus igapäevases elus, olmejäätmete sorteerimine, keskkonnasäästliku ühistranspordi eelisareng ning autostumise vähendamine. Linnakodanike teadmised keskkonna säästlikust kasutamisest on tõusnud, suurenenud on säästlik tarbimine, jäätmete taaskasutus ja vähenenud keskkonna saastamine. Ettevõtete konkurentsivõime kasvuks on loodud rohemajanduse põhimõtete rakendamist edendav kompetentsikeskus.

Pärnu on aeg-ruumiliselt hästi ligipääsetav linn.

Pärnu ligipääsetavus ning aeg-ruumiliste vahemaade vähendamine on üks peamine eeldus Pärnu lõimimisel välismaailmaga. Pärnu linn ja lähiümbrus on logistiliselt omavahel hästi sidustatud. Pärnus on koostöös maakonnaga välja arendatud ühine kvaliteetne ning kiire ühistranspordi- ning kergliiklusteede võrgustik. Pärnu linnas asuvad läbisõiduteed ja nende ristumiskohad on sujuvalt toimivad ja turvalised. Rajatud on uus autosild, tagatud on erinevad ühendusteel jalakäijatele üle Pärnu jõe. Pärnu kesklinnas on välja arendatud uus regioonikeskne bussijaam ning ehitatud on uus raudteejaam. Pärnu koos naaberomavalitsustega on loonud ühise ühistranspordisüsteemi, kus kehtib ühine piletisüsteem.

Pärnu on meritsi hästi ligipääsetav. Pärnus asub regionaalse tähtsusega kaubasadam, toimiv reisisadam ning Liivi lahe tuntuim jahtsadam.

Pärnus toimib lennujaam, mis on regionaalse tähtsusega ning rongiühendused Tallinn- Riia teljel. Samuti toimib maismaaühendus Pärnu-Haapsalu-saarte suunal ning Pärnu-Tartu suunal.

Rekonstrueeritud on Pärnu-Tallinn raudteelõik ning arendatakse Baltimaid Kesk-Euroopaga ühendavat Rail Baltic raudteekoridori läbi Pärnu (oluline põhja-lõuna suunaline reisijate- ja transpordikoridor).

Pärnus on aktiivne kodanikkond. Pärnu linn toetab kodanikuühiskonna arengut, mis põhineb koostööl kodanike ja kodanikuühendustega. Avalike teenuste delegerimine mittetulundussektorile on oluliselt kasvanud. Pärnu linn tunnustab kodanikeühenduste ettevõtmisi.

Globaliseerivas maailmas on atraktiivne, puhas ja turvaline elukeskkond oluline täiendav eeldus nii tööstus- kui ka kinnisvara investeringute saamiseks. Pärnu toetab linna arendavaid kodanikealgatusi, samuti elanike isiklikku panustamist linnakeskkonna parendamisse.

E.1.1. Pärnus on kõrge keskkonna kvaliteet ja funktsionaalne linnaruum. Linna arendatakse tõhusa, järjekindla ja proaktiivse tegevuse kaudu.

Tegevussuunad:

- 1) Linnakeskkonna kvaliteeti hoitakse ja parandatakse.
- 2) Loodusväärtuste säilimine ning võimalus nende avalikuks kasutamiseks on tagatud.
- 3) Muinsuskaitse all olevate objektide säilimine on kindlustatud.
- 4) Linnaosasid arendatakse tasakaalustatult, säilitatakse nende omapära.
- 5) Pärnu linna strateegilise planeerimisega tegelev üksus on jõustatud.

E.1.2. Pärnus on mitmekesine kultuurielu - kultuuriruum on loojate, kultuurikorraldajate, elanike ja külastajate jaoks atraktiivne.

Tegevussuunad:

- 1) Toimub kultuuripärandi säilitamine ja kultuuritraditsioonide arendamine.
- 2) Linna kultuuriorganisatsioonide jätkusuutlik areng on tagatud ja toimub vastavuses elanike ja külastajate ootustele.
- 3) Soodustatakse kultuurivaldkondade (piiriülest) koostööd (kunstifestival B3, Augustiunetus, tegevuskunsti festival, Fringe festival/teater, kunst, muusika, kirjandus).
- 4) Lastele ja noortele on tagatud kokkupuude erinevate kultuurivaldkondadega (Pärnu Nukuteatri loomine ja arendamine, suvised lastehommikud Rannapargis, koolikontserdid)
- 5) Erinevate ea- ja rühvgruppide vajadused on kultuurielu korraldamisel arvesse võetud (laste ja noorte muusikanädal Muusikamoos, eakate suvepidu, külapillimeeste kokkutulek, Aloha ja Monsteri rannapeod, rahvusvähemuste kultuurifestival Multikultuurne Pärnu)
- 6) Kultuurivaldkonna turundamine on tõhus ning koostatud on sellealane strateegia (koostöö Eesti kultuurilinnade võrgustikuga: ühised trükised; alusmaterjalid erinevates keeltes kultuurikalendritele).

E.1.3. Pärnus on paljude spordi- ja liikumisharrastuste võimalustega ja tervist väärtustav linnakeskkond.

Tegevussuunad:

- 1) Pärnu linn on kaetud kergliiklusteede võrgustikuga ja ühendatud ühtseks tervikuks maakonda viivate kergliiklusteedega (Pärnu rattalinnaks).
- 2) On loodud mitmekesise treenimis- ja harjutusvõimalused erinevatel spordialadel.
- 3) Toimub rahvaspordikeskuste arendamine Pärnu jõe, mere ja Raeküla rekreatsiooni aladel.
- 4) Regulaarselt korraldatakse ning toetatakse tervisespordi üritusi (jooksud, matkad, kepikõnnid, rattasõidud, suusatamine jne).

E.1.4. Pärnus on rakendunud terviklik tervise-edenduse süsteem ja tõhustatud haiguste ennetustegevus.

Tegevussuunad:

- 1) Tervise-edenduslik tegevus on kaardistatud ja toimub koordineeritult
- 2) Toimub elanike isiklike oskuste arendamine, terviseõpetus ja –kasvatus, noorte riskikäitumine on vähenenud.
- 3) On loodud võimalused tervislike valikute tegemiseks.

E.1.5. Pärnu linnas on tagatud iseseisev sotsiaalne toimetulek ja tõhus sotsiaalprobleemide ennetamine.

Tegevussuunad:

- 1) Erinevatele sihtgruppidele on tagatud vajalikud hoolekandeteenused optimaalse sotsiaalasutuste võrgu kaudu (kõikidele linnakodanikele on vajadusel kättesaadavad kvaliteetsed sotsiaal- ja tervishoiuteenused).
- 2) Sotsiaalvaldkonnas töötavad ja sihtgruppi kuuluvad inimesed on väärtustatud ning nende potentsiaal on toetatud.
- 3) Välja on arendatud kõiki riskirühmi ja nende peresid hõlmav tööhõivet stimuleerivate tugiteenuste võrk.
- 4) Toimub teaduspõhine sotsiaalteenuste arendamine, uute teenuste väljatöötamine ja käivitamine ning nende teenuste pakkumine linna kodanikule/külalisele.
- 5) Keskastme tervishoiutöötajatele ning sotsiaaltöötajatele on loodud kutse- ja täiendõppe võimalused.

E.1.6. Pärnu on toimiv logistiline transpordikeskus (integreeritud rahvusvahelisse transpordivõrku, transpordikorraldus on turvaline ja keskkonnasõbralik).

Tegevussuunad:

- 1) Teede ja tänavate võrgustik on korrastatud, valgustatud ja turvaline.
- 2) Parkimissüsteem on efektiivne.
- 3) Erivajadustega inimestel on Pärnu linnas mugav ja turvaline liigelda.
- 4) Pärnu jõe vasak- ja paremkalda ühendus on paranenud (uus sild).
- 5) Pärnu linna ja lähiümbruse vahel toimib ühtne ja kaasajastatud transpordisüsteem (piletisüsteem, liinivõrk).
- 6) Pärnu on aegruumiliselt hästi kättesaadav – raudtee, õhu- ja veete kaudu (raudteejaam, lennujaam, väikesadamad).

E.1.7. Pärnu linna juhtimine on efektiivne ja toimub Pärnu Linnavalitsuse kui organisatsiooni arendamine.

Tegevussuunad:

- 1) Toimub pidev ja eesmärgipärane ametnike koolitamine, mille eesmärgiks on personali professionaalse taseme tõstmine. Lisaks erialaste kompetentside tõstmisele panustab linnavalitsus juhtimisoskuste täiustamisele, et tagada avatud ja kaasav organisatsioonikultuur ning töötajate väärtustamine.
- 2) Linnavalitsuse tegevus efektiivsus on suurenenud (paberivaba asjaajamine, ruumiandmete töötlemine, finantsjuhtimise arendamine). Laialdasemad e- ja m-teenused linnakodanikele ja linna külalistele. Erinevate andmebaaside süsteem ja nende arendamine.

- 3) Pärnu linna juhtimine toimub lähtuvalt arengukavas seatud eesmärkidest ja väärtustest.
- 4) Toimub rahvusvahelise koostöö tõhustamine ja partnerite leidmine rahvusvaheliste projektide elluviimiseks. Pidev ja tulemuslik koostöö hansa- ja sõpruslinnadega ning osalemine rahvusvahelistes organisatsioonides (UBC, WHO Euroopa Tervislike Linnade võrgustik jne).

E1.8. Pärnu linnaelanik on aktiivne ja kodanikuühiskonda toetav.

Tegevussuunad:

- 1) Kodanikeühendused on kaasatud Pärnu linna juhtimisse.
- 2) Avalikke teenuseid delegeeritakse kolmandale sektorile.
- 3) Toimub vabatahtliku tegevuse arendamine ja vabatahtlike kaasamine linna oluliste sündmuste elluviimisel.
- 4) Toetatakse linnaosakeskuste tegevuste laiendamist ja kogukonnale vajalike teenuste arendamist.
- 5) Toimub kodanikuühiskonna toel elukestva õppe arendamine linnaruumis.
- 6) Kodanikeühendused on kaardistatud ning nendega toimub pidev kahepoolne regulaarne infovahetus.

Mõõdikud – arengusuund E1 – Elame Pärnus

Rahvastik

- Pärnu linna elanike arv (1. jaanuari seisuga): *kasvab*
- Loomulik iive: *positiivne*²
- Rändesaldo: *positiivne*

Turvalisus

- Registreeritud töötus (%): *väiksem Eesti linnade keskmisest*
- Toimetulekutoetusi saavate perede arv: *mitte rohkem kui 300 leibkonda*
- Eesti Politseis registreeritud I ja II astme kuriteod: *väheneb 2% aastas*
- Liiklusõnnetustes hukkunute ja vigastatute arv (*siht: väheneb*)

Majandus

- Tulumaksu maksjate osakaal Pärnu linna elanikest: *42%*
- Pärnu linna omafinantseerimise võimekus: *mitte alla 1,04*
- Investeeringud (varade soetus, lisaks antud sihtfinantseerimine varade soetamiseks või renoveerimiseks) Pärnu linnas (omavahendite arvel): *vähemalt 1,1 miljonit eurot aastas*
- Pärnu linna ja selle arvestusüksuse põhitegevuse tulemi väärtus: *alati positiivne*
- Pärnu linna ja selle arvestusüksuste netovõlakoorumus: *mitte üle 55%*

Keskkond

- Võimalus saada kõigile joogivee kvaliteedinõuetele vastavat vett (liitumisvõimalus, elanike osatähtsus) (*siht – 100%*)
- Ühistranspordi sõidukordade arv (in/aastas): *kasvab*
- Kõva kattega tänavate osatähtsus tänavate üldpikkusest: *90%*
- Kergliiklusteede osatähtsus kogu linna teedevõrgust: *20%*
- Helisignaalliga varustatud valgusvooriga ristmike osakaal valgusvooriga ristmike arvust: *88%*

ARENKUSUUND - E 2 - ÕPIME PÄRNUS – Pärnu on teadmiste, oskuste ning loovuse linn. Pärnu linn on kvaliteetne ning mitmekesine õppekeskus.

² Võrreldes eelmise aastaga

Pärnus on linnakodanikele kättesaadav alusharidus, iga õppija võimetele vastav põhiharidus ning kaasaegsetele nõudmistele vastav keskharidus. Üldhariduse omandamiseks on Pärnus kaasaegsed õppekeskkonnad, kus kasutatakse kaasaegseid õppimise ja õpetamise meetodeid. Üld- ja huviharidus on lõimitud ühtseks süsteemiks, mis toetavad lapse annete ja isikuomaduste (loovus, koostööoskused, ettevõtlikkus, iseseisvus jne) arenemist. Kvaliteetne üldharidus, õpioskused ja teadmised loovad eeldused kutse- ja kõrghariduse omandamiseks ning elukestvaks õppeks. Linn on avatud riigigümnaasiumi loomiseks Pärnusse.

2025. aastaks on kutse- ja kõrgharidus spetsialiseerunud võtmevaldkondadele.

Pärnus on välja kujundatud koostöös Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži, ettevõtete ja avaliku sektoriga turismi- ja puhkemajanduse (puhkemajandus, turism, sihtkoha juhtimine, kurortoloogia, heaolu- ja sotsiaalteenused) kompetentsuskeskus. Turismi kompetentsikeskus teenindab edukalt kogu Eestit. Koostöö ettevõtete, avaliku sektori vahel on tõhus ja koordineeritud.

Pärnumaa Kutsehariduskeskus pakub kaasaegset õpikeskkonda ning õppekavade koostamisel arvestab piirkonna vajaduste ja huvidega. Pärnu üldhariduse õppekavad võimaldavad ettevõtlikkuse arendamist ning muuhulgas spetsialiseerumist tehnilistele aladele sh inseneriõppele.

Kõrghariduse saamise võimaluste laiendamine on linnale oluline huvi.

Huviharidus ning üldharidus on omavahel lõimunud õppekavade kaudu. Kujunenud on koostöö mitteformaalse ja formaalse õppe vahel. Üldhariduses kasutatakse õppekeskkonnana mitmeid huviharidusasutusi (nt Pärnu Loodus- ja Tehnikamaja, Pärnu Kunstikooli, Pärnumaa Keskkonnahariduskeskust jne), mis on teabe- ja tegevuskeskuseks nii kohalikule elanikule kui ka linna külalisele.

Pärnus toimuvad aastaringelt kultuurivaldkonna esindajatele täienduskursused, erinevad meistriklässid, suvekoolid ning kunsti- ja tantsulaagrid.

E.2.1. Pärnu on kaasaegse õppekeskkonnaga linn mitmekesiseks, kvaliteetseks ning elukestvaks õppeks.

Tegevussuunad:

- 1) Õppekeskkond haridusasutuses on turvaline, tervislik ja kaasaegsetele nõuetele vastav (otstarbekalt rakendatud, kooliraamatukogud õpikeskusteks).
- 2) Erinevate lasteaedade, koolitüüpide, õppekavade ning tugisüsteemide olemasolu aitab toetada mitmekesisist ning kvaliteetset õpet.
- 3) Pärnu haridus- ja teadusasutustes töötavad väga head pedagoogid, tippteadlased ning õppejõud (toimub süsteemne koolitamine rahvusvahelises koostöös, soodsate tingimuste loomine enesearenduseks ja mobiilsuseks, pedagoogide tunnustamine ja teadlaste kaasamine avaliku ning erasektori arendamisse).
- 4) Täiskasvanute õpivõimalused üld-, kutse- ja kõrghariduses on laienenud. Erinevaid haridusasutusi hõlmav elukestev õpe, sh täiendus- ja ümberõpe on saanud täiskasvanute seas tavapäraseks ning seda kasutatakse aktiivselt.
- 5) Pärnu linnaruumi ning keskkonda kasutatakse õpikeskkonnana, tehakse koostööd linna erinevate kultuuriasutuste ja ettevõtetega.

E.2.2. Pärnus on linnaelanikele kättesaadav, kvaliteetne, lapse ja noore tasakaalustatud arengut toetav, kaasaegse õppekorralduse ja mitmekesisiste valikuvõimalustega haridusasutuste võrk.

Tegevussuunad:

- 1) Rakendunud on isiksusekesksust, loovust ja ettevõtlikkust toetavad, õppija eripära ja õppija-õpetaja koostööd soosivad õppekavad ning õpitulemuste hindamissüsteemid. Laialdaselt on kasutuses uued haridustehnoloogiad.
- 2) Formaalne ja mitteformaalne õpe on lõimunud ning see toimib õppekavade vastastikusel tunnustamise, õppijate nõustamise, karjääriplaneerimise ning koostöövõrgustike kaudu. Pärnus on laienenud erialaspetsiifilise võõrkeele õppimise võimalused.
- 3) Keskkonnamisanduse omandamiseks on välja kujundatud optimaalne paindliku ja kaasaegse õppekorraldusega mitmekesiste valikuvõimalustega koolivõrk Gümnaasiumi uue õppekava rakendamisel on üldosa elluviimine võetud erilise tähelepanu alla ning arvestatud Pärnu piirkonna spetsiifika ja hariduses olevate trendidega. Põhikooli lõpetamise järgselt väärtustatakse üldkeskkonnamisanduse kõrval võrdselt kutseharidust. Tehnika (inseneri), turismimajanduse ning ettevõtluse süvendatud õppe võimalused on kutse- ja üldhariduses laienenud.
- 4) Õppekavades on keskkonnamisandusel senisest suurem osakaal. Teadvustatakse säästlikku ja keskkonnasõbralikku eluviisi.
- 5) Pärnu haridusasutused toimivad õppivate organisatsioonidena.
- 6) Infokeskkond (sh kodulehekülg) on pidevalt uuenev. Pärnu hariduselu on kuvatud Eestis ja väljaspool.
- 7) Jätkatakse rahvusvahelist koostööd ja otsitakse võimalusi ühistegevusteks sõpruslinnadega. Võimalusel arendatakse vastastikuseid praktikavõimalusi eelisarendatavates majandussektorites.
- 8) Hariduskorralduse oluliseks sisuks, õppeaineid ning tegevusi ühendavaks ja kandvaks teemaks on õpilaste väärtuskasvatuse
- 9) Pärnu erahariduse arengut toetatakse sihipäraselt (sh alternatiivpedagoogikal põhineva hariduse andmist), rikastades sellega Pärnu hariduspilti ja võimaldades peredel valida erinevate pedagoogikasundade vahel
- 10) Kooli sotsiaaltöö arendamine viisil ja mahus, mis olulisel määral kasvatab laste turvalisust

E.2.3. Pärnu kutse- ja kõrgkoolides õpetatavad erialad vastavad tööturu ja kohalikele vajadustele ning annavad tugeva panuse regionaalset majandust toetava innovatsioonisüsteemi arendamisse.**Tegevussuunad:**

- 1) Kutse- ja kõrgkoolides on mitmekesistunud tehnika- ja tehnoloogiaalane haridus.

E.2.4. Pärnus on mitmekesine huviharidus, huvitegevus ja noorsootöö. Pärnu on tuntud koht tööalaseks ja vabahariduslikuks enesetäiendamiseks.**Tegevussuunad:**

- 1) Noortele suunatud huvihariduses, huvitegevuses ja muudes noorsootöö valdkondades on tagatud ja arendatud erinevad valikuvõimalused. Arendatud on noorte pärimuskultuuri.
- 2) Huvikoolide ja huvitegevust pakkuvate institutsioonide tegevus on korrastatud ja arendatud.
- 3) Mitteformaalses õppes õppijatele on leitud väljundeid (esinemis- ja esitluspaigad, projektid jms).
- 4) Huviharidust ja huvitegevust väärtustatakse kutseühendustöö ja karjääriplaneerimise osana.
- 5) Koostöö erinevate institutsioonide vahel pakub inimestele tööalaseks ja vabahariduslikuks enesetäiendamiseks erinevaid võimalusi.

E.2.5. Pärnus on head võimalused kultuurialaseks professionaalseks enesetäiendamiseks nii Eesti kui rahvusvahelisel tasandil.

Tegevussuunad:

- 1) Arendatakse erinevate kunsti-, muusika-, teatri- ja teiste kursuste ning meistriklasse korraldamist Pärnus.
- 2) Pärnu kultuuriinimesed võtavad osa Pärnu linnas toimuvatest, üleriigilistest ja rahvusvahelistest täienduskursustest (Arbo Valdma pianistide suvekool, erinevad rahvakultuurialased koolitused, kunstisümposium B3, jääskulptuurisümposium, NEATA teatrikursus jt).

E.2.6. Pärnus on rahvusvaheliselt tunnustatud kõrge spordimeisterlikkuse tase.

Tegevussuunad:

- 1) Pärnus on rahvusvahelistele nõuetele vastav staadion, sisehall ja ujula.
- 2) Arendatakse välja kaasaegsed ning spetsiaalsihitusega spordibaasid (sõudebaasid, jahtklubi, vibustaadion), mis võimaldavad harjutada ja võistelda kõrgete sportlike eesmärkide nimel.
- 3) Treenerite tasustamine lähtub tulemuslikkuse mõõdikust - õpilaste sportlik tase.
- 4) Pärnus korraldatakse regulaarselt kõikidel edukatel spordialadel riigi meistrivõistlusi ning regionaalseid rahvusvahelisi võistlusi.

Mõõdikud – arengusuund E2 – Õpime Pärnus

Mõõdikud iga aastaselt:

- Lasteaiakoha saanute % kohasoovijate üldarvust: 1-3 aastaste laste osas (siht – 85%)
- Lasteaiakoha saanute % kohasoovijate üldarvust: 3-5-aastaste laste osas (siht – 100%)
- Keskmise laste arv õpetaja ametikoha kohta lasteaias rühmas (siht – 7,8)
- Nõutava kvalifikatsiooniga pedagoogide osakaal pedagoogide üldarvust lasteaiades (siht – 100%)
- Nõutava kvalifikatsiooniga pedagoogide osakaal pedagoogide üldarvust üldhariduskoolides (siht – 100%)
- Noorte õpetajate (alla 30-aastased) osakaal lasteaiade õpetajatest (siht – 11%)
- Noorte õpetajate (alla 30-aastased) osakaal üldhariduskoolide õpetajatest (siht – 11%)
- Gümnaasiumis edasiõppijate osakaal põhikooli lõpetajate koguarvust (siht – 68%)
- Kutsekoolis edasiõppijate osakaal põhikooli lõpetajate koguarvust (siht – 32%)
- Kõrgkoolis edasiõppijate osakaal gümnaasiumilõpetajate koguarvust (siht – 60%)
- Kutsekoolis edasiõppijate osakaal gümnaasiumilõpetajate koguarvust (siht – 20%)
- Poole aasta jooksul pärast lõpetamist tööturul rakendunud kutseõppe lõpetajate osakaal sama õppeaasta kõigist lõpetanutest (siht – 80%)
- Huvikoolides õppijate arv (siht – kasvab)
- Spordiklubide tegevuses osalevate laste ja noorte osatähtsus, % (siht – 75%)
- Põhikoolist ja gümnaasiumist väljalangenute osakaal (siht – 0% ja 9%)
- Sõltuvuskäitumisega põhikooli- ja gümnaasiuminoorte osakaal (siht – väheneb)
- Vastumeelselt alg- ja põhikoolis käivate laste osakaal (siht – väheneb)

ARENGUSUUND - E 3 - TÖÖTAME PÄRNUS – Pärnu on ettevõtlik linn

Pärnust on kujunenud rahvusvaheliselt tuntud ja avatud piirkond atraktiivse investeerimis- ja ettevõtluskeskkonnaga linnaks. Pärnus on oluliselt suurenenud töökohtade valik ning töötasu on Eesti keskmisest kõrgem.

Pärnu linn toetab ja väärtustab ettevõtete võimalusi rahvusvahelistumiseks, tehnoloogiate arendamist ning välja töötamist. Välja on arendatud Loode-Pärnu tööstusala ning loodud ühine investeerimiskeskond Pärnu lähivaldadega.

Pärnu on fookuse seadnud kindlatele valdkondadele, milles on tugevusi ning kus on kasvuruumi: puhke- ja turismimajandus (sh tervishoiuteenuste areng), sotsiaalteenused, puidusektor, metallitöötlemine ning infotehnoloogiale. Nimetatud valdkondi toetavad eksporditegevused, sektorettevõtete koostöö, vastavate õppekavade olemasolu.

Olulisemad arengusuunad ettevõtlusvaldkonnas on ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse suurendamine, koostöö tihendamine ettevõtjate ja teadusasutuste vahel (soodustada klastrite teket), Loode-Pärnu tööstusala väljaarendamine, Pärnu ettevõtlusinkubaatori loomine ja arendamine ning Pärnu kui investeerimiskeskonna efektiivne turundamine (osalemine sektoripõhistel messidel jne).

E.3.1. Pärnu on parima investeerimiskeskonnaga linn Eestis.

Tegevussuunad:

- 1) Kaasaegse tehnilise taristu, efektiivsete logistiliste lahenduste ja keskkonnasäästlike võimaluste väljatöötamine ning arendamine.
- 2) Soodussüsteemide väljatöötamine ja rakendamine uutele investoritele ja alustavatele ning tegutsevatele ettevõtjatele (sh toetused).
- 3) Pärnu ettevõtluskeskkonna arendamine (ettevõtjate tunnustamine, koolituste ja seminaride korraldamine, efektiivne ja teadlik ettevõtluskeskkonna turundamine).
- 4) Investeerimiskeskonna turundamine ja ekspordi soodustamine (ärivisiitide organiseerimine).

E.3.2. Pärnus on kõrget lisandväärtust loovad, ekspordipotentsiaali suurendavad ja elanike rahulolu tagavad, keskmisest kõrgema sissetulekuga töökohad.

Tegevussuunad:

- 1) Pärnus toimub majandusarengule suunatud era-, haridus- ja avaliku sektori koostöö väljaarendamine (üldplaneeringu ning arengukavade koostamisse kaasamine, turismiteadmiste ja ettevõtlikkuse arendamine Pärnu üldhariduskoolides, kutsekoolides, ülikoolides ning Pärnu elanikkonna seas).
- 2) Pärnu oskusteabe koostöövõrgustiku jätkusuutlikkuse tagamine.
- 3) Sektoriüleste klastrite väljaarendamise toetamine (puidu- metalli-, puhkemajanduse-, infotehnoloogia- ja loomemajanduse valdkonnas).
- 4) Innovatsiooni- ja IKT-teadlikkuse suurendamine (toote ja tehnoloogia arengu toetamine).
- 5) Tagada jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise loomemajanduse, ravi- ja sotsiaalteenuste ning tehnoloogia ettevõtete areng Pärnus.

Mõõdikud – arengusuund E3 – Töötame Pärnus

Mõõdikud iga aastastelt:

- Hõivatute jaotus majandussektoriti: primaar, sekundaar, tertsaar: *hõive kasv tertsaarsektoris*
- Tööhõive määr maakonnas (15–64-aastaste hõivatute osatähtsus samas vanuserühmas): *kasvab*
- Demograafiline tööturururve indeks (5–14-aastaste ja 55–64-aastaste vanuserühmade suhe): *suurem kui 1*

- Teadmusintensiivsete teenuste sektoris töötajate osatähtsus hõives (Eurostati definitsiooni järgi on teadmusintensiivsete teenuste hulgas järgmised tegevusalad: veetransport, õhustransport, side ja elekterside, finantsvahendus, kinnisvara rentimine ja äritegevus, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, vaba aja, kultuuri- ja sporditegevus): *kasvab*
- Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu: *suurem Eesti linnade keskmisest*
- Ettevõtlusaktiivsus, tegutsevate ettevõtete arv 100 elaniku kohta: *vähemalt 7 tegutsevat ettevõtet 100 elaniku kohta*
- Ekspordimaht: *kasvab*
- Väliskaubanduse bilanss: *positiivne*

ARENGUSUUND - E 4 - PUHKAME PÄRNUS – Pärnu on Läänemere-äärne atraktiivne puhkuse linn.

Pärnu – Läänemere-äärne atraktiivne heaolu- ja elamuskuurort - on loov, elamusi ning osalust pakkuv linn, kus toodete ja teenuste keskmises on klient.

Pärnu pakub terviklikku külastuselamust kõigile eagruppidele. Kohalikud elanikud on kaasatud Pärnu kui sihtkoha arendusse (nii toote arendajate, testijate, pakkujate kui tarbijatena). Välja on arendatud kogu Pärnu maakonda hõlmavad elamuskogemust pakkuvad külastuspaigad (Lottemaa teemapark, Audru ringrada, Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus, Pärnu Loodus- ja Tehnikamaja, Maarja Magdaleena Gild jne). Pärnus on välja arendatud kvaliteetsed ning tuntud heaolu-, tervishoiu- ning sotsiaalteenused.

Üheks olulisemaks väljakutseks Pärnu linnale on hooajalisuse vähendamine. Vajadus on luua aastaringset hästi toimiv elamuskuurort mitmekesiste tootepakettidega. Pärnu kuvand on läbimõeldud ning turundussõnumid sihtrühma arvestavad.

Elamuskuurordi arendamisel on kesksel kohal külalislahkus, kõrge teeninduskultuur ning külastajatele mittevastanduv linnaelanik. Pärnu linn toetab teadmiste ja professionaalsete oskustega teenindajate koolitamist ning seab eesmärgiks külastuselamuse kvaliteedi; samuti uute tehnoloogiate rakendamise turismimajanduses.

Pärnu turismiturunduses on peamiseks väljakutseks eristumine.

Pärnu linna kultuurielu on pidevas arengus. Pärnus toimuvad erinevatele sihtrühmadele ja erineva mastaabiga kultuurisündmused. Pakutavates programmides suurendatakse rahvusvahelist mõõdet, mis muudab need atraktiivsemaks nii kohalikele elanikele kui külastajatele.

E.4.1. Pärnu on aastaringset toimiv rahvusvaheliselt tunnustatud, eripärane, mitmekülgset ja kvaliteetset turismiteenust pakkuv elamuskuurort Läänemere ääres (Pärnus on osaluselamus; kultuurielamus; loodus- ja miljööelamus ning maitseelamus).

Tegevussuunad:

- 1) Toimub eristuva kontseptsioonil ning väärtustel põhinev aastaringse atraktiivse elamuskuurordi arendamine kolmele põlvkonnale.
- 2) Toimub aastaringset elamuskogemust pakkuvate külastusobjektide ja teenuste arendamine (Talispondikeskuse välja arendamine, Pärnu kino, 20.-30.ndate stiilis elu- ja puhkerajoon, Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus, Mudaravila jt objektid).

- 3) Pärnu väärtuslik ajalugu on vääriliselt eksponeeritud (kuurordiajaloo ekspositsioon, Pärnu Eesti Vabariigi sünnilinn jne).
- 4) Tunnustatakse ja arendatakse turismitoodete ja teeninduskultuuri kvaliteeti (koolitused, tunnustussüsteemid).
- 5) On koostatud linnasised jalatuskäigumarsruudid ning täiustatud ja korrastatud on viitade süsteemi.
- 6) Toimub tõhus ja koordineeritud ühisturundus ja mainekujundus.

E.4.2. Pärnu on Läänemere-äärne arvestatava tähtsusega kultuurikeskus.

Tegevussuunad:

- 1) Toimub olemasoleva kultuuritaristu parendamine ning uue rajamine.
- 2) Toimub kultuurialase koostöö arendamine sõpruslinnadega ja UBC kultuurikomisjoni töös osalemine.
- 3) Pärnus toimub erinevate huvigruppide ootustele vastavate ja jätkusuutlike kultuuriürituste arendamine.
- 4) Toimub Eesti ja Pärnu kultuuritraditsioonide tutvustamine (koostöö kirjutava ajakirjanduse ja ERR-ga, koostöö sõprus- ja partnerlinnadega (Pärnu folkloorirühm Palanga festivalil, Siauliai, Jelgava ja Pärnu ühine kunstiprojekt B3, osalemine Eesti kultuurilinnade võrgustikus, Pärnus toimuvad rahvusvahelised festivalid).
- 5) Kultuurikorraldajate koostöö turismiasjalistega toimib tulemuslikult (ühised ümarlauad, turismispetsialistide kuulumine linna kultuuri ekspertkomisjoni, Pärnu kultuurisuve reklaamipäev Tallinnas).

Mõõdikud – arengusuund E4 – Puhkame Pärnus

Mõõdikud iga aastaselt:

- Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu majutus- ja toitlustussektoris: *kasvab*
- Pärnu külastajate arv (nii sise- kui väliskülastajad): *kasvab*
- Pärnu majutusasutustes majutatud siseturistide arv (aastakeskmise ja juuni-august): *kasvab hooajavälisel ajal*
- Pärnu majutusasutustes majutatud välituristide arv (aastakeskmise ja juuni-august): *kasvab hooajavälisel ajal*
- Siseturistide poolt Pärnu majutusasutustes veedetud ööde arv (aastakeskmise ja juuni-august): *kasvab hooajavälisel ajal*
- Välituristide poolt Pärnu majutusasutustes veedetud ööde arv (aastakeskmise ja juuni-august): *kasvab hooajavälisel ajal*
- Aastakeskmise voodikohtade täitumus, %: *kasvab*
- Pärnus korraldatavate rahvusvaheliste kultuurisündmuste arv: *12-15 sündmust aastas*
- Külastajate rahulolu Pärnu külastusega (küsitlus-uuringu läbiviimine): *kasvab*

7. Arengukava tegevuskava ja investeeringute kava

Pärnu linna arengukavas püstitatud arengusuundade strateegiliste eesmärkide täitmiseks on koostatud tegevuskava aastateks 2016-2025, kus detailsemalt on tegevuste hinnangulised maksumused ja rahastamisallikad ära toodud aastate 2016-2019 kohta (vt Lisa 2 Tegevuskava 2016-2025; tegevuskava lisa Investeeringute kava 2016-2019 ning tegevuskava lisa Investeeringute kava 2020-2025).

Tegevuskava tegevusi ja investeeringuvajadusi täiendatakse ja täpsustatakse igal aastal Pärnu linna arengukava ajakohastamise ja eelarvestrateegia koostamise käigus. Tegevuskava viiakse ellu ja investeeringud teostatakse Pärnu Linnavolikogu ja -valitsuse ning partnerite koostöös. Nende tegevuste rahastamiseks kasutatakse linna eelarvelisi vahendeid, riiklikke toetuskeeme, kaasatakse Euroopa Liidu struktuurfondide ja erasektori vahendeid.

Käesoleva arengukava tegevuskava hinnanguline maksumus aastatel 2016-2019 kokku on ligi 66 miljonit eurot, millest linnaeelarvest on kavandatud rahastada tegevusi ligi 23 miljoni euro ja lisaallikatest ligi 43 miljoni euro ulatuses (tabel 1).

Tabel 1. Tegevuskava hinnangulised maksumused tegevussuundade ja strateegiliste eesmärkide lõikes aastatel 2016-2019 (tuhat eurot).

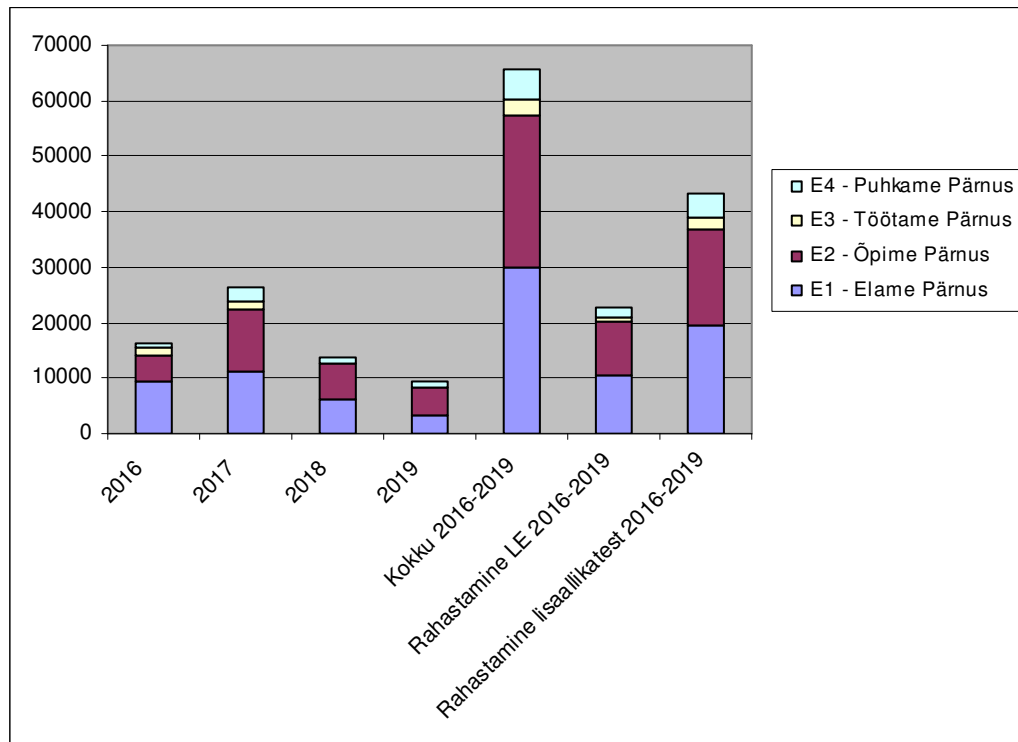
Arengusuund/strateegiline eesmärk	Kogumaksumus (tuhat eurot)					Rahastus linnaeelarvest	Rahastamise lisaallikad
	2016	2017	2018	2019	Kokku 2016-2019	Kokku 2016-2019	Kokku 2016-2019
E1 - Elame Pärnus - Pärnu on atraktiivne elukeskkond, mis tagab elaniku arvu suurenemise, kõrge sündimuse ning positiivse rändesaldo	9494,70	11086,98	6191,65	2399,94	29916,43	10306,01	19610,42
E1.1. Pärnus on kõrge keskkonna kvaliteet ja funktsionaalne linnaruum. Linna arendatakse tõhusa, järjekindla ja proaktiivse tegevuse kaudu.	1023,90	1746,08	393,25	244,10	3270,93	1289,50	1981,43
E1.2. Pärnus on mitmekesine kultuurielu - kultuuriruum on loojate, kultuurikorraldajate, elanike ja küllastajate jaoks atraktiivne.	466,30	526,90	501,40	501,40	2058,00	2058,00	0,00
E1.3. Pärnu on paljude spordi- ja liikumisharrastuste võimalustega ja tervist väärtustav linnakeskkond.	3965,00	4511,00	1766,00	788,50	10878,00	3001,00	7877,00
E1.4. Pärnus on rakendunud terviklik tervise-edenduse süsteem ja tõhustatud haiguste ennetustegevus.	43,00	29,00	30,00	30,00	125,00	125,00	0,00
E1.5. Pärnu linnas on tagatud iseseisev sotsiaalne toimetulek ja tõhus sotsiaalprobleemide ennetamine.	87,50	355,00	1057,00	162,00	2220,50	430,50	1790,00
E1.6. Pärnu on toimiv logistiline transpordikeskus.	3599,00	3869,00	2394,00	623,94	10904,00	2942,01	7961,99

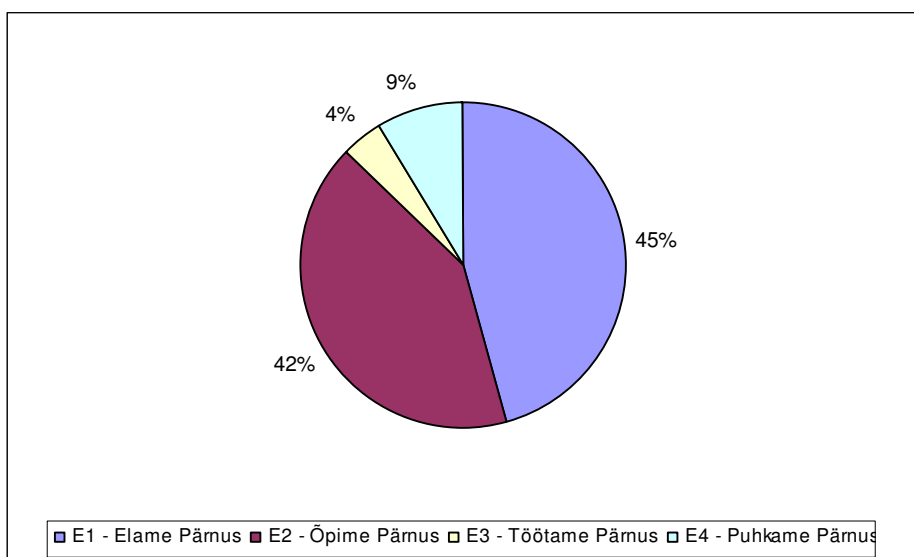
E1.7. Pärnu linna juhtimine on efektiivne ja toimub Pärnu Linnavalitsuse kui organisatsiooni arendamine.	310,00	50,00	50,00	50,00	460,00	460,00	0,00
E2 - Õpime Pärnus - Pärnu on teadmiste, oskuste ja loovuse linn	4592,39	11302,57	6281,20	2878,37	27409,79	10067,35	17342,44
E2.1. Pärnu on kaasaegse õppekeskkonnaga linn mitmekesiseks, kvaliteetseks ning elukestvaks õppeks.	3949,29	10627,07	1865,20	1124,87	17959,19	5241,75	12717,44
E2.2. Pärnus on linnaelanikele kättesaadav, kvaliteetne, lapse ja noore tasakaalustatud arengut toetav, kaasaegse õppekorralduse ja mitmekesiste valikuvõimalustega haridusasutuste võrk	18,00	21,00	17,00	17,00	72,00	72,00	0,00
E2.3. Pärnu kutse- ja kõrgkoolides õpetatavad erialad vastavad tööturu ja kohalikele vajadustele ning annavad tugeva panuse regionaalset majandust toetava infosüsteemi arendamisse	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00	40,00	0,00
E2.4. Pärnus on mitmekesine huviharidus, huvitegevus ja noorsootöö. Pärnu on tuntud koht tööalaseks ja vabahariduslikuks enesetäiendamiseks.	17,00	17,00	17,00	17,00	73,00	73,00	0,00
E2.5. Pärnus on head võimalused kultuurialaseks professionaalseks enesetäiendamiseks rahvusvahelisel tasandil.	22,50	17,50	22,00	22,00	80,00	80,00	0,00
E2.6. Pärnus on rahvusvaheliselt tunnustatud kõrge spordimeisterliikkuse tase.	575,60	610,00	4350,00	1687,50	9185,60	4560,60	4625,00
E3 - Töötame Pärnus - Pärnu on ettevõtlik linn	1315,47	1308,97	83,97	66,94	2789,00	636,41	2152,59
E3.1. Pärnu on kõrgelit hinnatud investeerimiskeskonnaga linn Eestis	1083,74	1077,24	77,24	64,04	2316,81	559,71	1757,10
E3.2. Pärnus on kõrget lisandväärtust loovad, ekspordipotentsiaali suurendavad ja elanike rahuolu tagavad, keskmisest kõrgema sissetulekuga töökohad	231,73	231,73	6,73	2,90	472,19	76,70	395,49
E4 - Puhkame Pärnus - Pärnu on Läänemere-äärne atraktiivne puhkuse linn	654,16	2710,46	1248,46	247,34	5705,08	1570,58	4134,50
E4.1. Pärnu on aastaringi toimiv rahvusvaheliselt tunnustatud, eripärane, mitmekülgset ja kvaliteetset turismiteenust pakkuv	418,16	199,46	67,46	60,64	1346,08	430,58	915,50
E4.2. Pärnu on Läänemere tasandil arvestatav kultuurikeskus	236,00	2511,00	1181,00	186,70	4359,00	1140,00	3219,00
Tegevuskava kokku	16056,72	26408,98	13805,28	5592,59	65820,30	22580,35	43239,95

Pärnu linna visiooni ning arengumudelis püstitatud pikemaajaliste eesmärkide saavutamiseks on aastatel 2016-2017 tegevus- ja investeringuvajadustest ressursimahukaimad arengusuuna „Elame Pärnus“ tegevus- ja investeringuvajadused (joonised 5a ja 5b). Aastatel 2018-2019 planeeritakse kõige enam vahendeid arengusuunda „Õpime Pärnus“.

Joonis 5a. Tegevuskava tegevusvajaduste hinnangulised maksumused eesmärkide lõikes aastatel 2016-2019 (tuhat eurot).

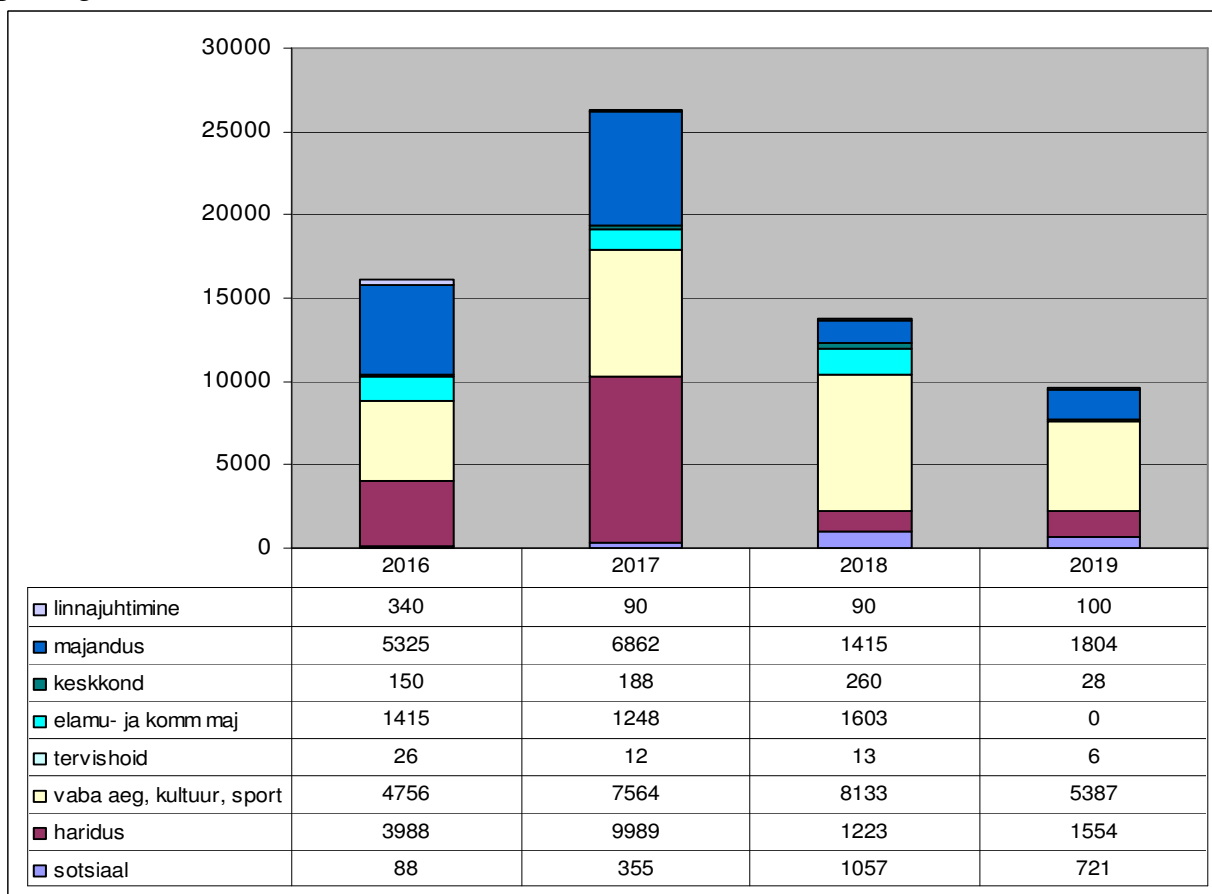

Joonis 5b. Tegevuskava tegevusvajaduste hinnanguliste maksumuste jagunemine eesmärkide lõikes aastatel 2016-2019.

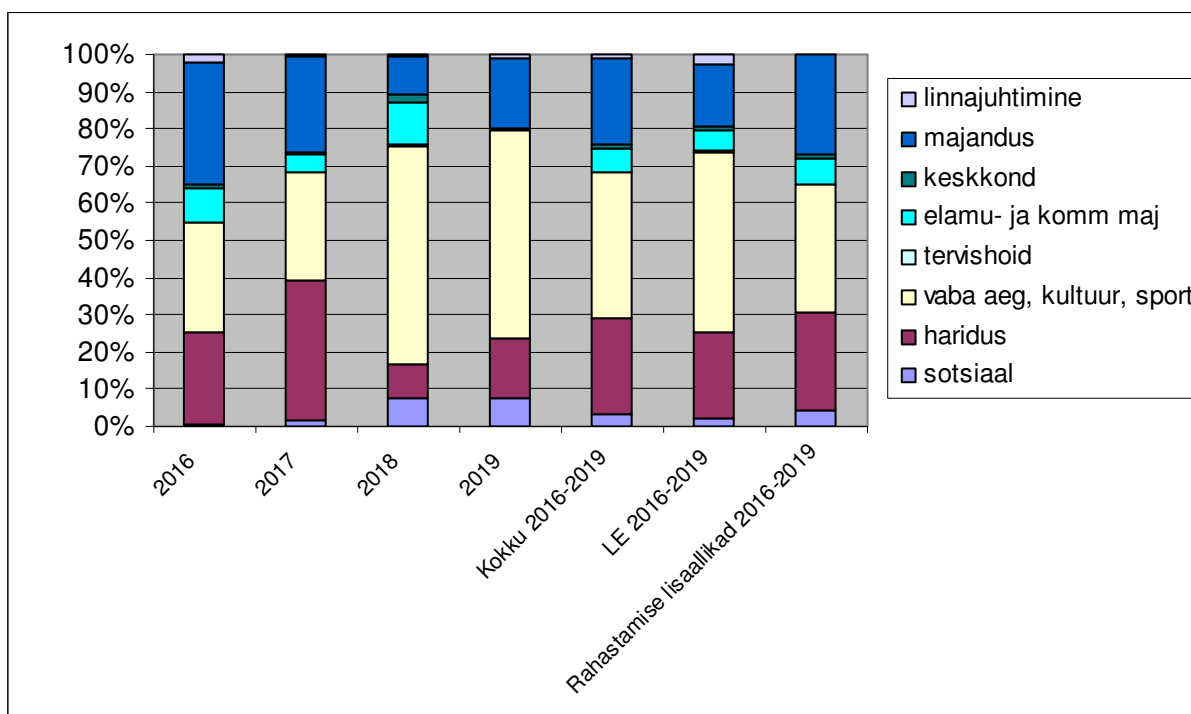

Põhitegevusvaldkondade alusel on tegevusvajadustest ressursimahukaimad tegevused seotud vaba aja, kultuuri ja spordi valdkonnaga, millele järgnevad haridus ja majandus (joonised 6a ja 6b).

Joonis 6a. Tegevuskava tegevusvajaduste hinnangulised maksumused eelarve põhitegevusvaldkondade lõikes aastatel 2016-2019 (tuhat eurot).

Joonis 6b. Tegevuskava tegevusvajaduste osatähtsus eelarve põhitegevusvaldkondade lõikes aastatel 2016-2019.

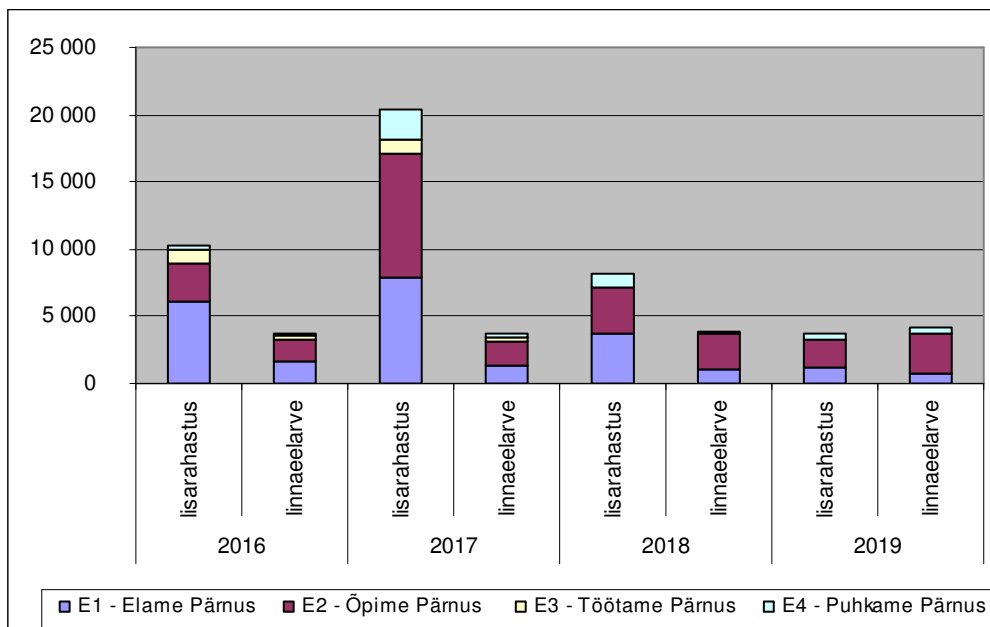
Investeeringute kava realiseerimise hinnanguline maksumus aastatel 2016-2019 kokku on ca 58 miljonit eurot, millest linnaeelarvest on kavandatud rahastada tegevusvajadusi ca 16 miljoni ja eelarvevälistest lisaallikatest ca 42 miljoni euro ulatuses (tabel 2).

Tabel 2. Investeeringute hinnangulised maksumused eesmärkide lõikes aastatel 2015-2018 (tuhat eurot)

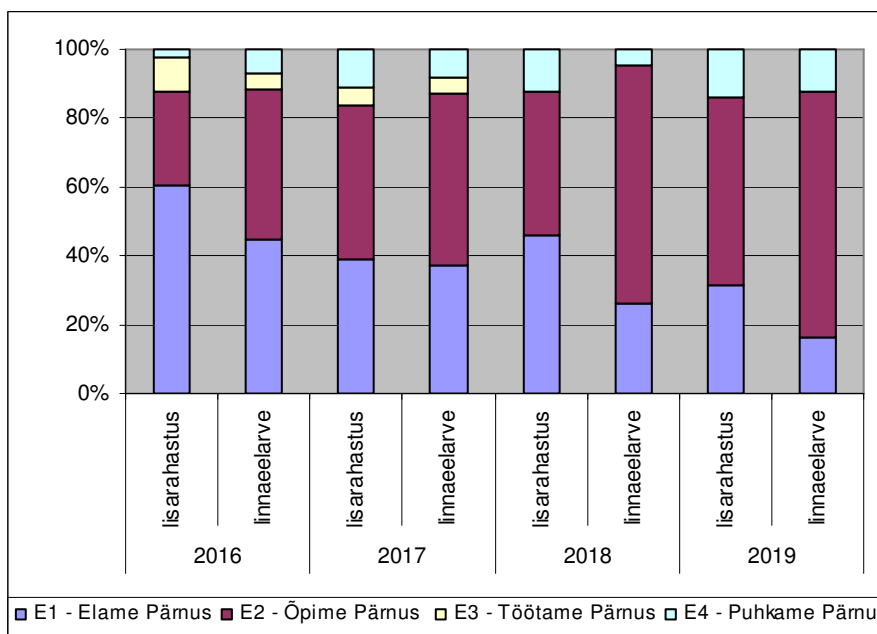
	Kogumaksumus					Rahastamine linnaeelarvest					Rahastamine lisaallikatest	
	2016	2017	2018	2019	Kokku 2016-2019	2016	2017	2018	2019	Kokku 2016-2019	Kokku 2016-2019	osakaal
E1 - Elame Pärnus - Pärnu on atraktiivne elukeskkond, mis tagab elaniku arvu suurenemise, kõrge sündimuse ning positiivse rändesaldo	7 853	9 311	4 779	1 857	23 800	1 703	1 356	1 016	692	4 767	19 033	80,0%
E2 - Õpime Pärnus - Pärnu on teadmiste, oskuste ja loovuse linn	4 426	10 913	6 134	5 087	26 560	1 635	1 821	2 731	3 029	9 217	17 342	65,3%
E3 - Töötame Pärnus - Pärnu on ettevõtlik linn	1 225	1 225	0	0	2 450	184	184	0	0	368	2 082	85,0%
E4 - Puhkame Pärnus - Pärnu on Läänemere-äärne atraktiivne puhkuse linn	478	2 583	1 173	1 023	5 257	266	290	179	513	1 248	4 009	76,3%
Investeeringud kokku	13 982	24 032	12 086	7 966	58 067	3 788	3 652	3 927	4 234	15 601	42 466	

Arengusuundade lõikes on kõige suuremate investeeringutega arengusuund „Õpime Pärnus“; linnaeelarvelistest vahenditest kaetakse nimetatud eesmärgi investeeringuvajadustest ca 35% (joonised 7a ja 7b).

Joonis 7a. Investeeringute hinnangulised maksumused eesmärkide lõikes 2016-2019 (tuhat eurot)

Joonis 7b. Investeeringute hinnanguliste maksumuste protsentuaalne jaotus eesmärkide lõikes 2016-2019.

8. Arengukava seire ja muutmine

Pärnu linna arengukava elluviimise seire toimub kord aastas, mille käigus koostatakse arengukava täitmise aruanne. Selles tuuakse välja kõigi strateegiliste eesmärkide saavutamiseks läbi viidud

tegevused, kasutatud rahalised vahendid ja nende allikad, antakse koondhinnang arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamisele ja seiremõõdikute täitmisele. Ühtlasi tehakse ettepanek arengukava muutmise vajalikkuse kohta. Seire tulemustega koos esitatakse arengukava täpsustatud tegevuskava lisanduva aastase sammuga. Pärnu linna arengukava seire algmaterjali koguvad ja tulemusi analüüsivad kõik Pärnu Linnavalitsuse struktuuriüksused, arengukava seirealast tegevust koordineerib arenguteenistus. Pärnu Linnavalitsus esitab Pärnu Linnavolikogule vastava ülevaate hiljemalt 1.juuniks.

Kui Pärnu Linnavolikogu peab arengukava muutmist vajalikuks, teeb ta Pärnu Linnavalitsusele ülesandeks kuulutada välja arengukava uue redaktsiooni koostamine ja selle avalikustamine. Arengukava muudatusteks loetakse olukorra analüüsi, visiooni ja arengumodelis esitatud eesmärkide sisulisi muutusi, mille elluviimine muudab Pärnu linna eelarve tasakaalu. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt peab Pärnu Linnavolikogu iga aasta 1. oktoobriks arengukava läbi vaatama ja tegema sellekohase otsuse. Pärnu Linnavolikogul tuleb arengukava muutmise algatamisel teha otsus ka keskkonnamõtjude strateegilise hindamise vajaduse kohta.

Pärnu Linnavolikogu poolt kinnitatud linna arengukava avalikustatakse Pärnu linna interneti kodulehel ja kehtestatud arengukavast koopia edastatakse vastavalt Kohaliku omavalitsuse korralduse seadusele Siseministeriumile ja Pärnu maavanemale.

Kasutatud materjalid

- Pärnu linna arengukava aastani 2015
- Arengustrateegia Pärnumaa 2030+
- Pärnu linna üldplaneering 2001-2025
- Pärnu maakonnaplaneering (1998)
- Pärnu linna haridussüsteemi arengukava aastani 2015
- Pärnu linna eelarvestrateegia aastateks 2010-2015
- Agenda 22 – Invapoliitika plaan aastani 2015
- Pärnu linna turismiarengukava 2008-2017
- Eesti ruumstruktuur maailmasuunumuste taustal Ekspertarvamus Eesti 2030 koostamiseks ETI
- Pärnu 2025 – Suvepealinna kolmas tulemine (autor Garri Raagmaa)
- Arengufondi koduleht <http://www.arengufond.ee/>
- Elamuskuurordi strateegia / klastristrateegia
- Planeering Eesti 2030+ (koostamisel): <http://eesti2030.wordpress.com/>
- Kasvuvisioon 2018
- Euroopa 2020
- EL Läänemere piirkonna strateegia (2010)
- Uuring Pärnu kevad-talvine külaline (2005-2009)
- Uuring Pärnu suvekülaline (2005-2010)
- Kuldne Oaas (2008-2010)
- Uuring Pärnu noorte vaba aja sisustamise võimalused Pärnu linnas (2009)
- Pärnu linna elanike kultuuritarbimise uuring (2008)
- Uuring Pärnu linna turvalisus (2008)
- Uuring Pärnu ettevõtluskeskkond (2008)
- Uuring tervishoiuteenuste kättesaadavus (2010)
- Pärnumaa rahvastikuprognosis 2000-2025 (Tiit Tammaru, 2003)
- Uuring linnad külalise pilgu läbi (2008)
- Rahuolu sotsiaalteenustega Pärnu linnas (2007)
- Noorte hinnang Pärnu linnaruumile ja elukeskkonnale (2009)
- FB Positium uuring

Lisa 1. Pärnu Linnapea käskkiri nr 3-1/70, 21.05.2010

PÄRNU LINNAPEA KÄSKKIRI

Pärnu

21. mai 2010 nr 3-1/70

Pärnu linna uue arengukava aastani 2025 ja
üldplaneeringu koostamise töögruppide moodustamine

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 50 lõike 1 punkti 3 alusel:

1. Moodustan Pärnu linna arengukava ja üldplaneeringu koostamiseks järgmised töögrupid alljärgnevas koosseisus:

1.1. Juhtgrupp:

Juhtgrupi juht: Toomas Kivimägi – linnapea

Juhtgrupi liikmed:

Romek Kosenkranius – abilinnapea

Jane Mets – abilinnapea

Annely Akkermann – abilinnapea

Cardo Remmel – linnavolikogu esimees

Enn Raadik – linnavolikogu planeeringukomisjoni esimees

Kaido Koppel – planeerimisosakonna juhataja

Piret Sai – planeerimisosakonna arenguteenistuse peaspetsialist – teenistuse juhataja

Karri Tiigisoos – planeerimisosakonna linnaarhitekt (tehiskeskonna valdkonna teemagrupi juht)

Merilin Rosenberg – planeerimisosakonna arhitekt

Katrin Uutsalu – haridus- ja kultuuriosakonna haridusnõunik (hariduse valdkondliku teemagrupi juht)

Ela Tomson – haridus- ja kultuuriosakonna juhataja asetäitja (kultuur ja sport valdkondliku teemagrupi juht)

Tõnu Poopuu – sotsiaalosakonna lastekaitse peaspetsialist (sotsiaalhoolekande valdkondliku teemagrupi juht)

Anneli Lepp – planeerimisosakonna arenguteenistuse majandusarengu peaspetsialist (majanduse ja ettevõtluse valdkondliku teemagrupi juht)

Kristiina Kupper – majandusosakonna linnaaednik (looduskeskkonna valdkondliku teemagrupi juht)

Urmas Kase – Pärnu Maavalitsuse arengutalituse juhataja

1.1.1. Juhtgrupi ülesanne on erinevate valdkondade sisuliste küsimuste käsitlemine ja kaalumine. Juhtgrupp võtab vastu otsuseid, mis puudutavad kohaliku omavalitsuse üksust tervikuna ja valdkondadevahelisi suhteid. Juhtgrupp võtab vastu ja kinnitab protsessi käigus produtseeritud tulemusi enne avalikustamist ja otsustab protsessi käigus võimalike olulisemate muutuste üle.

1.2. Korralduslik töögrupp:

Kaido Koppel – planeerimisosakonna juhataja

Piret Sai – planeerimisosakonna arenguteenistuse peaspetsialist – teenistuse juhataja
Karri Tiigisoon – planeerimisosakonna linnaarhitekt
Merilin Rosenberg – planeerimisosakonna arhitekt

1.2.1. Korraldusliku grupi ülesanne on üldplaneeringu ja arengukava koostamise organiseerimine. Langetab põhimõttelisi otsuseid tööprotsessi korraldamise ja läbiviimise kohta. Tegeleb protsessi tegevuste ettevalmistamisega, infovahetuse korraldamisega ja muu asjaajamist puudutavaga.

1.3. Valdkondlikud teemagrupid:

1.3.1. Teemagrupp: Haridus

Juht: Katrin Uutsalu – haridus- ja kultuuriosakonna haridusnõunik

Valdkonnad: koolieelsed lasteasutused, üldharidus, huviharidus ja -tegevus, kutseharidus, kõrgharidus, täiend- ja ümberõpe, noorsootöö.

1.3.2. Teemagrupp: Kultuur ja sport

Juht: Ela Tomson – haridus- ja kultuuriosakonna juhataja asetäitja

Valdkonnad: kultuuriasutused (raamatukogud, muuseumid, teatrid, kontsertkohad jne), seltsiline ja klubiline liikumine, professionaalne kunst (muusika, teater, kujutatav kunst jne), rahvakultuur, kultuuriüritused, traditsioonid, vaba aja veetmise võimalused, spordirajatised, spordiüritused.

1.3.3. Teemagrupp: Sotsiaalhoolekanne

Juht: Tõnu Poopuu – sotsiaalosakonna lastekaitse peaspetsialist

Valdkonnad: sotsiaalhoolekanne, laste hoolekanne, vanurite hoolekanne, puuetega inimeste hoolekanne, sotsiaalselt abitud hoolekanne, sotsiaaltoetused, psühholoogiline kriisiabi, tervishoid, munitsipaalalamufond, turvalisus.

1.3.4. Teemagrupp: Majandus ja ettevõtlus

Juht: Anneli Lepp – planeerimisosakonna arenguteenistuse majandusarengu peaspetsialist

Valdkonnad: teenindus/kaubandus, tööstus, turism (sh vaatamisväärsused), kinnisvaraturg, loomemajandus, tööhõive.

1.3.5. Teemagrupp: Tehiskeskond/elukeskkond

Juht: Karri Tiigisoon - planeerimisosakonna linnaarhitekt

Valdkonnad: planeerimine, maakasutus, hoonestus, linnaruum (sh kultuuriväärtused, ligipääsetavus, kuritegevuse ennetamine), liiklus ja transport, tehniline infrastruktuur.

1.3.6. Teemagrupp: Looduskeskkond

Juht: Kristiina Kupper – majandusosakonna linnaaednik

Valdkonnad: looduskaitse, keskkonnakaitse, rohestruktuur, rekreatsioon (sh puhkealad), kommunaalmajandus, jäätmemajandus.

1.3.7. Teemagruppide ülesanne on vastava valdkonna sisuline käsitlemine üldplaneeringus ja arengukava. Gruppide töösse tuleb kaasata liikmeid kõikidelt avaliku sektori tasanditelt (sh volikogu vastavate komisjonide liikmeid) ja välispartnereid (eraettevõtjad, mittetulundusühingud, riigiasutused) ning tagada laiema avalikkuse osalemine.

Toomas Kivimägi

Lisa 2. Tegevuskava 2016-2025

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
E1 - Elame Pärnus - Pärnu on atraktiivne elukeskkond, mis tagab elanike arvu suurenemise (kõrge sündimuse ning positiivse rändesaldo)																	
E1.1. Pärnus on kõrge keskkonna kvaliteet ja funktsionaalne linnaruum. Linna arendatakse tõhusa, järjekindla ja proaktiivse tegevuse kaudu.																	
E1.1.1 Linnakeskkonna kvaliteeti hoitakse ja parandatakse.																	
	811	1.1.1.1	Pärnu jõe kallaste atraktiivsemaks muutmine (sh kallasadade ja puhkealade rajamine, kesklinna kai korrastamine)									0,00	0,00	0,00			maj
	811	1.1.1.1.1	Jaanson'i raja pikendamine kesklinna sillast Siimu silla suunal: Suur-Jõekalda 1 puhkeala arendamine	5,00	5,00	185,00	27,75					190,00	32,75	157,25	EL fond		maj
	811	1.1.1.1.2	Jaanson'i raja rekonstrueerimine Pärnu jõe paremkaldal Kesklinna sillast Rääma 31-ni	650,00	97,50							650,00	97,50	552,50	EL fond		maj
	461	1.1.1.1.3	Paadisilla ehitus Räämale (Raba tn ja Tallinna mnt vahel)									0,00	0,00	0,00	eras		maj
	411	1.1.1.2	Kesklinna kasutusvõimaluste parandamine ja linnaruumi ümberkujundamine: 1)Rahvusvaheline arenguseminar; 2)Osaüldplaneeringu koostamine; 3)Avalik kujundusvõistlus									0,00	0,00	0,00			plan
		1.1.1.2.1	Rahvusvahelise arenguseminari korraldamine			40,00	40,00					40,00	40,00	0,00			plan
		1.1.1.2.2	Kesklinna osaüldplaneeringu koostamine			100,00	100,00					100,00	100,00	0,00			plan
		1.1.1.2.3	Kesklinna avalik kujundusvõistlus					50,00	50,00			50,00	50,00	0,00			plan
	411	1.1.1.2.4	Kesklinna liikluse ja parkimise analüüs ning terviklik lahendamise osaüldplaneeringu raames									0,00	0,00	0,00		x	plan

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	461	1.1.1.2.5	Pika tänava rekonstrueerimine									0,00	0,00	0,00	EL	x	maj
	461	1.1.1.2.6	Pikk, Ringi, Rüütli ja Aia tänava vahelise avaliku linnaruumi väljaehitamine (sh arhitektuurikonkurss) ning Eesti Vabariigi aastapäeva monumendi rajamine	24,00	16,00	1200,00	180,00					1224,00	196,00	1028,00	EL fond	X	maj
	411	1.1.1.2.7	Port Artur 2 esise platsi väljaarendamine									0,00	0,00	0,00	eras	X	maj
	461	1.1.1.2.8	Rüütli, Uue ja Hommiku tänava rekonstrueerimine									0,00	0,00	0,00	EL fond	X	maj
	411	1.1.1.3	Avalik arhitektuurivõistlus Keskraamatukogu esise väljaku lahendamiseks									0,00	0,00	0,00	KUL KA	X	plan
	411	1.1.1.4	Ranna-ala struktuurplaani koostamine	10,00	10,00	15,00	15,00					25,00	25,00	0,00	KUL KA		plan
	411	1.1.1.4.1	Kujundusvõistlus Rannahoone ja Supeluse tänava juurdepääsu platvormi vahele promenaadi ja rannakaubanduse ala väljaehitamiseks									0,00	0,00	0,00	KUL KA		plan
	461	1.1.1.4.2	Rannahoone ja Supeluse tänava juurdepääsu platvormi vahele promenaadi ja rannakaubanduse ala väljaehitamine									0,00	0,00	0,00	EL fond	x	plan, maj
	411	1.1.1.4.3	Ranna piirkonna liikluse ja parkimise analüüs ja terviklik lahendamine	10,00	10,00							10,00	10,00	0,00			plan
	461	1.1.1.5	Ranna puiestee, Supeluse ja Pühavaimu tn muutmine ühiskasutusega tänavateks									0,00	0,00	0,00	EL fond	x	maj
	801	1.1.1.6	Ranna inventari uuendamine	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00	40,00	0,00			maj
	411	1.1.1.7	European 7 detailplaneeringu koostamise jätkamine			15,00	15,00					15,00	15,00	0,00			plan
	461	1.1.1.8	European 7 ala väljaarendamine, ehitamine									0,00	0,00	0,00	eras	x	maj

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	411	1.1.1.9	Linna huvides planeeringute koostamine	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	80,00	80,00	0,00			plan
	504	1.1.1.10	Suitsuvabade alade suurendamine Pärnu linnas (sh rannas)									0,00	0,00	0,00			maj
	801	1.1.1.11	Uute pargialade arendamine ja rajamine (sh koerte jalutusväljaku loomine)	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	30,80	30,80	0,00		X	maj
	801	1.1.1.12	Steineri aia rekonstrueerimine					133,00	20,00			133,00	20,00	113,00	EL fond		maj
	801	1.1.1.13	Laste- ja koguperemänguväljakute rajamine/rekonstrueerimine	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	80,00	80,00	0,00		X	maj
	504	1.1.1.14	Linna kraavide ja sonnide korrastamine/puhastamine	6,39	6,39	6,39	6,39	6,39	6,39			19,17	19,17	0,00		X	maj
	801	1.1.1.15	Jäätmete taaskasutamise suurendamine (biolagunevate jäätmete käitlemisvõimaluste väljaselgitamine; pakendijäätmete kogumispunktide infotahvlite paigaldamine)	1,00	0,50	0,50	0,25	0,50	0,25			2,00	1,00	1,00	KIK, TKO	x	maj
	501	1.1.1.15.1	Jäätmete keskkonnaohutu käitlemine (ohtlike jäätmete kogumine; kogumisringide korraldamine; konteinerite soetamine)	38,20	19,10	14,30	7,15	14,30	7,15			66,80	33,40	33,40	KIK, TVO, eras	x	maj
	501	1.1.1.16	Linnale kuuluvate kasutuskõlbatute hoonete lammutamine	50,00	25,00	50,00	25,00	50,00	25,00			150,00	75,00	75,00	KIK		maj
	501	1.1.1.17	Heakorralgute korraldamine	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00			3,00	3,00	0,00	eras	x	maj
	501	1.1.1.18	Keskkonnateadlikkuse tõstmine (jäätmelase info teavitusstrateegia koostamine; keskkonnanõuete infomaterjali koostamine; heakorra veebilehe koostamine)	6,50	3,25	3,00	3,25	3,00	3,25			12,50	9,75	2,75	KIK, TVO, eras	x	maj
	606	1.1.1.19	Loomade varjupaiga rajamine									0,00	0,00	0,00		X	maj
E1.1.2 Loodusväärtuste säilimine ning võimalus avalikuks kasutamiseks on tagatud.																	
	504	1.1.2.1	Liivade liikumise/kasutamise uuring					19,17	19,17			19,17	19,17	0,00			maj

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	504	1.1.2.2	Väärtuslike suurte puude inventeerimine (kaardistamine) linna maa-alal; Koostöö kinnistuomanikega väärtuslike puude kohaliku kaitse alla võtmiseks			5,00	1,00	5,00	1,00			10,00	2,00	8,00			maj
	504	1.1.2.3	Rannaniitude arendamine ja atraktiivseks muutmine - projekt Linnalehmad	3,11	0,58							3,11	0,58	2,53	fond, KKa met, TÜP	X	maj
	801	1.1.2.4	Linnaloodusesse infoviitade paigaldamine, tähtsate loodusobjektide tähistamine (linnakeskkonna kasutamise soodustamiseks)			3,19	3,19	3,19	3,19			6,38	6,38	0,00		X	maj
	504	1.1.2.5	Kaitsealuste alleede hoolduskava elluviimine	16,00	8,00							16,00	8,00	8,00	KIK		maj
	504	1.1.2.6	Kaldakindlustuse rajamine Pärnu jõe vasakkaldale									0,00	0,00	0,00		X	maj
E1.1.3 Muinsuskaitse all olevate objektide säilimine on kindlustatud.																	
	831	1.1.3.1	Väärtuslike hoonete restaureerimispreemia ja -toetus	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	200,00	200,00	0,00		X	plan
	831	1.1.3.2	Värvid linna kampaania	10,00	10,00							10,00	10,00	0,00			plan
	801	1.1.3.3	Pärnu jaoks oluliste inimeste mälestuse jäädvustamine linnaruumis (kuju, büst jne)	70,00	70,00							70,00	70,00	0,00		X	plan
	402	1.1.3.4	Erinevate raamatute väljaandmine Pärnu linnakeskkonna kui väärtuse jäädvustamiseks ja turundamiseks ("Pärnu linna ehituslik kujunemine", "Pärnu moodne arhitektuur", "Pärnu pargid")	15,00	15,00							15,00	15,00	0,00			aval suhte d
	605	1.1.3.5	Kalmistute arengukava koostamine									0,00	0,00	0,00		X	maj
	461	1.1.3.6	Vana-Pärnu kalmistu jõekalda korrastamine									0,00	0,00	0,00		X	maj
	605	1.1.3.7	Vana Kalmistule urnimatuste tegemiseks tingimuste loomine									0,00	0,00	0,00		x	maj

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	831	1.1.3.8	Muinsuskaitsealade suuruse analüüs ja muinsuskaitsealuste objektide inventariseerimine									0,00	0,00	0,00			plan
E1.1.4 Linnaosasid arendatakse tasakaalustatult, säilitatakse nende omapära.																	
Kokku:				1023,90	405,02	1746,08	532,68	393,25	244,10	107,70	107,70	3270,93	1289,50	1981,43			
E1.2. Pärnus on mitmekesine kultuurielu - kultuuriruum on loojate, kultuurikorraldajate, elanike ja külastajate jaoks atraktiivne.																	
E1.2.1 Toimub kultuuripärandi säilitamine ja kultuuritraditsioonide arendamine.																	
824	1.2.1.1	Suurte kultuurifestivalide toetused															hko
824	1.2.1.1.1	Pärnu Jäähfestival			17,80	17,80	17,80	17,80	17,80	17,80	17,80	71,20	71,20	0,00	eras	X	hko
824	1.2.1.1.2	Rahvusvaheline Pärnu Muusikafestival Järvi Akadeemia			20,00	20,00	23,50	23,50	23,50	23,50	25,00	92,00	92,00	0,00			hko
824	1.2.1.1.3	Pärnu Hansapäevad			19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	76,00	76,00	0,00			hko
824	1.2.1.1.4	Watergate (sh suve avamine)			17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	68,00	68,00	0,00			hko
824	1.2.1.1.5	Grillfest			5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	20,00	20,00	0,00			hko
824	1.2.1.1.6	Promfest ja K. Taevi nim. rahvusvaheline noorte ooperilauljate konkurss			2,50	2,50	19,00	19,00	2,50	2,50	19,00	43,00	43,00	0,00			hko
824	1.2.1.1.7	R.Valgre nimeline rahvusvaheline pop- ja jazzlauljate konkurss PÄRNU BALLAAD			8,00	8,00	2,00	2,00	8,00	8,00	2,00	20,00	20,00	0,00			hko
824	1.2.1.1.8	Pärnu rahvusvaheline dokumentaalfilmide festival			5,00	5,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	23,00	23,00	0,00			hko
824	1.2.1.1.9	Pärnus toimuva Üliõpilaste Rannavõrkpalli MM-i toetamine			15,00	15,00						15,00	15,00	0,00			hkm
824	1.2.1.2	Kultuuriprojektide toetamine			142,00	142,00	146,00	146,00	150,00	150,00	150,00	588,00	588,00	0,00	riik, eras	X	hko
824	1.2.1.3	Kultuuriürituste korraldamine (sh kultuurisündmuste reklaam)			60,00	60,00	62,00	62,00	65,00	65,00	75,00	262,00	262,00	0,00			hko
824	1.2.1.4	Kultuurisündmuste osaline toetamine: 2016 ettevalmistus noorte üldlaulu- ja tantsupeoks, 2017 noorte üldlaulu- ja tantsupeol osalemine			17,00	17,00	50,00	50,00	20,00	20,00	60,00	147,00	147,00	0,00		x	hko

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	825	1.2.1.5	Kultuuritegijate tunnustamine (kultuuripreemiad)	7,00	7,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	31,00	31,00	0,00	eras	X	hko
	825	1.2.1.6	Loovisiku stipendiumid Pärnus elavatele ja tegutsevatele kultuuritegijatele			15,60	15,60	15,60	15,60	15,60	15,60	46,80	46,80	0,00		X	hko
	825	1.2.1.7	Loovisikute residentuuriprogrammide väljaarendamise toetamine	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	7,00	7,00	0,00		x	hko
	824	1.2.1.8	SA Teater Endla tegevuse toetamine (sh Endla noortestudio, jazzklubi, Gulliveri teatrimäng, näitlejate tunnustamine)	8,00	8,00	8,00	8,00	10,00	10,00	10,00	10,00	36,00	36,00	0,00			hko
E1.2.2 Linna kultuuriorganisatsioonide jätkusuutlik areng on tagatud ja toimub vastavuses elanike ja küllastajate ootustele.																	
	825	1.2.2.1	Kultuuriühingute ja kultuurikeskuste tegevuste toetamine	120,00	120,00	124,00	124,00	130,00	130,00	130,00	130,00	504,00	504,00	0,00		X	hko
E1.2.3 Soodustatakse kultuurivaldkondade (piiriülest) koostööd.																	
E1.2.4 Lastele ja noortele on tagatud kokkupuude erinevate kultuurivaldkondadega.																	
E1.2.5 Erinevate ea- ja rahvusgruppide vajadused on kultuurielu korraldamisel arvesse võetud.																	
E1.2.6 Kultuurivaldkonna turundamine on tõhus ning koostatud on sellealane strateegia.																	
Kokku:				464,30	464,30	524,90	524,90	499,40	499,40	561,40	561,40	2050,00	2050,00	0,00			
E1.3. Pärnus on paljude spordi- ja liikumisharrastuste võimalustega ja tervist väärtustav linnakeskkond.																	
E1.3.1. Pärnu linn on kaetud kergliiklusteede võrgustikuga ja ühendatud ühtseks tervikuks maakonda viivate kergliiklusteedega.																	
	452	1.3.1.1	Tervikliku kergliiklusteede võrgustiku rajamine, sh olemasolevate teede tähistamine; avalike rattahoiukohtade loomine									0,00	0,00	0,00	EL fond	X	maj
	461	1.3.1.1.1	Kesklinna-Maid-Raeküla-Lottemaad ühendav kergliiklustee	700,00	105,00	845,00	127,00					1545,00	232,00	1313,00	EL fond		maj
	461	1.3.1.1.2	Liivi teelt ja Riia mnt-lt kergliiklustee rajamine Videviku tn-le ühendamaks linna Paikuse vallaga	160,00	24,00							160,00	24,00	136,00	EL fond		maj
	461	1.3.1.1.3	Uus-Sauga tn kergliiklustee ühendamaks linna Audru ja Sauga vallaga					450,00	67,50			450,00	67,50	382,50	EL fond		maj
	461	1.3.1.1.4	Haapsalu mnt kergliiklustee ühendamaks linna Audru vallaga			280,00	42,00					280,00	42,00	238,00	EL fond		maj

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	461	1.3.1.1.5	Tallinna mnt kergliiklustee ühendamaks linna Sauga vallaga			250,00	37,50					250,00	37,50	212,50	EL fond		maj
	452	1.3.1.1.6	Rääma linnaosa kergliiklusteede võrgustik									0,00	0,00	0,00	EL fond	x	maj
	451	1.3.1.2	Kordusuuring "Pärnu linna jalgratturite loendus ja küsitlus"	7,00	7,00							7,00	7,00	0,00			plan
E1.3.2 On loodud mitmekesise treenimis- ja harjutusvõimalused erinevatel spordialadel.																	
	811	1.3.2.1	Jalgpalli sisehalli-keskuse rajamine Ühisgümnaasiumi kõrvale (sh jalgpalliväljak, olme- ja majutusruumid)	2500,00	0,00	2500,00	0,00					5000,00	0,00	5000,00	eras		maj
	811	1.3.2.2	Ekstreemspordi ala arendamine (ekstreemspordikeskuse, surfikeskuse ja kaablipargi rajamine)									0,00	0,00	0,00	eras	X	maj
	811	1.3.2.3	Erinevates linnaosades spordirajatiste arendamine ja rajamine			20,00	20,00			20,00	20,00	40,00	40,00	0,00		X	maj
E1.3.3 Toimub rahvaspordikeskuste arendamine Pärnu jõe, mere ja Raeküla rekreatsiooni aladel.																	
	811	1.3.3.1	Reiu-Raeküla tervisespordikeskuse rajamine ja rekreatsiooniala arendamine (radade valgustus, inventar)					700,00	105,00			700,00	105,00	595,00	riik, KOV- d, EL fond		hko
E1.3.4 Regulaarselt korraldatakse ning toetatakse tervisespordi üritusi.																	
	813	1.3.4.1	Spordiklubide ja -baaside toetamine	570,00	570,00	587,00	587,00	587,00	587,00	587,00	587,00	2331,00	2331,00	0,00		X	hko
	813	1.3.4.2	Sporditoetuste eraldamine	28,00	28,00	29,00	29,00	29,00	29,00	29,00	29,00	115,00	115,00	0,00		x	hko
			Kokku:	3965,00	734,00	4511,00	842,50	1766,00	788,50	636,00	636,00	10878,00	3001,00	7877,00			
E1.4. Pärnus on rakendunud terviklik tervise-edenduse süsteem ja tõhustatud haiguste ennetustegevus.																	
E1.4.1 Tervise-edenduslik tegevus on kaardistatud ja toimub koordineeritult.																	
	702	1.4.1.1	Aktiivne osalemine Eesti Tervislike Linnade Võrgustiku ja Maailma Tervishoiuorganisatsiooni töös	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	24,00	24,00	0,00		X	sots
E1.4.2 Toimub elanike isiklike oskuste arendamine, terviseõpetus ja -kasvatus, noorte riskikäitumine on vähenenud.																	

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	702	1.4.2.1	Elanikele suunatud tervisealaste koolituste, tervisepäevade jms tervisedenduslike projektide toetamine/korraldamine	6,00	6,00	6,00	6,00	7,00	7,00			19,00	19,00	0,00		X	sots
	702	1.4.2.2	Noorte riskikäitumise ja terviseadlikkuse uuring	14,00	14,00							14,00	14,00	0,00			sots
E1.4.3 On loodud võimalused tervislike valikute tegemiseks.																	
	902	1.4.3.1	Köögiinventari soetamine lasteaedade ja koolide köökidele	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	68,00	68,00	0,00			hko

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
			Kokku:	43,00	43,00	29,00	29,00	30,00	30,00	23,00	23,00	125,00	125,00	0,00			
E1.5. Pärnu linnas on tagatud iseseisev sotsiaalne toimetulek ja tõhus sotsiaalprobleemide ennetamine.																	
E1.5.1 Erinevatele sihtgruppidele on tagatud vajalikud hoolekandeteenused optimaalse sotsiaalasutuste võrgu kaudu.																	
	139	1.5.1.1	Sotsiaalteenuste arendamine									0,00	0,00	0,00			sots
	139	1.5.1.1.1	Sotsiaalteenuste kaardistamine	10,00	10,00							10,00	10,00	0,00			sots
	139	1.5.1.1.2	Sotsiaalteenustega rahulolu uuringute ning uute teenuste planeerimise uuringute läbiviimine	15,00	15,00			15,00	15,00			30,00	30,00	0,00		x	sots
	139	1.5.1.1.3	Teenuste mahtude muutmine vastavalt hinnatud vajadusele; uute toetavate teenuste loomine või olemasolevate teenuste täiendamine			25,00	25,00	10,00	10,00	10,00	10,00	45,00	45,00	0,00		x	sots
	139	1.5.1.1.4	Sotsiaalteenustest teavitamine (infovoldikud, kodulehekülg, e-materjalid)	5,00	5,00			1,00	1,00			6,00	6,00	0,00		x	sots
	121	1.5.1.2	Erivajadustega inimeste rehabilitatsioonikeskuse edasiarendamine ja laiendamine									0,00	0,00	0,00	EL fond	X	sots
	121	1.5.1.3	Tammiste hooldekodu majade remont (sh küttesüsteemi renoveerimine) ning sihtgrupi vajadustele vastavaks muutmine									0,00	0,00	0,00		X	sots
	121	1.5.1.4	Intellektipuudega täisealistele inimestele grupikodude loomine			300,00	0,00	300,00	0,00			600,00	0,00	600,00	EL fond, riik		sots
	121	1.5.1.5	Eakatele päevakeskuste rajamine ja olemasolevate keskuste toetamine	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00			60,00	60,00	0,00		x	sots
	121	1.5.1.5.1	Eakate Avahoolduskeskusesse päevakeskuse loomine	30,00	30,00							30,00	30,00	0,00		x	sots
	101	1.5.1.6	Sotsiaalosakonna füüsilise keskkonna muutmine kliendile ja töötajale sobilikuks (automaatselt avanev uks, turvanupud)	2,50	2,50							2,50	2,50	0,00			sots

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	121	1.5.1.7	Krematooriumi rajamine (sh matusemaja)									0,00	0,00	0,00	eras		sots
E1.5.2 Sotsiaalvaldkonnas töötavad ja sihtgruppi kuuluvad inimesed on väärtustatud ning nende potentsiaal on toetatud.																	
	139	1.5.2.1	Koostöö tugevdamine allasutuste, MTÜ-de, sihtgruppi kuuluvate inimeste ja Pärnumaa KOVdega teenuste edasiarenduse ja kogemuste jagamise eesmärgil									0,00	0,00	0,00			sots
	139	1.5.2.2	Valdkonna töötajate tunnustussüsteemi loomine (võimalused töönõustamise ja supervisiooni saamiseks, sotsiaaltöötajate tunnustussündmus)	5,00	5,00	10,00	10,00	11,00	11,00	11,00	11,00	37,00	37,00	0,00		x	sots
E1.5.3 Välja on arendatud kõiki riskirühmi ja nende peresid hõlmav tööhõivet stimuleerivate tugiteenuste võrk.																	
	139	1.5.3.1	Päevahoiusüsteemi loomine hooldusteenust vajavatele lastele/noortele.									0,00	0,00	0,00			sots
	139	1.5.3.2	Lapsehoiuteenusu arendamine tava- ja puudega lastele.									0,00	0,00	0,00			sots
	119	1.5.3.3	Tööealiste abi vajavate inimeste toimetuleku ja tööhõive tugiteenuste arendamine (toetatud töötamise, toetatud elamise ja kogukonnas elamise üksused ja vastavad teenused).									0,00	0,00	0,00			sots
	603	1.5.3.3.1	Munitsipaaleluruumide rajamine erinevatele abi vajavatele sihtgruppidele (nt eakad, sõltuvusprobleemidega isikud, sotsiaalse erivajadusega pered, vähekindlustatud inimesed, sundüürnikud)					700,00	105,00	700,00	105,00	1400,00	210,00	1190,00	EL fond	x	sots
	159	1.5.3.4	Tugiisikuteenus kinnipidamisasutusest vabanenutele.									0,00	0,00	0,00	riik		sots
E1.5.4 Toimub teaduspõhine sotsiaalteenuste arendamine, uute teenuste väljatöötamine ja käivitamine ning nende teenuste pakkumine linna kodanikule/külalisele.																	

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	159	1.5.4.1	Koostöö TÜ Pärnu Kolledzi ja teiste õppeasutustega (üliõpilaste ressursi kaasamine praktilisse sotsiaaltöösse, uuringute läbiviimisel ja uurimistööde kirjutamisel).									0,00	0,00	0,00			sots
	159	1.5.4.2	Teenuste analüüs, uute sotsiaalteenuste mudelite loomine.									0,00	0,00	0,00			sots
E1.5.5 Keskastme tervishoiutöötajatele ning sotsiaaltöötajatele on loodud kutse- ja täiendõppe võimalused.																	
	159	1.5.5.1	Koostöö erinevate teadus- ja meditsiinasutustega (TÜ Pärnu Kolledz, Tallinna Pedagoogiline Seminar, SA Pärnu Haigla, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, Pärnumaa Kutsehariduskeskus).									0,00	0,00	0,00			sots
Kokku:				87,50	87,50	355,00	55,00	1057,00	162,00	721,00	126,00	2220,50	430,50	1790,00			
E1.6. Pärnu on toimiv logistiline transpordikeskus.																	
E1.6.1 Teede ja tänavate võrgustik on korrastatud, valgustatud ja turvaline.																	
	461	1.6.1.1	Teede ja tänavate (sh kõnniteed) remont	650,00	79,94	662,00	91,94	760,00	189,94	1000,00	429,94	3072,00	791,76	2280,24	riik	X	maj
	461	1.6.1.2	Savi tn rekonstrueerimine Kirsi-Niidu lõigul	125,00	125,00	125,00	125,00					250,00	250,00	0,00			maj
	461	1.6.1.3	Lai tn rekonstrueerimine Vingi tänavani	250,00	250,00							250,00	250,00	0,00	EL fond		maj
	461	1.6.1.4	Aia tänava ehitamine Pikk ja Lai tänavate vahelises lõigus									0,00	0,00	0,00		X	maj
	461	1.6.1.5	Tänavaraajamine uue raudteejaama juurde	935,00	140,25							935,00	140,25	794,75			maj
	461	1.6.1.6	Papiniidu tn pikenduse rajamine Tammsaare tn-ni									0,00	0,00	0,00		x	maj
	461	1.6.1.7	Suur-Jõe tn ühendamine Papiniidu tn-le									0,00	0,00	0,00		x	maj
	452	1.6.1.8	Ülekäiguradade ohutumaks muutmine (valgustatud, hästi tähistatud)	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00	96,00	96,00	0,00		X	maj
	602	1.6.1.9	Linnavalgustuse rajamine ja rekonstrueerimine	1200,00	300,00	1200,00	300,00	1600,00	400,00			4000,00	1000,00	3000,00	EL fond		maj

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	602	1.6.1.9.1	Rannapargi valgustus Ringi tn-st Kuursaali, Mere pst-st Estoniani	100,00	25,00							100,00	25,00	75,00	EL fond		maj
	452	1.6.1.10	Suurte fooriga ristmike rekonstrueerimine: Pikk-Ringi ja Tammsaare-Mai-Riia mnt	45,00	45,00	45,00	45,00					90,00	90,00	0,00			maj
E1.6.2 Parkimissüsteem on efektiivne.																	
	411	1.6.2.1	Kesklinna ja ranna piirkonna liikluse ning parkimise analüüs ja terviklik lahendamine (vt tegevused 1.1.1.2.1)									0,00	0,00	0,00			plan
	452	1.6.2.2	Kesklinna ja ranna piirkonna liikluse ning parkimise terviklik väljaehitamine									0,00	0,00	0,00		X	maj
	411	1.6.2.3	Jalgrattalaenutussüsteemide loomine ja jalgrattaparklate rajamine	250,00	10,00	250,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	520,00	40,00	480,00	EL fond	X	plan
E1.6.3 Erivajadustega inimestel on Pärnu linnas mugav ja turvaline liigelda.																	
	452	1.6.3.1	Suuremate ristmike varustamine helisignaalidega			8,00	8,00			8,00	8,00	16,00	16,00	0,00		X	maj
E1.6.4 Pärnu jõe vasak- ja paremkalda ühendus on paranenud																	
	411	1.6.4.1	Arhitektuurivõistlus uue kesklinna silla lahenduse leidmiseks									0,00	0,00	0,00	KUL KA		plan
	461	1.6.4.2	Uue kesklinna silla projekteerimine ja ehitamine			40,00	40,00					40,00	40,00	0,00			maj
	461	1.6.4.3	Kesklinna silla renoveerimine									0,00	0,00	0,00		X	maj
E1.6.5 Pärnu linna ja lähiümbruse vahel toimib ühtne ja kaasajastatud transpordisüsteem (piletisüsteem, liinivõrk).																	
	411	1.6.5.1	Avalik arhitektuurivõistlus uue bussiterminali lahenduse leidmiseks	20,00	20,00							20,00	20,00	0,00	EL fond		plan
	451	1.6.5.2	Bussiterminali rajamine			915,00	138,00					915,00	138,00	777,00	EL fond, POL		maj
	451	1.6.5.3	Elektroonilise piletisüsteemi ja transpordi-info teavitussüsteemi loomine ja arendamine			600,00	45,00					600,00	45,00	555,00	EL fond		maj

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	503	1.6.5.4	Ühistranspordi keskkonnasäästlikumaks muutmine									0,00	0,00	0,00	EL fond	X	maj
E1.6.6 Pärnu on aegruumiliselt hästi kättesaadav – raudtee, õhu- ja veetee kaudu (raudteejaam, lennujaam, väikesadamad).																	
	411	1.6.6.1	Rail Balticu peatuse rajamine Pärnusse									0,00	0,00	0,00	EL fond	x	plan
	411	1.6.6.1.1	Eelduste loomine Rail Balticu sidumiseks kaubajaamaga									0,00	0,00	0,00		x	plan
	411	1.6.6.1.2	Rail Balticu reisiterminali ehitus									0,00	0,00	0,00	EL fond	x	maj
	411	1.6.6.2	Kiire rongiühenduse loomine Tallinnaga (Lelle-Pärnu raudteelõigu rekonstrueerimine)									0,00	0,00	0,00	EL fond	X	plan
	411	1.6.6.3	Pärnu lennuvälja rekonstrueerimine									0,00	0,00	0,00	EL fond	X	plan
			Kokku:	3599,00	1019,19	3869,00	826,94	2394,00	623,94	1042,00	471,94	10904,00	2942,01	7961,99			
E1.7. Pärnu linna juhtimine on efektiivne ja toimub Pärnu Linnavalitsuse kui organisatsiooni arendamine.																	
E1.7.1 Toimub pidev ja eesmärgipärane ametnike koolitamine, mille eesmärgiks on personali professionaalse taseme tõstmine.																	
	101	1.7.1.1	Töötajate pidev väärtustamine ja koolitamine	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	200,00	200,00	0,00	EL fond	X	kants el
E1.7.2 Linnavalitsuse tegevus efektiivsus on suurenenud (paberivaba asjaajamine, ruumiandmete töötlemine, finantsjuhtimise arendamine).																	
	101	1.7.2.1	Linnavalitsuse ja hallatavate asutuste avalike teenuste arendamine	30,00	10,00	30,00	10,00					60,00	20,00	40,00	EL fond		kants el
	101	1.7.2.2	Olemasolevate GIS andmebaaside arendamine	10,00	10,00							10,00	10,00	0,00	EL fond	X	kants el
	101	1.7.2.3	Uue majandustarkvara soetamine	250,00	250,00							250,00	250,00	0,00			kants el
1.7.3 Pärnu linna juhtimine toimub lähtuvalt arengukavas seatud eesmärkidest ja väärtustest.																	
1.7.4 Toimub rahvusvahelise koostöö tõhustamine.																	
			Kokku:	340,00	320,00	80,00	60,00	50,00	50,00	50,00	50,00	520,00	480,00	40,00			
E1.8. Pärnu linnaelanik on aktiivne ja kodanikuühiskonda toetav.																	
1.8.1 Kodanikeühendused on kaasatud Pärnu linna juhtimisse.																	
	101	1.8.1.1	Kaasava eelarve projektid	30,00	30,00	40,00	40,00	40,00	40,00	50,00	50,00	160,00	160,00	0,00		x	kants el
1.8.2 Avalikke teenuseid delegeeritakse kolmandale sektorile.																	
1.8.3 Toimub vabatahtliku tegevuse arendamine ja vabatahtlike kaasamine linna oluliste sündmuste elluviimisel.																	
1.8.4 Toetatakse linnaosakeskuste tegevuste laiendamist ja kogukonnale vajalike teenuste arendamist.																	

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
			1.8.5 Toimub kodanikuühiskonna toel elukestva õppe arendamine linnaruumis.														
			1.8.6 Kodanikeühendused on kaardistatud ning nendega toimub pidev kahepoolne regulaarne infovahetus.														
			Kokku:	30,00	30,00	40,00	40,00	0,00	0,00	0,00	0,00	70,00	70,00	0,00			
			E1 - Elame Pärnus - kokku:	9522,70	3073,01	11114,98	2871,02	6189,65	2397,94	3141,10	1976,04	29968,43	10318,01	19650,42			
			E2 - Õpime Pärnus - Pärnu on teadmiste, oskuste ja loovuse linn														
			E2.1. Pärnu on kaasaegse õppekeskonnaga linn mitmekesiseks, kvaliteetseks ning elukestvaks õppeks.														
			E2.1.1. Õppekeskkond haridusasutuses on turvaline, tervislik ja kaasaegsetele nõuetele vastav.														
	90	2.1.1.1	Haridusasutuste vastavusse viimine tervisekaitse- ja tuleohutusnõuetega	50,00	50,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	140,00	140,00	0,00		X	maj
	902	2.1.1.2.	Koolihoonete renoveerimine	168,00	73,11	118,00	23,11	531,79	436,90	698,31	603,42	1516,10	1136,54	379,56	EL fond, riik	X	hko
	902	2.1.1.2.1	Vanalinna Põhikooli rekonstrueerimine	1764,60	264,69	4117,40	617,31					5882,00	882,00	5000,00	EL fond		hko
	902	2.1.1.2.2	Mai Kooli vana osa remont	100,00	100,00							100,00	100,00	0,00			hko
	902	2.1.1.2.3	Lifti ehitamine koolidesse (liikumispuudega lastele)									0,00	0,00	0,00		X	hko
	901	2.1.1.3	Lasteaedade renoveerimine	216,69	216,69	421,26	421,26	525,00	525,00	698,32	698,32	1861,27	1861,27	0,00	EL fond, riik		hko
	901	2.1.1.4.	Raja tn-le uue ujulaga lasteaia ehitamine	125,00	125,00	5155,00	304,00					5280,00	429,00	4851,00	EL fond		hkm
	901	2.1.1.5.	Väike-Posti 8A hoone renoveerimine lastehoiu majaks	1408,00	212,00							1408,00	212,00	1196,00	EL fond		hkm
	901	2.1.1.6	Lasteaedade IT-võrkude arendamine (arvutid)	20,00	20,00	7,00	7,00					27,00	27,00	0,00		X	hko
	852	2.1.1.7	Muusikakooli instrumentide (sh klaveripargi) uuendamine	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	10,00	10,00	64,00	64,00	0,00			hko
	852	2.1.1.8	Loodus- ja Tehnikamaja motomaja renoveerimine			237,85	11,89	237,85	11,89			475,70	23,78	451,92	EL fond	X	hko
	852	2.1.1.9	Kunstikooli hoone renoveerimine ja hoovimaja väljaehitamine			441,56	22,08	441,56	22,08			883,12	44,16	838,96	EL fond, riik	X	hko
	90	2.1.1.10	Õppevahendite ajakohastamine	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	60,00	60,00	0,00		X	hko
	904	2.1.1.11	Õpilaskodu rajamine Pärnusse									0,00	0,00	0,00	riik	X	hko

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	901	2.1.1.12	Pärnu Toimetulekukooli renoveerimine ja väljaarendamine HEV laste ja noorte õpetamise piirkondlikuks kompetentsikeskuseks									0,00	0,00	0,00	riik		hko
E2.1.2 Erinevate lasteaedade, koolitüüpide, õppekavade ning tugisüsteemide olemasolu aitab toetada mitmekesist ning kvaliteetset õpet.																	
	904	2.1.2.1	Varajase märkamise ja sekkumise ennetusprojektide ettevalmistamine ja elluviimine	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	76,00	76,00	0,00			hko
	901	2.1.2.2	Haridusametute toetava personali koolitused (õpetaja-abid, tervishoiutöötajad, kokad, koristajad jne)	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	7,50	30,00	30,00	0,00			hko
E2.1.3 Pärnu haridus- ja teadusametutes töötavad väga head pedagoogid, tippteadlased ning õppejõud.																	
	907	2.1.3.1	Haridustöötajate kompetentsivõrgustiku loomine ja arendamine									0,00	0,00	0,00		X	hko
	902	2.1.3.2	Koolitused õppekavade ja meetodikate kaasajastamiseks	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	20,00	20,00	0,00		X	hko
	902	2.1.3.3	Infotehnoloogia kasutamisoskuste arendamine koolituste ja kogemusjagamiste kaudu	20,00	20,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	23,00	23,00	0,00			hko
	902	2.1.3.4	Noore õpetaja toetuse maksmine ühele kuni kolmele vastsetl diplomeeritud õpetajale	2,00	2,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	11,00	11,00	0,00			hko
E2.1.4 Täiskasvanute õpivõimalused üld-, kutse- ja kõrghariduses on laienenud. Erinevaid haridusametusi hõlmav elukestev õpe, sh täiendus- ja ümberõpe on saanud täiskasvanute seas tavapäraseks ning seda kasutatakse aktiivselt.																	
	902	2.1.4.1	Elukestva õppe võimaluste teavitamine Täiskasvanud Õppija Nädalal	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	2,00	2,00	0,00			hko
E2.1.5 Pärnu linnaruumi ning keskkonda kasutatakse õpikeskkonnana, tehakse koostööd linna erinevate kultuuriasutuste ja ettevõtetega.																	
	90	2.1.5.1	Programmi "Pärnu linn kui õpikeskus" tegevuste elluviimine ja arendamine	10,00	10,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	100,00	100,00	0,00			hko
	825	2.1.5.2	Laste liiklusväljaku rajamine									0,00	0,00	0,00			maj
			Kokku:	3949,29	1158,49	10627,07	1535,65	1865,20	1124,87	1517,63	1422,74	17959,19	5241,75	12717,44			
E2.2. Pärnus on linnaelanikele kättesaadav, kvaliteetne, lapse ja noore tasakaalustatud arengut toetav, kaasaegse õppekorralduse ja mitmekesiste valikuvõimalustega																	

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
haridusasutuste võrk.																	
E2.2.1 Rakendunud on isiksusekesksust, loovust ja ettevõtlikkust toetavad, õppija eripära ja õppija-õpetaja koostööd soosivad õppekavad ning õpitulemuste hindamissüsteemid.																	
902	2.2.1.1		Pärnu haridusasutuste õppeprotsesside arendamise seire väljatöötamine ja rakendamine (tulemuskaart jmt)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	4,00	4,00	0,00			hko
E2.2.2 Formaalne ja mitteformaalne õpe on lõimunud ning see toimib õppekavade vastastikusel tunnustamise, õppijate nõustamise, karjääriplaneerimise ning koostöövõrgustike kaudu.																	
904	2.2.2.1		Lapsevanemate koolituste korraldamine, koostöö laiendamine Eesti Lastevanemate Liiduga	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	2,00	2,00	0,00			hko
904	2.2.2.2		Pärnu linna haridussüsteemi koostöömudeli väljatöötamine ja rakendamine	1,00	1,00	3,00	3,00	4,00	4,00	4,00	4,00	12,00	12,00	0,00			hko
E2.2.3 Keskkonnahariduse omandamiseks on välja kujundatud optimaalne paindliku ja kaasaegse õppekorraldusega mitmekesiste valikuvõimalustega koolivõrk.																	
902	2.2.3.1		Pärnu gümnaasiumide õppesuundade arendamine koostöös kohalike ettevõtete ja kõrgkoolidega	5,00	5,00	1,00	1,00	1,00	1,00			7,00	7,00	0,00			hko
E2.2.4 Õppekavades on keskkonnaharidusel senisest suurem osakaal. Teadvustatakse säästlikku ja keskkonnasõbralikku eluviisi.																	
852	2.2.4.1		Pärnumaa Keskkonnahariduskeskuse arendamine	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	2,00	2,00	0,00			hko
E2.2.5 Pärnu haridusasutused toimivad õppivate organisatsioonidena.																	
904	2.2.5.1		Haridusuuringute läbiviimine (õpetaja ja koostöövõrgustike uuring 2017; suurem haridusuuring)			5,00	5,00					5,00	5,00	0,00			hko
E2.2.6 Infokeskkond (sh kodulehekülg) on pidevalt uuenev. Pärnu hariduselu on kuvatud Eestis ja väljaspool.																	
E2.2.7 Jätkatakse rahvusvahelist koostööd ja otsitakse võimalusi ühistegevusteks sõpruslinnadega.																	
Võimalusel arendatakse vastastikuseid praktikavõimalusi eelisarendatavates majandussektorites.																	
904	2.2.7.1		Haridusasutuste osalemine rahvusvahelistes projektides	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00	40,00	0,00			hko
E2.2.8 Hariduskorralduse oluliseks sisuks, õppeaineid ning tegevusi ühendavaks ja kandvaks teemaks on õpilaste väärtuskasvatus																	
E2.2.9 Pärnu erahariduse arengut toetatakse sihipäraselt (sh alternatiivpedagoogikal põhineva hariduse andmist), rikastades sellega Pärnu hariduspilti ja võimaldades peredel valida erinevate pedagoogikasuundade vahel																	

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
			Kokku:	18,00	18,00	21,00	21,00	17,00	17,00	16,00	16,00	72,00	72,00	0,00			
E2.3. Pärnu kutse- ja kõrgkoolides õpetatavad erialad vastavad tööturu ja kohalikele vajadustele ning annavad tugeva panuse regionaalset majandust toetava infosüsteemi arendamisse.																	
E2.3.1 Kutse- ja kõrgkoolides on mitmekesistunud tehnika- ja tehnoloogiaalane haridus.																	
	852	2.3.1.1	Tehnika- ja tehnoloogiaõppe võimaluste suurendamine									0,00	0,00	0,00		X	hko
	852	2.3.1.2	Eesti Turismi Kompetentsikeskuse töö toetamine (projektitöö omaosaluse kaasfinantseerimine)	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00	40,00	0,00	riik, EL fond, eras		plan
			Kokku:	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00	40,00	0,00			
E2.4. Pärnus on mitmekesine huviharidus, huvitegevus ja noorsootöö. Pärnu on tuntud koht tööalaseks ja vabahariduslikuks enesetäiendamiseks.																	
E2.4.1 Noortele suunatud huvihariduses, huvitegevuses ja muudes noorsootöö valdkondades on tagatud ja arendatud erinevad valikuvõimalused.																	
Arendatud on noorte pärimuskultuuri.																	
	853	2.4.1.1	Huvihariduse, huvitegevuse ja noorsootöö rahulolu uuring							5,00	5,00	5,00	5,00	0,00		x	hko
	852	2.4.1.2	Huvikoolide pedagoogide koolitamine	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	20,00	20,00	0,00			hko
E2.4.2 Huvikoolide ja huvitegevust pakkuvate institutsioonide tegevus on korrastatud ja arendatud.																	
E2.4.3 Mitteformaalses õppes õppijatele on leitud väljundeid (esinemis- ja esitluspaiad, projektid jms).																	
	852	2.4.3.1	Väljundite leidmine mitteformaalses õppes õppijatele (esinemis- ja esitluspaiad, projektid jms)									0,00	0,00	0,00		X	hko
E2.4.4 Huviharidust ja huvitegevust väärtustatakse kutsesuunitlustöö ja karjääriplaneerimise osana.																	
	852	2.4.4.1	Tehnika ja IT huviringide osatähtsuse suurendamine	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	48,00	48,00	0,00			hko
E2.4.5 Koostöö erinevate institutsioonide vahel pakub inimestele tööalaseks ja vabahariduslikuks enesetäiendamiseks erinevaid võimalusi.																	
			Kokku:	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	22,00	22,00	73,00	73,00	0,00			
E2.5. Pärnus on head võimalused kultuurilaseks professionaalseks enesetäiendamiseks rahvusvahelisel tasandil.																	
E2.5.1. Arendatakse erinevate kunsti-, muusika-, teatri- ja teiste kursuste ning meistriklasse korraldamist Pärnus.																	
	824	2.5.1.1	Järvi dirigentide meistrikursus	3,50	3,50							3,50	3,50	0,00	riik, eras	X	hko
	824	2.5.1.2	Valdma pianistide kursus	3,00	3,00	3,50	3,50	4,00	4,00	4,00	4,00	14,50	14,50	0,00		X	hko
	824	2.5.1.3	Jelgava-Šiauliai-Pärnu kunstisümposium	5,00	5,00	3,00	3,00	7,00	7,00	3,00	3,00	18,00	18,00	0,00		X	hko

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	824	2.5.1.4	Martensi rahvusvahelise õiguse suveülikooli toetamine	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	16,00	16,00	0,00		x	aval suhte d
	824	2.5.1.5	Uued algatused	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	28,00	28,00	0,00		X	hko
			Kokku:	22,50	22,50	17,50	17,50	22,00	22,00	18,00	18,00	80,00	80,00	0,00			
E2.6. Pärnus on rahvusvaheliselt tunnustatud kõrge spordimeisterlikkuse tase.																	
E2.6.1. Pärnus on rahvusvahelistele nõuetele vastav staadion, sisehall ja ujula.																	
	811	2.6.1.1	Staadioni projekteerimine ja renoveerimine aadressil Ranna pst 2	575,60	575,60	610,00	610,00					1185,60	1185,60	0,00	riik		hko
	811	2.6.1.2	Kalevi sõudebaasi renoveerimine									0,00	0,00	0,00		X	hko
	811	2.6.1.3	Rääma Sõudekeskuse rekonstrueerimine					2850,00	187,50	2150,00	187,50	5000,00	375,00	4625,00			hko
	811	2.6.1.4	Sõudestaadioni rajamine									0,00	0,00	0,00		X	hko
	811	2.6.1.5	Uue ujula ehitamine/Pärnu Koidula Gümnaasiumi ujula rekonstrueerimine					1500,00	1500,00	1500,00	1500,00	3000,00	3000,00	0,00			maj
E2.6.2 Arendatakse välja kaasaegsed ning spetsiaalsihitusega spordibaasid.																	
E2.6.3 Treenerite tasustamine lähtub tulemuslikkuse mõõdikust - õpilaste sportlik tase.																	
E2.6.4 Pärnus korraldatakse regulaarselt kõikidel edukatel spordialadel riigi meistrivõistlusi ning regionaalseid rahvusvahelisi võistlusi.																	
			Kokku:	575,60	575,60	610,00	610,00	4350,00	1687,50	3650,00	1687,50	9185,60	4560,60	4625,00			
			E2 - Opime Pärnus - kokku:	4592,39	1801,59	11302,57	2211,15	6281,20	2878,37	5233,63	3176,24	27409,79	10067,35	17342,44			
E3 - Töötame Pärnus - Pärnu on ettevõtlik linn																	
E3.1. Pärnu on kõrgelit hinnatud investeerimiskeskonnaga linn Eestis.																	
E3.1.1. Kaasaegse tehnilise taristu, efektiivsete logistiliste lahenduste ja keskkonnasäästlike võimaluste väljatöötamine ning arendamine.																	
	461	3.1.1.1	Loode-Pärnu tööstuspiirkonna II-IV etapi väljaarendamine	1000,00	150,00	1000,00	150,00					2000,00	300,00	1700,00	EL fond, eras	X	plan
E3.1.2. Soodussüsteemide väljatöötamine ja rakendamine uutele investoritele.																	
	401	3.1.2.1	Ettevõtlustoetused toote- ja teenusearenduse projektidele ettevõtete eksportvõime suurendamiseks (ettevõtlustoetus)	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	80,00	80,00	0,00		X	plan

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	401	3.1.2.2	Ekspordile suunatud ettevõtete toetamine, leidmaks uusi ja kindlustamaks olemasolevaid turge (ettevõtlustoetus)	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	15,00	60,00	60,00	0,00		X	plan
E3.1.3. Pärnu ettevõtluskeskkonna maine ning ettevõtluskultuuri edendamine																	
	401	3.1.3.1	Pärnu investeerimiskeskonda tutvustava info kogumine ning kättesaadavaks tegemine (potentsiaalsetele investoritele /ettevõtjatele-trükised, paketid)	2,24	2,24	2,24	2,24	2,24	2,24	3,00	3,00	9,71	9,71	0,00		X	plan
	401	3.1.3.2	Pärnu ettevõtluse kodulehekülje (investinparnu.com) arendamine ja turundamine	6,50	2,50							6,50	2,50	4,00		X	PEAK
	401	3.1.3.3	Pärnu ettevõtlusnädala korraldamine	6,40	3,20	6,40	3,20	6,40	3,20	7,00	3,50	26,20	13,10	13,10		X	plan
	401	3.1.3.4	Parimate ettevõtjate tunnustamine	5,00	1,00	5,00	1,00	5,00	1,00	5,00	1,00	20,00	4,00	16,00		X	suhte d
	401	3.1.3.5	Ettevõtlikkuskonkursi "Ettevõtlik pärnakas" korraldamine	12,00	6,00	12,00	6,00	12,00	6,00	12,00	6,00	48,00	24,00	24,00		X	plan
	401	3.1.3.6	Ettevõtlusaktiivsuse tõstmine (Garage48, Ajujaht, Ideelabor)	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	9,00	36,00	36,00	0,00		x	plan
E3.1.4. Äriviitide organiseerimine sõprusmaakondadesse ja omavalitsustesse (Buskerud, Helsingborg, Vaasa jne).																	
	401	3.1.4.1	Rahvusvaheliste ärikontaktide korraldamine (potentsiaalsete koostööpartnerite leidmine) ning ettevõtjate kaasamine linna delegatsioonidesse (välisreisidele)	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00	24,00	24,00	0,00		X	plan, PEAK
	401	3.1.4.2	Rahvusvahelise koostöö arendamine läbi ettevõtluse tugistruktuuride osalemise rahvusvahelistes projektides ning ettevõtjate aktiivse osalemise propageerimine projektides	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	1,60	6,40	6,40	0,00	EL fond	X	plan, PEAK
	401	3.1.4.3	Ettevõtlussuhete arendamine sõpruslinnade ning Hansavõrgustikuga									0,00	0,00	0,00	EL fond		plan, PEAK
Kokku:				1083,74	216,54	1077,24	214,04	77,24	64,04	78,60	65,10	2316,81	559,71	1757,10			

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
E3.2. Pärnus on kõrget lisandväärtust loovad, ekspordipotentsiaali suurendavad ja elanike rahuolu tagavad, keskmisest kõrgema sissetulekuga töökohad.																	
E3.2.1. Pärnu majandusarengule suunatud era-, haridus- ja avaliku sektori koostöö väljaarendamine.																	
401	3.2.1.1		Toimiva koostöövõrgustiku soodustamine ettevõtete, teadus- ja arendusasutuste ning avaliku sektori vahel	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40			4,20	4,20	0,00		X	PEAK
401	3.2.1.2		Ettevõtete vahelise koostöö soodustamine turgudel tegutsemiseks (ühisturundus, ekspertide kaasamine jne)	3,33	1,50	3,33	1,50	3,33	1,50			9,99	4,50	5,49	EL fond, eras	X	PEAK
401	3.2.1.3		Rohemajanduse kompetentsikeskuse loomine ning arendamine									0,00	0,00	0,00	EL fond		PEAK
E3.2.3. Sektoriüleste võrgustike väljaarendamise toetamine (puidu- metalli-, puhkemajanduse-, tehnika, infotehnoloogia- ja loomemajanduse valdkonnas).																	
401	3.2.3.1		Oluliste sektoriüleste võrgustike väljaarendamise toetamine									0,00	0,00	0,00	EL fond, eras	X	plan
E3.2.4. Innovatsiooni- ja IKT-teadlikkuse suurendamine (toote ja tehnoloogia arengu toetamine)																	
401	3.2.4.1		Innovatsiooni- ja IKT-teadlikkuse suurendamine									0,00	0,00	0,00		X	PEAK
401	3.2.4.2		Noortele suunatud ettevõtlikkuse ja ettevõtlusvõimaluste tutvustamine ning innovatsioonivõimekuse kasvatamine	2,00	0,00	2,00	0,00	2,00	0,00	2,00	0,00	8,00	0,00	8,00	PEA K	X	plan
401	3.2.4.3		Tööstusettevõtja toodete ning tehnoloogiainvesteeringute arendamise toetamine									0,00	0,00	0,00		X	PEAK
E3.2.5. Jätksuutliku ja konkurentsivõimelise loomemajanduse, ravi- ja sotsiaalteenuste ning tehnoloogia ettevõtete arengu tagamine Pärnus																	
401	3.2.5.1		Ettevõtlusinkubaatori loomine ja arendamine	225,00	34,00	225,00	34,00					450,00	68,00	382,00		X	plan, PEAK
E3.2.6. Riigiasutuste toomine Pärnusse																	
103	3.2.6.1		Riigimaja rajamine									0,00	0,00	0,00	RKA S		plan

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
			Kokku:	231,73	36,90	231,73	36,90	6,73	2,90	2,00	0,00	472,19	76,70	395,49			
			E3 - Töötame Pärnus - kokku:	1315,47	253,44	1308,97	250,94	83,97	66,94	80,60	65,10	2789,00	636,41	2152,59			
E4 - Puhkame Pärnus - Pärnu on Läänemere-äärne atraktiivne puhkuse linn																	
E4.1. Pärnu on aastaringi toimiv rahvusvaheliselt tunnustatud, eripärane, mitmekülgset ja kvaliteetset turismiteenust pakkuv elamuskuurort Läänemere ääres.																	
E4.1.1. Eristuval kontseptsioonil ning väärtustel põhinev aastaringi atraktiivse elamuskuurordi väljaarendamine kolmele põlvkonnale.																	
	402	4.1.1.1	Konverentsiturismi arendamine	15,00	15,00							15,00	15,00	0,00		X	plan
E4.1.2. Aastaringset elamuskogemust pakkuvate külastusobjektide, puhkealade ja teenuse välja arendamine.																	
	411	4.1.2.1	Vallikäärü arendamine (II etapp)							600,00	90,00	600,00	90,00	510,00		X	plan
	411	4.1.2.2	Munamäe piirkonna atraktiivseks muutmine (ideekonkurss)									0,00	0,00	0,00		X	plan
	801	4.1.2.3	Munamäe piirkonna atraktiivseks muutmine, pargiala rekonstrueerimine			80,00	12,00					80,00	12,00	68,00	EL fond		maj
	411	4.1.2.4	Jahisadama laiendamine ja uute kaikohtade loomine ja teenindavate hoonete ehitamine, reisisadama arendamine, jõeäärse ala korrastamine									0,00	0,00	0,00	EL, erasetor	X	plan
	411	4.1.2.5	Pärnu muulide korrastamine ja atraktiivseks muutmine									0,00	0,00	0,00		X	maj
	411	4.1.2.6	Atraktsioonide pargi ja kogupere teemakeskuse rajamine									0,00	0,00	0,00		X	plan
	504	4.1.2.7	Pärnu linnaruumi mitmekesistamine dekoratiiv-skulptuuridega									0,00	0,00	0,00		x	maj
	852	4.1.2.8	Pärnumaa Keskkonnahariduskeskuse planetaariumi projektori soetamine	250,00	38,32							250,00	38,32	211,68	EL fond, KIK		hko
E4.1.3. Pärnu väärtusliku ajaloo erikülgne eksponeerimine (kuurordialaloo ekspositsioon, Pärnu Eesti Vabariigi sünnilinn jne).																	
	831	4.1.3.1	Linnaruumi ajaloo avamise kontseptsiooni koostamine (nimekirjad, materjalid, projekt, kujundus)	10,00	10,00							10,00	10,00	0,00			plan
E4.1.4. Turismitoodete ja teeninduskultuuri kvaliteedi tunnustamine ja arendamine (koolitused, tunnustussüsteemid).																	
	402	4.1.4.1	Turismiuuringute regulaarne korraldamine, spetsiifiliste sihtrühmade uuringute läbiviimine	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00	40,00	0,00		X	plan

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	402	4.1.4.2	Turismiasjaliste ümarlaudade, koollituste ja õpitubade korraldamine (koostöös SAPTiga)	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	8,00	8,00	0,00			plan, SAPT
	402	4.1.4.3	Pärnu linnas tegutsevate ettevõtete teeninduskvaliteedi arendamine	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00	40,00	0,00		X	plan
	402	4.1.4.4	Pärnu rannale rahvusvaheliselt tunnustatud kvaliteedimärgise taotlemine									0,00	0,00	0,00		X	maj
E4.1.5. Linnasiseste jalatuskäigumarsruutide arendamine ning viidasüsteemide edasiarendus ning korrastamine.																	
	831	4.1.5.1	Pärnu linna viidasüsteemi ning erinevate jalutusradade arendamine (sh "Loomering", "Kesklinna ring")	4,00	4,00							4,00	4,00	0,00	EL	X	plan
E4.1.6. Ühisturunduse ja mainekujunduse tõhus ja koordineeritult korraldamine.																	
	401	4.1.6.1	Sihtturgudepõhiste turundusprojektide korraldamine ja arendamine (sh turundusprojekt)	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	68,00	68,00	0,00	EL fond, SAP T	X	plan
	402	4.1.6.2	Pärnut tutvustavad üritused siseturul (Eestis)	8,31	8,31	8,31	8,31	8,31	8,31	9,00	9,00	33,93	33,93	0,00		X	plan
	402	4.1.6.3	Osalemine rahvusvahelistel turismimessidel	7,70	7,70	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	31,70	31,70	0,00	EL fond	X	plan, SAPT
	402	4.1.6.4	Tutvustusreiside korraldamine reisirakendajatele, ajakirjanikele ja turismiprofessionaalidele	4,15	4,15	4,15	4,15	4,15	4,15	5,00	5,00	17,45	17,45	0,00		X	plan
	402	4.1.6.5	Turismialane koostöö sõpruslinnadega ning Hansa võrgustikuga - osalemine projektis Hanseatic Approach to New Sustainable Alliances	80,00	12,00	60,00	9,00	8,00	1,18			148,00	22,18	125,82		X	plan
			Kokku:	418,16	138,48	199,46	80,46	67,46	60,64	661,00	151,00	1346,08	430,58	915,50			
E4.2. Pärnu on Läänemere tasandil arvestatav kultuurikeskus																	
E4.2.1. Olemasolevate kultuuritaristute parendamine ja uute rajamine.																	
	824	4.2.1.1	Multifunktsionaalse ürituste väljaku rajamine nn jäähalli platsile	60,00	60,00							60,00	60,00	0,00			hko

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
	825	4.2.1.2	Nooruse Maja renoveerimine ja juurdeehitus			500,00	75,30	1170,00	175,70			1670,00	251,00	1419,00			hko
	825	4.2.1.3	Uue Kunsti Muuseumi rajamine (sh rahvusvahelise arhitektuurikonkursi korraldamine)									0,00	0,00	0,00	EL fond, riik	X	hko
	825	4.2.1.4	Raeküla Vanakooli Keskuse väljaarendamine									0,00	0,00	0,00		X	hko
	902	4.2.1.5	Vanalinna Põhikooli õueala renoveerimine vabaõhu ürituste korraldamiseks									0,00	0,00	0,00		X	hko
	825	4.2.1.6	Läänemere Kunstisadama rajamine			2000,00	200,00					2000,00	200,00	1800,00	EL fond, riik		hko
	825	4.2.1.7	Vana-Pärnu Keskuse suveaia arendamine	65,00	65,00							65,00	65,00	0,00			hko
	825	4.2.1.8	Ranna kõlakoja renoveerimine	100,00	100,00							100,00	100,00	0,00			hko
	825	4.2.1.9	Raehoovi kui suvise kontserdi- ja etenduspaiga edasiarendamine (valgustus, publiku toolid jms.)									0,00	0,00	0,00		X	hko
	825	4.2.1.10	Raekoja hoone (Nikolai 3) renoveerimine ning kasutamine kontserdipaigana							420,00	420,00	420,00	420,00	0,00		X	hko
	841	4.2.1.11	Pühakodade ja mälestiste renoveerimine (sh projektides omaosaluse finantseerimine) ja hooldamine	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	12,00	12,00	0,00	EL fond, riik	x	maj
E4.2.2. Kultuurialase koostöö arendamine sõpruslinnadega.																	
	824	4.2.2.1	Kultuurialane koostöö Pärnu sõpruslinnadega	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00	32,00	32,00	0,00	EL fond		hko
E4.2.3 Pärnus toimub erinevate huvigruppide ootustele vastavate ja jätkusuutlike kultuuriürituste arendamine.																	
E4.2.4 Toimub Eesti ja Pärnu kultuuritraditsioonide tutvustamine.																	
E4.2.5 Kultuurikorraldajate koostöö turismiasjalistega toimib tulemuslikult.																	
Kokku:				236,00	236,00	2511,00	286,30	1181,00	186,70	431,00	431,00	4359,00	1140,00	3219,00			
E4 - Puhkame Pärnus - kokku:				654,16	374,48	2710,46	366,76	1248,46	247,34	1092,00	582,00	5705,08	1570,58	4134,50			
TEGEVUSKAVA KOKKU:				16084,72	5502,52	26436,98	5699,87	13803,28	5590,59	9547,33	5799,38	65872,30	22592,35	43279,95			

Aren- gu- suund	Eel-arve (põhit kood)	Nr	Tegevus	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	2019 LE	Kokku 2016- 2019	Kokku 2016-2019 LE	Rahasta- mise lisa- allikad 2016-2019	Lisa- alli- ka info	2020- 2025	Vastu- taja
--------------------------------	------------------------------------	-----------	----------------	-------------	----------------	-------------	----------------	-------------	----------------	-------------	----------------	---------------------------------	-----------------------------------	--	--	-----------------------	------------------------

eras erasektor
 KIK Keskkonnainvesteeringute Keskus
 KKamet Keskkonnaamet
 KULKA Eesti Kultuurkapital

Tegevuskava lisa - Investeeringute kava 2016-2019

Aren- gu- suund	Eelar- ve (põhi- tege- vuse kood)	Nr	Tegevus/Projekt	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	LE 2019	Kokku 2016- 2019	LE 2016- 2019	Rahasta- mise lisaallikad 2016-2019
E1 - Elame Pärnus - Pärnu on atraktiivne elukeskkond, mis tagab elanike arvu suurenemise (kõrge sündimuse ning positiivse rändesaldo)														
	811	1.1.1.1.1	Jaansoni raja pikendamine kesklinna sillast Siimu silla suunal: Suur-Jõekalda 1 puhkeala arendamine	5,00	5,00	185,00	27,75					190,00	32,75	157,25
	811	1.1.1.1.2	Jaansoni raja rekonstrueerimine Pärnu jõe paremkaldal Kesklinna sillast Rääma 31-ni	650,00	97,50							650,00	97,50	552,50
	461	1.1.1.2.6	Pikk, Ringi, Rüütli ja Aia tänava vahelise avaliku linnaruumi väljaehitamine (sh arhitektuurikonkurss) ning Eesti Vabariigi aastapäeva monumendi rajamine	24,00	16,00	1200,00	180,00					1224,00	196,00	1028,00
	801	1.1.1.6	Ranna inventari uuendamine	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00	40,00	0,00
	801	1.1.1.11	Uute pargialade arendamine ja rajamine (sh koerte jalutusväljaku loomine)	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	30,80	30,80	0,00
	801	1.1.1.12	Steineri aia rekonstrueerimine					133,00	20,00			133,00	20,00	113,00
	801	1.1.1.13	Laste- ja koguperemänguväljakute rajamine/rekonstrueerimine	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	80,00	80,00	0,00
	501	1.1.1.15.1	Jäätmete keskkonnaohutu käitlemine (ohtlike jäätmete kogumine; kogumisingide korraldamine; konteinerite soetamine)	38,20	19,10	14,30	7,15	14,30	7,15			66,80	33,40	33,40
	801	1.1.2.4	Linnaloodusesse infoviitade paigaldamine, tähtsate loodusobjektide tähistamine (linnakeskkonna kasutamise soodustamiseks)			3,19	3,19	3,19	3,19			6,38	6,38	0,00
	801	1.1.3.3	Pärnu jaoks oluliste inimeste mälestuse jäädvustamine linnaruumis (kuju, büst jne)	70,00	70,00							70,00	70,00	0,00
	461	1.3.1.1.1	Kesklinna-Maid-Raeküla-Lottemaad ühendav kergliiklustee	700,00	105,00	845,00	127,00					1545,00	232,00	1313,00
	461	1.3.1.1.2	Liivi teelt ja Riia mnt-lt kergliiklustee rajamine Videviku tn-le ühendamaks linna Paikuse vallaga	160,00	24,00							160,00	24,00	136,00
	461	1.3.1.1.3	Uus-Sauga tn kergliiklustee ühendamaks linna Audru ja Sauga vallaga					450,00	67,50			450,00	67,50	382,50
	461	1.3.1.1.4	Haapsalu mnt kergliiklustee ühendamaks linna Audru vallaga			280,00	42,00					280,00	42,00	238,00

Aren- gu- suund	Eelar- ve (põhi- tege- vuse kood)	Nr	Tegevus/Projekt	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	LE 2019	Kokku 2016- 2019	LE 2016- 2019	Rahasta- mise lisaallikad 2016-2019
	461	1.3.1.1.5	Tallinna mnt kergliiklustee ühendamaks linna Sauga vallaga			250,00	37,50					250,00	37,50	212,50
	811	1.3.2.1	Jalgpalli sisehalli-keskuse rajamine Ühisgümnaasiumi kõrvale (sh jalgpalliväljak, olme- ja majutusruumid)	2500,00	0,00	2500,00	0,00					5000,00	0,00	5000,00
	811	1.3.2.3	Erinevates linnaosades spordirajatiste arendamine ja rajamine			20,00	20,00			20,00	20,00	40,00	40,00	0,00
	811	1.3.3.1	Reiu-Raeküla tervisespordikeskuse rajamine ja rekreatsiooniala arendamine (radade valgustus, inventar)					700,00	105,00			700,00	105,00	595,00
	902	1.4.3.1	Köögiinventari soetamine lasteaedade ja koolide köökidele	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	68,00	68,00	0,00
	121	1.5.1.4	Intellektipuudega täisealistele inimestele grupikodude loomine			300,00	0,00	300,00	0,00			600,00	0,00	600,00
	121	1.5.1.5.1	Eakate Avahoiduskeskusesse päevakeskuse loomine	30,00	30,00							30,00	30,00	0,00
	101	1.5.1.6	Sotsiaalosakonna füüsilise keskkonna muutmine kliendile ja töötajale sobilikuks (automaatselt avanev uks, turvanupud)	2,50	2,50							2,50	2,50	0,00
	603	1.5.3.3.1	Munitsipaaleluruumide rajamine erinevatele abi vajavatele sihtgruppidele (nt eakad, sõltuvusprobleemidega isikud, sotsiaalse erivajadusega pered, vähekindlustatud inimesed, sundüürnikud)					700,00	105,00	700,00	105,00	1400,00	210,00	1190,00
	461	1.6.1.1	Teede ja tänavate (sh kõnniteed) remont	650,00	79,94	662,00	91,94	760,00	189,94	1000,00	429,94	3072,00	791,76	2280,24
	461	1.6.1.2	Savi tn rekonstrueerimine Kirsi-Niidu lõigul	125,00	125,00	125,00	125,00					250,00	250,00	0,00
	461	1.6.1.3	Laia tn rekonstrueerimine Vingi tänavani	250,00	250,00							250,00	250,00	0,00
	461	1.6.1.5	Tänava rajamine uue raudteejaama juurde	935,00	140,25							935,00	140,25	794,75
	452	1.6.1.8	Ülekäiguradade ohutumaks muutmine (valgustatud, hästi tähistatud)	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00	24,00	96,00	96,00	0,00
	602	1.6.1.9	Linnavalgustuse rajamine ja rekonstrueerimine	1200,00	300,00	1200,00	300,00	1600,00	400,00			4000,00	1000,00	3000,00
	602	1.6.1.9.1	Rannapargi valgustus Ringi tn-st Kuursaalini, Mere pst-st Estoniani	100,00	25,00							100,00	25,00	75,00
	452	1.6.1.10	Suurte fooriga ristmike rekonstrueerimine: Pikk-Ringi ja Tammsaare-Mai-Riia mnt	45,00	45,00	45,00	45,00					90,00	90,00	0,00

Aren- gu- suund	Eelar- ve (põhi- tege- vuse kood)	Nr	Tegevus/Projekt	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	LE 2019	Kokku 2016- 2019	LE 2016- 2019	Rahasta- mise lisaallikad 2016-2019
	452	1.6.3.1	Suuremate ristmike varustamine helisignaalidega			8,00	8,00			8,00	8,00	16,00	16,00	0,00
	461	1.6.4.2	Uue kesklinna silla projekteerimine ja ehitamine			40,00	40,00					40,00	40,00	0,00
	451	1.6.5.2	Bussiterminali rajamine			915,00	138,00					915,00	138,00	777,00
	451	1.6.5.3	Elektroonilise piletisüsteemi ja transpordi-info teavitussüsteemi loomine ja arendamine			600,00	45,00					600,00	45,00	555,00
	101	1.7.2.2	Olemasolevate GIS andmebaaside arendamine	10,00	10,00							10,00	10,00	0,00
	101	1.7.2.3	Uue majandustarkvara soetamine	250,00	250,00							250,00	250,00	0,00
	101	1.8.1.1	Kaasava eelarve projektid	30,00	30,00	40,00	40,00	40,00	40,00	50,00	50,00	160,00	160,00	0,00
			E1 - Elame Pärnus kokku	7853,40	1702,99	9311,19	1356,23	4779,19	1016,48	1856,70	691,64	23800,48	4767,34	19033,14
			E2 - Õpime Pärnus - Pärnu on teadmiste, oskuste ja loovuse linn											
	90	2.1.1.1	Haridusasutuste vastavusse viimine tervisekaitse- ja tuleohutusnõuetega	50,00	50,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	140,00	140,00	0,00
	902	2.1.1.2.	Koolihoonete renoveerimine	168,00	73,11	118,00	23,11	531,79	436,90	698,31	603,42	1516,10	1136,54	379,56
	902	2.1.1.2.1	Vanalinna Põhikooli rekonstrueerimine	1764,60	264,69	4117,40	617,31					5882,00	882,00	5000,00
	902	2.1.1.2.2	Mai Kooli vana osa remont	100,00	100,00							100,00	100,00	0,00
	901	2.1.1.3	Lasteaedade renoveerimine	216,69	216,69	185,00	185,00	525,00	525,00	698,32	698,32	1625,01	1625,01	0,00
	901	2.1.1.4.	Raja tn-le uue ujulaga lasteaija ehitamine	125,00	125,00	5155,00	304,00					5280,00	429,00	4851,00
	901	2.1.1.5.	Väike-Posti 8A hoone renoveerimine lastehoiu majaks	1408,00	212,00							1408,00	212,00	1196,00
	852	2.1.1.7	Muusikakooli instrumentide (sh klaveripargi) uuendamine	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	10,00	10,00	64,00	64,00	0,00
	852	2.1.1.8	Loodus- ja Tehnikamaja motomaja renoveerimine			237,85	11,89	237,85	11,89			475,70	23,78	451,92
	852	2.1.1.9	Kunstikooli hoone renoveerimine ja hoovimaja väljaehitamine			441,56	22,08	441,56	22,08			883,12	44,16	838,96
	901	2.1.1.12	Pärnu Toimetulekukooli renoveerimine ja väljaarendamine HEV laste ja noorte õpetamise piirkondlikuks kompetentsikeskuseks									0,00	0,00	0,00

Aren- gu- suund	Eelar- ve (põhi- tege- vuse kood)	Nr	Tegevus/Projekt	2016	2016 LE	2017	2017 LE	2018	2018 LE	2019	LE 2019	Kokku 2016- 2019	LE 2016- 2019	Rahasta- mise lisaallikad 2016-2019
	825	2.1.5.2	Laste liiklusväljaku rajamine									0,00	0,00	0,00
	811	2.6.1.1	Staadioni projekteerimine ja renoveerimine aadressil Ranna pst 2	575,60	575,60	610,00	610,00					1185,60	1185,60	0,00
	811	2.6.1.3	Rääma Sõudekeskuse rekonstrueerimine					2850,00	187,50	2150,00	187,50	5000,00	375,00	4625,00
	811	2.6.1.5	Uue ujula ehitamine/Pärnu Koidula Gümnaasiumi ujula rekonstrueerimine					1500,00	1500,00	1500,00	1500,00	3000,00	3000,00	0,00
			E2 - Õpime Pärnus kokku	4425,89	1635,09	10912,81	1821,39	6134,20	2731,37	5086,63	3029,24	26559,53	9217,09	17342,44
			E3 - Töötame Pärnus - Pärnu on ettevõtlik linn											
	461	3.1.1.1	Loode-Pärnu tööstuspiirkonna II-IV etapi väljaarendamine	1000,00	150,00	1000,00	150,00					2000,00	300,00	1700,00
	401	3.2.5.1	Ettevõtlusinkubaatori loomine ja arendamine	225,00	34,00	225,00	34,00					450,00	68,00	382,00
			E3 - Töötame Pärnus kokku	1225,00	184,00	1225,00	184,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2450,00	368,00	2082,00
			E4 - Puhkame Pärnus - Pärnu on Läänemere-äärne atraktiivne puhkuse linn											
	411	4.1.2.1	Vallikäärü arendamine (II etapp)							600,00	90,00	600,00	90,00	510,00
	801	4.1.2.3	Munamäe piirkonna atraktiivseks muutmine, pargiala rekonstrueerimine			80,00	12,00					80,00	12,00	68,00
	852	4.1.2.8	Pärnumaa Keskkonnahariduskeskuse planetaariumi projektori soetamine	250,00	38,32							250,00	38,32	
	824	4.2.1.1	Multifunktsionaalse ürituste väljaku rajamine nn jäähalli platsile	60,00	60,00							60,00	60,00	0,00
	825	4.2.1.2	Nooruse Maja renoveerimine ja juurdeehitus			500,00	75,30	1170,00	175,70			1670,00	251,00	1419,00
	825	4.2.1.3	Uue Kunsti Muuseumi rajamine (sh rahvusvahelise arhitektuurikonkursi korraldamine)		0,00		0,00					0,00	0,00	0,00
	825	4.2.1.6	Läänemere Kunstisadama rajamine			2000,00	200,00					2000,00	200,00	
	825	4.2.1.8	Ranna kõlakoja renoveerimine	100,00	100,00							100,00	100,00	0,00
	825	4.2.1.7	Vana-Pärnu Keskuse suveaia arendamine	65,00	65,00							65,00	65,00	0,00
	825	4.2.1.10	Raekoja hoone (Nikolai 3) renoveerimine ning kasutamine kontserdipaigana							420,00	420,00	420,00	420,00	0,00
	841	4.2.1.11	Pühakodade ja mälestiste renoveerimine (sh projektides omaosaluse finantseerimine) ja hooldamine	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	12,00	12,00	0,00
			E4 - Puhkame Pärnus kokku	478,00	266,32	2583,00	290,30	1173,00	178,70	1023,00	513,00	5257,00	1248,32	4008,68
			Kokku:	13982,29	3788,40	24032,00	3651,92	12086,39	3926,55	7966,33	4233,88	58067,01	15600,75	42466,26

Tegevuskava lisa - Investeeringute kava 2020-2025

Arengusuund	Eelarve	Nr	Tegevus/Projekt
E1 - Elame Pärnus			
	461	1.1.1.2.5	Pika tänava rekonstrueerimine
	411	1.1.1.2.7	Port Artur 2 esise platsi väljaarendamine
	461	1.1.1.2.8	Rüütli, Uue ja Hommiku tänava rekonstrueerimine
	461	1.1.1.5	Ranna puiestee, Supeluse ja Pühavaimu tn muutmine ühiskasutusega tänavateks
	461	1.1.1.4.2	Rannahoone ja Supeluse tänava juurdepääsu platvormi vahele promenaadi ja rannakaubanduse ala väljaehitamine
	461	1.1.1.8	Europan 7 ala väljaarendamine, ehitamine
	606	1.1.1.19	Loomade varjupaiga rajamine
	504	1.1.2.6	Kaldakindlustuse rajamine Pärnu jõe vasakkaldale
	461	1.1.3.6	Vana-Pärnu kalmistu jõekalda korrastamine
	605	1.1.3.7	Vana Kalmistule urnimatuste tegemiseks tingimuste loomine
	452	1.3.1.1.6	Rääma linnaosa kergliiklusteede võrgustik
	811	1.3.2.2	Ekstreemspordi ala arendamine (ekstreemspordikeskuse, surfikeskuse ja kaablipargi rajamine)
	121	1.5.1.2	Erivajadustega inimeste rehabilitatsioonikeskuse edasiarendamine ja laiendamine
	121	1.5.1.3	Tammiste hooldekodu majade remont (sh küttesüsteemi renoveerimine) ning sihtgrupi vajadustele vastavaks muutmine
	461	1.6.1.4	Aia tänava ehitamine Pikk ja Lai tänavate vahelises lõigus
	461	1.6.1.6	Papiniidu tn pikenduse rajamine Tammsaare tn-ni
	461	1.6.1.7	Suur-Jõe tn ühendamine Papiniidu tn-le
	452	1.6.2.2	Kesklinna ja ranna piirkonna liikluse ning parkimise terviklik väljaehitamine
	461	1.6.4.3	Kesklinna silla renoveerimine
	503	1.6.5.4	Ühistranspordi keskkonnasäästlikumaks muutmine
	411	1.6.6.1.2	Rail Balticu reisiterminali ehitus
E2 - Õpime Pärnus			
	902	2.1.1.2.3	Lifti ehitamine koolidesse (liikumispuudega lastele)
	904	2.1.1.11	Õpilaskodu rajamine Pärnusse
	811	2.6.1.2	Kalevi sõudebaasi renoveerimine
	811	2.6.1.4	Sõudestaadioni rajamine
E3 - Töötame Pärnus - Pärnu on ettevõtlik linn			
	103	3.2.6.1	Riigimaja rajamine
E4 - Puhkame Pärnus - Pärnu on Läänemere-äärne atraktiivne puhkuse linn			
	411	4.1.2.4	Jahisadama laiendamine ja uute kaikohtade loomine ja teenindavate hoonete ehitamine, reisisadama arendamine, jõeäärse ala korrastamine
	411	4.1.2.5	Pärnu muulide korrastamine ja atraktiivseks muutmine

Arengusuund	Eelarve	Nr	Tegevus/Projekt
	411	4.1.2.6	Atraktsioonide pargi ja kogupere teemakeskuse rajamine
	504	4.1.2.7	Pärnu linnaruumi mitmekesistamine dekoratiiv-skulptuuridega
	825	4.2.1.4	Raeküla Vanakooli Keskuse väljaarendamine
	902	4.2.1.5	Vanalinna Põhikooli õueala renoveerimine vabaõhu ürituste korraldamiseks
	825	4.2.1.9	Raehoovi kui suvise kontserdi- ja etenduspaiga edasiarendamine (valgustus, publiku toolid jms.)

1. Õigusaktid ja jäätmemajandust mõjutavad strateegilised dokumendid

1.1. Üleriigiline jäätmekäitlusala seadusandlus

Eesti jäätmehooldust tervikuna reguleerib jäätmeseadus, mis võeti Riigikogus vastu 28. jaanuaril 2004. Jäätmeseadus lähtub peamiselt kahest Euroopa Liidu jäätmealasest raamdirektiivist – Euroopa Nõukogu direktiiv 75/442/EMÜ 15. juuli 1975 jäätmete kohta (EÜT L 194, 25.07.1975), muudetud nõukogu direktiiviga 91/156/EMÜ 18. märtsist 1991 (EÜT L 78, 26.03.1991) ja Euroopa Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta (EÜT L 377, 31.12.1991). Eestis rakendatakse jäätmemajanduse planeerimisel ja korraldamisel säästva arengu põhimõtteid ning arvestatakse keskkonna valdkonnas Euroopa Liidu direktiividest lähtuvate kohustustega.

Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse riigi ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava. Vabariigi Valitsus ei ole veel heaks kiitnud, kuid “Riigi jäätmekava 2014–2020” on koostamise lõppfaasis. Riigi jäätmekava 2014-2020 hõlmab kogu riigi territooriumi, käsitleb jäätmekategooriaid (-liike), mis on jäätmeseaduse ja pakendiseaduse reguleerimisalas, sh tavajäätmed, ohtlikud jäätmed ja pakendijäätmeid, annab hinnangu maakondade jäätmehooldusele, käsitleb jäätmealast rahvusvahelist koostööd, jäätmete sisse- ja väljavedu ning meetmeid, mille abil saavutatakse biolagunevate jäätmete prügilasse ladestamise vähendamine. Lisaks sisaldab riigi jäätmekava 2014-2020 jäätmetekke vältimise programmi ja olelustersükli analüüsi.

“Riigi jäätmekava 2014–2020” koostamisel on lähtunud järgmistest olulisest põhimõtetest:

- **jäätmekäitluse hierarhia järgimise põhimõte** – vältida jäätmeteket nii palju kui võimalik, valmistada jäätmeid ette korduskasutuseks, võtta need ringlusse ja taaskasutada muul viisil, ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid;
- **põhimõte saastaja maksab** – jäätmete keskkonda viimisega ja jäätmetest põhjustatud saastusega seonduva kahju, sealhulgas jäätmete käitlemisega ja jäätmetest põhjustatud saastuse likvideerimisega seotud kulud hüvitab jäätmed keskkonda viinud isik;
- **laiendatud tootjavastutuse põhimõte** – tootja on kohustatud tagama tema turule lastud tootest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ning omama selle kohustuse täitmiseks piisavat tagatist. Sealjuures võib tootja valida, kas ta täidab kohustused individuaalselt, annab need kirjaliku lepinguga üle tootjate ühendusele või ühineb tootjate ühendusega;
- **iseseisvuse ja läheduse põhimõte** – jäätmehoolduse kavandamisel ja muus jäätmehooldust suunavas tegevuses juhivad haldusorganid põhimõttest, et jäätmekäitluskohtade võrgustik peab olema lõimitud nii, et oleks tagatud segaolmejäätmete käitlemine tekkekohale võimalikult lähedal, samuti kõigi tekkinud jäätmete kõrvaldamine, arvestades jäätmekäitluse hierarhia põhimõtet, parimat võimalikku tehnikat, geograafilisi olusid ja vajadust spetsialiseeritud rajatiste järele seoses teatavate jäätmeliikidega.

Riigi jäätmekava 2014–2020 peaesmärk on jäätmehoolduse kestva arengu tagamine vastavalt jäätmepoliitikas seatud sihtidele.

Riigi jäätmekava 2014-2020 strateegilised eesmärgid on:

- Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust;
- Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel;
- Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet.

Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil omavalitsuse ülesanne. Jäätmeseadusega on kohalikule omavalitsusele antud järgmised olulisemad õigused ja kohustused:

- korraldada oma haldusterritooriumil jäätmehoolduse arendamist (§ 12 lg 2);
- korraldada jäätmete sortimist, sh jäätmete liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses (§ 31);
- jäätmehoolduse arendamiseks koostada kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava (§ 39). Kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekava on kohaliku omavalitsusüksuse arengukava osa, milles on käsitletud valla või linna jäätmehoolduse arendamist. Jäätmekava koostamisel võetakse arvesse riigi jäätmekavas sätestatud (§ 42);
- ajakohastada kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekava, kui riigi jäätmekava ajakohastamise käigus tehtud muudatused käsitlevad kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekava. Jäätmekava tuleb ajakohastada ühe aasta jooksul riigi jäätmekava kinnitamisest arvates (§ 43 lg 3);
- nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt äriseadustiku tähenduses, mittetulundusühingult, sihtasutuselt ja seaduse alusel asutatud muult asutuselt jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks (§ 44 lg 4);
- korraldada oma haldusterritooriumil kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja nende üleandmist jäätmekäitlejatele, v.a probleemtoodete puhul, kus toimib tootja vastutus (§ 65 lg 2);
- korraldada oma haldusterritooriumil olmejäätmete, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete, nende sortimisjääkide ja olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisel tekkinud jäätmeliikide kogumist ja vedu. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik jäätmeseaduse nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi (§ 66 lg 2);
- korraldada iseseisvalt või koostöös teiste kohalike omavalitsuste üksustega korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks teenuste kontsessiooni riigihangete seaduses sätestatu kohaselt (§ 67 lg 1);
- korraldatud jäätmeveo teenuse tellimiseks teenuste kontsessiooni korraldamisel koostada hankedokumentid, lähtudes riigihangete seaduses sätestatust. Korraldatud jäätmeveo hankedokumentides nähakse muu hulgas ette järgmised tingimused: 1) veopiirkond; 2) veetavad jäätmeliigid; 3) eeldatavad jäätmekogused; 4) jäätmekäitluskoht; 5) hankelepingu kestus; 6) veotingimused – veo sagedus, aeg ja tehnilised tingimused; 7) toimingud, mille eest jäätmevedaja võtab teenustasu; 8) veopiirkonnas asuvate ühepereelamute ja mitme korteriga elamute arv ning korterite arv mitme korteriga elamutes (§ 67 lg 3);
- jäätmete veopiirkond tuleb määrata arvestusega, et piirkonna miinimumsuurus tagaks jäätmeveoki täitumise ühe kogumisringiga või piirkonna elanike arv ei oleks üldjuhul suurem kui 30 000 (§ 67 lg 5);
- kehtestada kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskiri (§ 71 lg 1);
- menetleda kohtuväliselt jäätmeseaduse rikkumistest tulenevaid väärtegusid (§ 127 lõige 2 punkt 3).

Lisaks tuleb järgida järgmisi jäätmeseadusest tulenevaid nõudeid:

- taaskasutada jäätmed, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemäära kulukas;
- rakendada loodusvarade ja toorme säästlikuks kasutamiseks parimat võimalikku tehnikat ja sellist tehnoloogiat, milles jäätmeid võimalikult suures ulatuses taaskasutatakse;
- eelistada jäätmete energiakasutusele jäätmete ringlussevõttu toorme või materjalina;
- taaskasutada või kõrvaldada jäätmed nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas tehnoloogiliselt sobivas ning tervise- ja keskkonnakaitsealastele vastavas jäätmekäitluskohas;
- järgida jäätmeseaduse nõuet, mille kohaselt ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas olla biolagunevaid jäätmeid:
  - 1) üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist (tähtaeg möödas);
  - 2) üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist;
  - 3) üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist;
- tootja on kohustatud tema valmistatud, edasimüüdüd või imporditud probleemtootest tekkinud jäätmed koguma ja neid taaskasutama või kõrvaldama. Probleemtooteteks on patareid ja akud, mootorsõidukid ja nende osad ning elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad ning rehvid. Tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdüd või sisseveetud probleemtootetest tekkinud jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ning selle kulud kannab tootja.

Euroopa Liidu elektri- ja elektroonikaseadmete direktiivi (2002/96/EÜ) kohaselt on püstitatud eesmärk koguda alates 31. detsembrist 2006 kodumajapidamistest 4 kg elektri- ja elektroonikajäätmeid inimese kohta aastas.

Pakendiseaduse kohaselt on omavalitsuse ülesanne määrata kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid (§ 15 lg 1). Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas peab olema eraldi käsitletud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise korraldamine, väljaarendamine ja seatud eesmärkide saavutamise meetmed (§ 15 lg 2).

Alates 2009. aasta 1. jaanuarist tuleb pakendijäätmeid taaskasutada järgmiselt (§ 36):

- pakendijäätmete kogumassist vähemalt 60% kalendriaastas;
- pakendijäätmete kogumassist ringlussevõetuna vähemalt 55% ja mitte rohkem kui 80% kalendriaastas.

Keskkonnatasude seadus sätestab tasumäärad saasteainete ja jäätmete keskkonda viimisel ning tasu arvutamise ja maksmise korra.

Keskkonnajärelevalve seadus kehtestab riiklikku keskkonnajärelevalvet tegevate ja juhtivate ning riiklikule järelevalvele allutatud isikute õigused ja kohustused. Keskkonnajärelevalve seaduse järgi on kohalik omavalitsusorgan või asutus üks keskkonnajärelevalve tegijatest (§ 3 lg 1). Kohalik omavalitsusüksus:

- rakendab seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;
- teavitab Keskkonnainspektsiooni keskkonda kahjustavast või ohustavast õigusvastasest tegevusest või loodusressursi kasutamisega seotud õiguspärasest

tegevusest, kui selline tegevus seab ohtu inimeste elu, tervise või vara, ning Maa-ametit maakasutuse, maakorralduse, maa-arvestuse ja maareformi toimingute nõuete rikkumise juhtumitest (§ 6 lg 3).

Ravimiseaduse §-de 36 ja 37 kohaselt tuleb kõlbmatud ravimid kui ohtlikud jäätmed hävitada (kõrvaldada või taaskasutada) ettevõttes, millel on ohtlike jäätmete käitluslitsents. Lisaks isikule, kellele on jäätmeseaduse alusel antud jäätmeluba, peab kõlbmatuid ravimeid tarbijatelt vastu võtma ja hävitamisele suunama üldapteek (veterinaarravimitega tegeleb veterinaarapteek).

Lisaks seadustele reguleerivad kohaliku omavalitsuse jäätmehooldust ka mitmesugused määrused. Jäätmeseadusest tulenevaid määruseid on kehtestanud nii Vabariigi Valitsus kui ka keskkonnaminister.

Vabariigi Valitsus on kehtestanud:

- 6. aprilli 2004. a määrus nr 102 “Jäätmete, sealhulgas ohtlike jäätmete nimistu”;
- 6. aprilli 2004. a määrus nr 103 “Jäätmete ohtlike jäätmete hulka liigitamise kord”;
- 26. aprilli 2004. a määrus nr 121 “Ohtlike jäätmete käitluslitsentsi andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad, litsentsi taotlemiseks vajalike andmete loetelu ja litsentsi vorm”;
- 26. aprilli 2004. a määrus nr 122 “Jäätmete tekitamiseks jäätmeluba vajavate tegevusvaldkondade tegevuste täpsustatud loetelu ning tootmismahud ja jäätmekogused, mille puhul jäätmeluba ei nõuta”;
- 26. novembri 2004. a määrus nr 346 “Riikliku pakendiregistri põhimäärus”;
- 29. mai 2008. a korraldus nr 234 “Riigi jäätmekava 2008–2013 heakskiitmine”;
- 7. augusti 2008. a määrus nr 124 “Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad”;
- 20. aprilli 2009. a määrus nr 65 “Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad”;
- 23. juuli 2009. a määrus nr 135 “Probleemtooteregistri põhimäärus”;
- 17. juuni 2010. a määrus nr 79 “Mootorsõidukitest ja nende osadest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad”;
- 17. juuni 2010. a määrus nr 80 “Rehvidest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord”;
- 8. detsembri 2011. a määrus nr 148 “Jäätmete taaskasutamise- ja kõrvaldamistoimingute nimistud”;
- 15. veebruari 2013. a määrus nr 30 “Põllumajandusplastist tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad”.

Keskkonnaminister on kehtestanud:

- 15. aprilli 2004. a määrus nr 17 “Metallijäätmete täpsustatud nimistu”;
- 20. aprilli 2004. a määrus nr 18 “Jäätmeloa omamise kohustusest vabastatud isiku või tavajäätmete vedaja teate ja registreerimistõendi vormid”;

- 21. aprilli 2004. a määrus nr 21 "Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded";
- 21. aprilli 2004. a määrus nr 22 "Asbesti sisaldavate jäätmete käitlusnõuded";
- 22. aprilli 2004. a määrus nr 25 "Polüklooritud bifenuüle ja polüklooritud terfenüüle sisaldavate jäätmete käitlusnõuded";
- 26. aprilli 2004. a määrus nr 26 "Jäätmeloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad ning jäätmeloa taotlemiseks vajalike andmete täpsustatud loetelu ja jäätmeloa taotluse ning jäätmeloa [...]";
- 29. aprilli 2004. a määrus nr 38 "Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded";
- 29. aprilli 2004. a määrus nr 39 "Ohtlike jäätmete ja nende pakendite märgistamise kord";
- 9. veebruari 2005. a määrus nr 9 "Elektri- ja elektroonikaseadmete romude käitlusnõuded";
- 23. märtsi 2005. a määrus nr 19 "Pakendi tagatishinnaku suurus";
- 15. aprilli 2005. a määrus nr 24 "Pakendi tagatishinnaku märgid";
- 12. oktoobri 2005. a määrus nr 63 "Pakendimaterjali määramise kord";
- 3. novembri 2005. a määrus nr 66 "Pakendi taaskasutamise määra arvutamise ja pakendi massi määramise kord";
- 16. jaanuari 2007. a määrus nr 4 "Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused";
- 12. aprilli 2007. a määrus nr 28 "Ohtlike jäätmete käitluse eest vastutava isiku koolitusele ja pädevusele esitatavad nõuded";
- 2. juuli 2007. a määrus nr 49 "Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu";
- 21. detsembri 2007. a määrus nr 64 "Patareide ja akude märgistamise viis ja kord";
- 10. jaanuari 2008. a määrus nr 5 "Kasutatud patareide ja akude käitlusnõuded";
- 25. septembri 2008. a määrus nr 41 "Ohtlike jäätmete saatekirja vorm ning saatekirja koostamise, edastamise ja registreerimise kord";
- 27. aprilli 2009. a määrus nr 21 "Elektri- ja elektroonikaseadmete märgistamise viis ja kord";
- 18. augusti 2009. a määrus nr 50 "Pakendiregistri registrikaardi vormid";
- 15. jaanuari 2010. a määrus nr 1 "Jäätmearuande vorm, esitatavate andmete ulatus ja aruande esitamise kord";
- 9. septembri 2010. a määrus nr 47 "Mootorsõiduki osade märgistamise viis ja kord";
- 9. novembri 2010. a määrus nr 56 "Kaevandamisjäätmete käitlemise kord";
- 16. veebruari 2011. a määrus nr 12 "Probleemtooteregistri registrikaardi vormid";
- 6. aprilli 2011. a määrus nr 24 "Teabe esitamise tähtaegade täpsustatud loetelu elektri- ja elektroonikaseadmete kategooriate lõikes";
- 9. mai 2011. a määrus nr 30 "Probleemtoodete kohta kehtestatud keeldude ja piirangute rakendamise tähtajad ning probleemtoodetes ohtlike ainete sisalduse piirnormid";
- 16. juuni 2011. a määrus nr 33 "Romusõidukite käitlusnõuded";
- 8. aprilli 2013. a määrus nr 7 "Biolagunevatest jäätmetest komposti tootmise nõuded";
- 22. juuli 2013. a määrus nr 57 "Probleemtoote kasutajale kättesaadavaks tehtava teabe loetelu ning teabe esitamise viisid ja kord".

(Allikas: <http://www.envir.ee/1002>)

1.2. Pärnu linna jäätmekäitluselased õigusaktid

Üleriigilist seadusandlust täpsustab kohaliku omavalitsuse Jäätmehoolduseeskiri. Pärnu linna jäätmehoolduseeskiri kehtestati Pärnu Linnavolikogu 20. juuni 2013.a määrusega nr 16. Jäätmehoolduseeskiri määrab jäätmehoolduse arendaja, jäätmekäitluse korralduse, sh jäätmekäitluse üldnõuded, jäätmevaldaja kohustused, jäätmete käitlemise eest vastutava isiku ning nõuded kogumismahutitele. Samuti käsitleb eeskiri korraldatud jäätmeveoga seonduvat – määrab korraldatud jäätmeveo ulatuse ja piirkonnad, jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliigid, jäätmevedaja leidmise korralduse, jäätmeveo teenustasu suuruse määramise ja muutmise korra, lisateenuste osutamise. Lisaks sätestab eeskiri nõuded ohtlike jäätmete, tervishoiu riskijäätmete, pakendi ja pakendijäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemiseks ja biolagunevate jäätmete kompostimiseks.

Eeskirja kohaselt kogutakse Pärnu linnas eraldi järgnevaid jäätmeliike: segaolmejäätmed, vanapaber, pakendijäätmed, biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed, suurjäätmed, ohtlikud jäätmed, probleemtoodete jäätmed, metallijäätmed, ehitus-lammutus jäätmed ning tervishoiu- ja veterinaartenuse osutamisel tekkinud jäätmeid.

2. Ülevaade Pärnu linna jäätmekava 2009-2013 eesmärkide täitmisest

Jäätmekava 2009-2013 peamised eesmärgid olid jäätmete taaskasutamise suurendamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmete kogumise optimeerimine ning keskkonnateadlikkuse arendamine.

Eesmärk - jäätmete taaskasutamise suurendamine. Kavandatud tegevusteks oli olemasolevate liigiti kogutavate jäätmete kogumiskohtade korrastamine, kogumispunktile sobivaima asukohta leidmine, uute jäätmejaamade rajamine ning köögi- ja sööklajajäätmete liigiti kogumise tegevuskava väljatöötamine.

Tulemused. Liigiti kogutud jäätmete avalikke kogumispunkte on käesolevaks ajaks Pärnu linnas 59 (prognoositud tulemus 43 kogumispunkti). Igas kogumiskohas saab ära anda klaas-, plast-, metall- ja kartongpakendit, erinev on vaid see, et 25s kogumiskohas kogutakse klaas-, metall-, plast- ja kartongpakendit ühe kogumismahutiga ning ülejäänud kohtades on eraldi klaaspakendi ja segapakendi kogumiskonteinerid. Selline erinevus on tingitud erinevate taaskasutusorganisatsioonide kogumisüsteemide eripärast. 54 kogumiskohta on varustatud paberi- ja kartongijäätmete konteineriga, 5 kogumiskohta asuvad kortermajade hoovides, ning kuna kortermajadel on kohustuslik omada ja kasutada vanapaberi konteinerit, siis ei ole nendesse kohtadesse lisaks paberi-, papi konteinerit paigaldatud. Lisaks on linnas 21 klaaspakendi ja 41 segapakendi kogumiskohta, mis asuvad korteriühistute territooriumil, kuid on osa avalikust kogumisvõrgustikust.

2009 aastal vaadati pakendikonteinerite asukohad üle, paigutati osaliselt uutesse kohtadesse ning leiti uutele kogumispunktile sobilikud asukohad. Asukohtade valikul arvestati, et vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses. See nõue on praktiliselt

täidetud, vaid üksikutes eraldiseisvates piirkondades on kogumispunkt kaugemal. Samas on elanikel terves linnas võimalik kasutada nn rohelise koti teenust. Kogumispunktide asukohti on mõnel korral muudetud, kuna on ilmnenud massiline kogumiskonteinerite väärkasutus või lähedal asuvate elanike tugev vastuseis.

2013 aastal heakorrastati 5 kogumiskohta, konteinerite paiknemiskohale paigaldati betoonplaadid. Nendes kohtades paiknesid konteinerid murul, mistõttu vihmaperioodidel muutus nende ümbrus poriseks.

Uute jäätmejaamade rajamine on takerdunud sobiva asukoha ja võimaliku operaatori puudumise taha.

Köögi- ja sööklajäätmete liigiti kogumise arendamine on olnud päevakorral, kuid korraldatud jäätmeveo rakendumisel kulus kogu tööjõu- ja ajaressurss korraldatud jäätmeveoga seonduvate probleemide lahendamiseks. Kuigi köögi- ja sööklajäätmete käitlusvõimalused on Pärnumaal käesolevaks ajaks olemas, ei ole ilmselt Pärnu elanikud veel valmis uue jäätmeliigi aktiivseks liigiti kogumiseks.

Eesmärk – jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine. Kavandatud tegevusteks oli aktiivsem järelevalve probleemtoodete kogumise ja prügistamise üle, igaaastaste ohtlike jäätmete ja probleemtoodete kogumisringide korraldamine ning vedelate jäätmete käitlemise korra ehk puhastamise eeskirja koostamine ja kinnitamine Pärnu Linnavalikogus.

Tulemused. On teostatud pistelist kontrolli probleemtoodete kogumise üle. Käesoleval ajal on Pärnu linnas olemas kogumispunktid probleemtoodetele (EES-jäätmetele, vanarehvidele, patareidele, akudele, põllumajandusplastile ja mootorsõidukitele ning nende jäätmetele). 2009. aastal paigaldas Pärnu Linnavalitsus Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel seitsmesse avalikult kasutatavasse hoonesse (raamatukogu, haigla, linnavalitsus, huvikoolid) patareide kogumiskastid.

Prügistamise vähendamiseks on paigaldatud teetõkkeid ja tõkkepuid, kuid nende efektiivsus on väike ning need on rüüstajate poolt kiirelt hävitatud. Prügistajate tabamiseks on uuritud reostuskoldeid, kuid enamasti on tegemist nn anonüümsete jäätmetega, mida on võimatu konkreetsete isikutega seostada. Korraldatud jäätmeveo rakendamisega on prügistamine mõnevõrra vähenenud. Tekkinud prügihunnikute kiire likvideerimine on vältinud nende kiiret laienemist ning hoidnud ümbruskonna puhtama, kuna üldjuhul viiakse prügi sinna, kus juba ees on.

Vähemalt kord aastas mai kuus on korraldatud Teeme Ära raames heakorratalguid ning võimalusel toetatud heakorralaseid kodanikualgatusi.

2010. aasta aprillis võttis Pärnu Linnavalikogu vastu määruse nr 13 Reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskiri, mis reguleerib reovee kohtkäitlust, kogumismahutitest äravedu ja ühiskanalisatsiooni puhastamist Pärnu linna territooriumil. Eeskirjas reovee kohta sätestatud kohaldatakse ka fekaalide ja tehnilistesse rajatistesse kogunenud reostunud sademe-, põhja- ja pinnavee kohtkäitlusele ja äraveole.

Eesmärk – jäätmete kogumise optimeerimine. Kavandatud tegevusteks oli korraldatud jäätmeveo konkursi edukas läbiviimine, sh jäätmeveopiirkondade arvu vähendamine viielt

kahele, ja korraldatud jäätmeveo rakendamine, sh elanike aktiivne teavitamine. Samuti oli eesmärgiks biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete liitmine korraldatud jäätmeveoga.

Tulemused. 2010 aastal muudeti jäätmehoolduseeskirja ning moodustati varasema 5 veopiirkonna asemel kaks veopiirkonda – üks Pärnu jõe paremkaldal ja teine Pärnu jõe vasakkaldal. Samal ajal sätestati jäätmehoolduseeskirjaga, et biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga. 2010. märtsis kuulutati välja korraldatud jäätmeveoks ainuõiguse andmise konkurss, kuid vaidluste tõttu jõuti eduka pakkujaga lepingu sõlmimiseni alles 1. august 2011. Korraldatud jäätmevedu rakendus 1. november 2011. Praeguseks on jäätmevaldajate registrisse kantud 7877 objekti, millest 475 on jäätmeveost vabastatud ning 106 hooajaliselt vabastatud, kokku on vabastatud 7,4% kõigist jäätmetekkekohtadest. Aktiivseid objekte on 6419 ehk 81,5% jäätmetekkekohtadest. Ametlikult kasutavad ühismahutit 263 jäätmetekitajat, tegelikult on ühismahutite kasutajate hulk suurem. Seega on jäätmeveoga mitteliitunute ehk jäätmeveost kõrvalehiilijate hulka raske määratleda.

Probleemsetele jäätmevaldajatele on saadetud personaalseid teavituskirju, osaliselt on nendest olnud kasu. Personaalset teavitustööd on tehtud siiani vähe aja- ja tööjõu puuduse tõttu.

Eesmärk – keskkonnateadlikkuse arendamine. Kavandatud tegevusteks oli elanike teavitamine erinevate jäätmeliikide olemusest ning nende keskkonnasõbralikust käitlemisest ning käitlemise võimalustest.

Tulemused. Korraldatud jäätmeveo rakendumisel toimusid infopäevad, samuti avaldati Pärnu Postimehes temaatilisi artikleid, toimusid Päikeseraadios infotunnid ning edastati posti teel igale jäätmevaldajale infomaterjal korraldatud jäätmeveo olemusest ning liitumise kohustusest. Ohtlike jäätmete alane teavitamine on toimunud peamiselt ohtlike ja EES-jäätmete kogumisringide eel Pärnu linna kodulehel, Pärnu Postimehes ja Päikeseraadios. Igal sügisel on teavitatud Pärnu Postimehe ja Päikeseraadio vahendusel puulehtede veo korraldusest. Infomaterjalide koostamine ning otsepostitamine on jäänud teostamata aja- ja tööjõu puudusel.

3. Ülevaade jäätmekäitluse hetkeolukorrast

Käesolev peatükk annab ülevaate möödunud aastatel tekkinud jäätmete kogustest ning erinevate jäätmeliikide kogumise ja käitlemise võimalustest.

Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmehoolduse arendamine kohalike omavalitsusorganite korraldada. Jäätmehooldus hõlmab jäätmehoolduse kavandamist, jäätmealase teabe levitamist, jäätmealast nõustamist ja muid tegevusi, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset. Arendamise aluseks on täpne ülevaade olemasolevast olukorrast.

Hetkeolukorra kirjelduses on käsitletud Pärnu linna tervikuna mitte iga linnaosa eraldi. Jäätmekavas on olemasoleva olukorra kirjeldamisel kasutatud Pärnu linnavalitsuse kogutud informatsiooni, riikliku jäätmetatistika andmeid ja muid asjakohaseid materjale.

3.1. Jäätmekäitluskohad

Suurimaks jäätmekäitluskohaks Pärnus on OÜ Paikre jäätmete sorteerimisjaam, aadressil Raba 39, Pärnu, kus võetakse vastu ja suunatakse edasisele käitlemisele liigiti kogutud jäätmeid, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid, ohtlikke jäätmeid ning tegeletakse erinevate jäätmeteliikide sorteerimise ja taaskasutusse suunamisega.

OÜ Paikre Sorteerimisjaam on koht, kus Pärnu linna elanikud saavad tasuta ära anda ohtlikke jäätmeid ja elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid.

Vanapaberit sorteeritakse lisaks Savi 7 asuvas Sekto-Pärnu OÜ sorteerimiskeskuses ning AS Ragn-Sellsile kuuluvas sorteerimisjaamas Paikuse vallas Seljametsa külas.

Vanapaberi kogumine toimub korraldatud jäätmeveo raames. Jäätmehoolduseeskirja kohaselt on 8 ja enama korteriga ahikütteta majad kohustatud omama ja kasutama vanapaberi kogumismahutit. Samuti on kohustus omada ja kasutada vanapaberi kogumismahutit mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistul, kus tekib üle 20 kg vanapaberit nädalas. Eramajade omanikud saavad vajadusel samuti korraldatud jäätmeveo raames vanapaberit üle anda või viia tekkinud vanapaber avalikesse kogumiskonteineritesse (vt tabel 3).

Pakendijäätmete kogumine toimub avalike kogumismahutite, eravalduses olevate pakendikonteinerite ja nn roheline koti süsteemi kaudu. Avalikud pakendite kogumiskohad on kahte tüüpi - MTÜ Eesti Pakendiringlus kasutab klaas-, plast-, metall-, kartong- ja kilepakendi kogumiseks ühte kogumismahutit, MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ kasutavad klaaspakendite kogumiseks eraldi kogumismahutit ning plast-, metall-, kartong- ja kilepakend kogutakse koos teise kogumismahutisse. Kõigi pakendikogumispunktide juurde on Pärnu Linnavalitsus paigaldanud vanapaberi ja papi kogumismahutid. Pakendite taaskasutusorganisatsioonid on keeldunud oma vahenditest paberpakendi kogumismahuti paigaldamisest ja haldamisest, kuna suuremalt jaolt kasutatakse vanapaberi, -papi ja paberpakendi konteinerit ajalehtede, ajakirjade, raamatute-vihikute ja postireklaami taaskasutusse suunamiseks ning paberpakendite osakaal nendes kogumismahutites on väga väike.

Tabel 3. Pakendijäätmete kogumispunktide asukohad.

	Vanapaberi-konteiner	Klaaspakendi konteiner	Segapakendi konteiner	Taarapunkt
Kesklinn	Kalda tn parkla	Kalda tn parkla	Kalda tn parkla	Lai 10
	Pikk /Aia parkla	Pikk 9	Pikk/Aia parkla*	
	Rüütli / Vanapargi	Vee 2	Rüütli / Vanapargi	
Eeslinn ja ranna-rajoon	Paju park	Paju park	Paju park	Karja 4 (Säästumarket)
	Riia mnt 76/84 (Konsum)	Riia mnt 76/84 (Konsum)	Riia mnt 76/84 (Konsum)	Suurejõe Selver
	Roosi tn parkla	Roosi tn parkla	Roosi tn parkla	
	Suur-Sepa 16		Suur-Sepa 16*	
	Suur-Sepa / Väike-posti		Suur-Sepa / Väike-posti*	
	Henno 7 parkla		Henno 7 parkla*	

	Ringi / Nikolai (uisuplats)		Ringi / Nikolai	
	Pärna 12 parkla		Pärna 12 parkla*	
	Tammsaare 22c	Tammsaare 38	Tammsaare 22c*	
	Side/Karusselli		Side/Karusselli*	
	Kooli / Liiva	Kanali 2c	Kooli / Liiva	
	Remmelga tn parkla		Remmelga tn parkla	
	Sadama / Lootsi		Sadama / Lootsi tn*	
		Riia mnt 78	Suurejõe Selver*	
Mai, Papiniidu	Raja 8 vastas	Raja 8 vastas	Raja 8 vastas	Mai Selver
		Metsa 15	Metsa 15	Suure-Jõe 58 (kpl Kanpol)
	Ravi 2	Ravi 2	Ravi 2	Papiniidu 19 (Säästumarket)
		Mai 17/19	Mai 17/19	Riia mnt 131 (Maxima)
		Mai 51	Mai 51	
		Mai 16, 35	Mai 6b*, 24*, 59*	
		Laine 5	Mai Selver*	
Raeküla	Kalevi pst/Lääne nurgal	Kalevi pst/Lääne nurgal	Kalevi pst/Lääne nurgal	Riia mnt 271a (Rae pood)
	Kalevi pst/ Uku pst nurgal	Kalevi pst/ Uku pst nurgal	Kalevi pst/ Uku pst nurgal	
	Hiie / Merimetsa	Hiie / Merimetsa	Hiie / Merimetsa	
	Rannametsa tee 3		Rannametsa tee 3*	
	Salme park		Salme park	

Rääma	Vanapaberi-konteiner	Klaaspakendi konteiner	Segapakendi konteiner	Taarapunkt
	Lina/Oja	Lina/Oja	Lina/Oja	Tallinna mnt 93a (Selver)
	Männi/Rohu	Männi/Rohu	Männi/Rohu	
	Tammiste tee 2	Tammiste tee 2	Tammiste tee 2	
	Allika 2a	Allika 2a	Allika 2	
	Hariduse 3	Hariduse 3	Hariduse 3	
	Rääma/ Vana-Rääma		Rääma/ Vana-Rääma*	
	Raba 39-Paikre sorteerimisjaam	Raba 39-Paikre sorteerimisjaam	Raba 39-Paikre sorteerimisjaam	
		Oja 120	Oja 120	
	Rääma / Raba		Rääma / Raba parkla	
		Kuldse Kodu 1	Kuldse Kodu 1	

	Tähe 5	Tähe 5	Tähe 5*	
	Kirsi 34		Kirsi 34*	
	Piiri 21c	Rääma 5	Piiri 21c*	
		Hariduse 13a		
		Niidu 5/7		
		Kiige 5		
		Telliskivi 30		
		Liblika 3		
		Rohu 90	Rohu 58c*	
Ülejõe	Noorte Väljaku parkla	Noorte Väljaku parkla	Noorte Väljaku parkla	Kilgi 4 (Härma keskus)
	J.V.Jannseni/Havi	J.V.Jannseni/Havi	J.V.Jannseni/Havi	Ülejõe äästmarket
		J.V.Jannseni 4/6	J.V.Jannseni 4/6	Tallinna mnt 8
		J.V.Jannseni 25	J.V.Jannseni 25	
	Uus-Sauga 15a		Uus-Sauga 15a*	
	Rõugu 24a	Rõugu 24a	Rõugu 24a	
	Vana-Sauga bussipeatus		Vana-Sauga bussipeatus*	
	Vahe 13a	Rõugu 28	Vahe 13a*	
		Kitse 26	Ülejõe selver*	
Vana-Pärnu	Haapsalu/ Põllu	Haapsalu/ Põllu	Haapsalu/ Põllu	Haapsalu mnt 37 (Peetri pood)
	Kesk/Jakobi	Kesk/Jakobi	Kesk/Jakobi	
	Haapsalu mnt 37/39		Haapsalu mnt 37/39*	
	Emajõe 15		Emajõe 15*	

*-ga tähistatud segapakendi konteinerisse võib panna nii klaas-, plast-, metall-, kartong- kui ka kilepakendeid. Ülejäänud segapakendi konteineritesse klaaspakendit panna ei tohi. Selleks tuleb kasutada kõrvalasuvat klaaspakendi konteinerit.

Aia- ja haljastusjäätmeid on võimalik kõigil üle anda OÜ Paikre prügilasse Paikuse vallas Põlendmaal. Biolagunevatesse kottidesse pakitud biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ning need viiakse iga soovi avaldanu juurest tasuta ära.

Ehitus- ja lammutusjäätmeid võetakse vastu OÜ Paikre prügilas Põlendmaal.

Metallijäätmete kokkuost ja taaskasutusse suunamisega tegelevad Pärnu linnas kolm ettevõtet AS Kuusakoski aadressil Savi 30, OÜ Tolmetex aadressil Savi 34a ja BLRT Refonda OÜ aadressil Savi 37.

Romuautode demonteerimisega tegeleb Pärnu linnas kolm ettevõtet: OÜ M.P. Varuaosad aadressil Turba 21, OÜ Pro-Anno aadressil Savi 3 ning OÜ Refeus aadressil Savi 22.

Vanarehve võetakse elanikelt tasuta vastu AS Kuusakoski teeninduspunktis, aadressil Savi 30.

Kodumajapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed (akud, patareid, värvi- ja ravimijäätmed, päevavalguslambid jm) saab tasuta üle anda OÜ Paikre Sorteerimisjaama, ettevõtte saavad samas kohas anda ohtlikke jäätmeid üle hinnakirja alusel. Lisaks võtavad aegunud ravimeid tasuta vastu apteegid. Patareisid ja akusid võtavad vastu müügikohad ning lisaks on Pärnu Linnavalitsus paigaldanud avalikud patareide kogumiskastid Pärnu Keskraamatukogusse, Pärnu Linnavalitsusse, Pärnu Haiglasse, Pärnu Kunstide majja, Ülejõe Tervisekeskusesse ja Raeküla Vanakooli Keskusesse.

Ohtlike jäätmete kogumise ja veoga tegelevad Pärnu maakonnas OÜ Paikre, Ragn-Sells AS, AS Eesti Keskkonnateenused, Epler & Lorenz AS, Kesto OÜ, EcoPro AS, OÜ BAO ohtlikud jäätmed, AS Väätša Prügila, Ekoserviis teenused OÜ ja OÜ Selodiin.

Tervishoiuasutuste jäätmete käitluse kogumissüsteem põhineb SA Pärnu Haigla nakkusohlike jäätmete kahjutustamiskeskusel.

Kogumis- ja settekaevude fekaalsete vedeljäätmete vastuvõtukohaks on AS Pärnu Vesi reoveepuhasti juurde rajatud purgimissõlm, aadressil Mõrra 29.

Kasutuskõlblikke esemeid nt mööbel, elektroonikaseadmed, nõud, hobivahendid, raamatud, mänguasjad jne, saavad elanikud viia tasuta taaskasutuspooidesse (Uuskasutuskeskus aadressil Lai 10, MTÜ Tulevik kauplus aadressil Papiniidu 17a, Humana kauplused).

Nimekiri ettevõtetest, kes omavad piirkonnas jäätmeluba (sh registreerimistõendit), on kättesaadaval Keskkonnalubade infosüsteemis (<http://klis.envir.ee/klis>).

3.2. Korraldatud jäätmevedu

Alates 01.11.2011 on Pärnu linnas rakendunud korraldatud jäätmevedu. Pärnu linn on jagatud kaheks veopiirkonnaks:

- Veopiirkond nr 1 - Pärnu jõe paremkaldale jäävad linnaosad (Tammiste, Rääma, Ülejõe, Vana-Pärnu)
- Veopiirkond nr 2 - Pärnu jõe vasakkaldale jäävad linnaosad (Raeküla, Papiniidu, Mai, Eeslinn, Rannarajoon, Kesklinn).

Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud:

- segaolmejäätmed
- vanapaber ja kartong
- suurjäätmed
- biolagunevad aia- ja haljastusjäätmed (puulehed, muru, umbrohujäädid, v.a. köögijäätmed)

Jäätmevaldajate registrisse on kantud 7877 objekti, millest 475 on jäätmeveost vabastatud ning 106 hooajaliselt vabastatud, kokku on vabastatud 7,4% kõigist jäätmetekkekohtadest. Aktiivseid objekte on 6419 ehk 81,5% jäätmetekkekohtadest. Ametlikult kasutavad ühismahutit 263 jäätmetekitajat, tegelikult on ühismahutite kasutajate hulk suurem.

Tabel 4. Korraldatud jäätmeveo raames käideldud jäätmed

Jäätmeliik	Segaolme-	Vanapaber ja	Suurjäätmed (t)	Biolagunevad
------------	-----------	--------------	-----------------	--------------

Aeg	jäätmed (t)	kartong (t)		aia- ja haljastus- jäätmed (t)
2012	10 519,6	566,6	17,5	389,6
2013	10 460,1	416,6	44,7	692,5

Allikas: AS Ragn-Sells

Tabelist 4 nähtub, et kogutud vanapaberi ja kartongi kogus on aastaga oluliselt vähenenud, kuid liigiti kogutud biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete kogus märgatavalt suurenenud.

3.3. Segaolemejäätmed, nende koostis ja kogus

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed, need on levikult üks peamisi jäätmeliike. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid. Segaolemejäätmetes on materjalid liikide kaupa eraldamata (prügi).

Segaolemejäätmete koostise analüüsi teostas Keskkonnaministeriumi tellimisel 2012-2013 aastal SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus, Säätva Eesti Instituut. Sortimisuuringu eesmärk oli erinevates Eesti piirkondades tekkivate segaolemejäätmete, liigiti kogutud paber- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise analüüsimine. Segaolemejäätmete koostise analüüs aitab välja selgitada Eesti erinevates piirkondades ja asundustüüpides tekkivate segaolemejäätmete liigilist koostist, sh hinnata nendes jäätmetes sisalduvat biolagunevate jäätmete ja pakendite osakaalu. Paberi-, pakendi ja elektroonikaromu analüüsi tulemuste põhjal saab teha järeldusi nende jäätmete liigiti kogumiseks rakendatud kogumissüsteemi toimivusest, hinnata elanikkonna teadlikkust ning kontrollida õigusaktides sätestatud nõuete saavutustasemeid ning hinnata jäätmearuandlusesse esitatavaid andmeid.

Segaolemejäätmete sortimisuuringu piirkondade valikul arvestati, et piirkonnad hõlmaksid suurlinna Tallinna (Eesti suurim linn ja olmejäätmetekitaja) erinevaid linnaosi, väikelinnu (Pärnu) kui ka maapiirkonda.

Tabel 5. Segaolemejäätmete liigiline koostis piirkondade kaupa 2012/2013 (massiprotsendid)

Jäätmeliik	Tallinn			Linnad		Maapiir- konnad	Eesti keskmine *
	Lasna- mägi	Kesk- linn	Nõmme	Pärnu	Jõhvi	Järva- maa	
Plast	18,0	16,9	18,4	17,4	17,1	17,8	18,1
Klaas	5,2	4,1	5,8	6,0	4,9	5,3	5,2
Metall	5,3	5,1	5,6	5,1	4,7	4,0	4,7
Paber ja papp	14,2	18,3	12,2	14,7	13,3	12,6	13,5
Biojäätmed kokku	31,1	32,1	32,4	31,7	35,8	31,1	31,8
<i>Köögijäätmed</i>	28,0	27,4	25,2	27,1	28,6	27,5	26,9
<i>Aiajäätmed</i>	1,9	3,2	5,6	3,7	6,1	2,9	3,8
<i>Muud biojäätmed</i>	1,2	1,4	1,6	0,9	1,0	0,8	1,1
Puit	2,3	1,5	1,6	2,7	1,9	2,1	2,0
Ohtlikud jäätmed	1,4	1,3	1,0	0,7	2,4	1,5	1,4
Elektroonikaromu	1,8	1,9	2,5	1,4	1,4	1,5	1,8
Muu põlev materjal	12,7	12,4	12,4	13,0	11,7	13,3	12,6

Tekstiil ja rõivad	3,6	2,8	3,4	3,5	4,0	7,4	5,1
Muu mittepõlev materjal	4,2	3,7	4,6	3,8	2,8	3,2	3,7
Kokku	100	100	100	100	100	100	100

Allikas: Säästva Eesti Instituut, Eestis tekkinud segaolmejätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijätmete ning elektroonikaromu koostise uuring, 2013

*Eesti keskmise liigilise koostise arvutamisel üldistati uuritud piirkondade analüüsitulemusi muudele Eesti piirkondadele.

Plastijätmed moodustavad märkimisväärselt suure osa segaolmejätmetest. Plastijätmetest moodustas valdava osa plastpakend (keskmiselt 88%). Plastijätmete (sh plastist müügi-pakendi) võrdlemisi suur osakaal segaolmejätmetes iseloomustab kaudselt elanikkonnalt plastijätmete liigiti kogumise taset.

Klaasijätmetena vaadeldi klaaspakendeid (värviline ja värvitu klaas) ning muid majapidamises tekkivaid klaasijätmeid nagu aknaklaas, peegliklaas, joogiklaasid, klaasanumad jne. Kuna klaaspakend moodustas valdava osa klaasijätmetest (88%), võib eeldada, et klaasijätmete osakaalu kõikumine piirkonniti näitab klaaspakendi kogumissüsteemi toimimise tõhusust. Klaasi osas on Pärnu teistest uuringupiirkondadest erinev kuna klaasijätmete osakaal on teiste piirkondadega võrreldes oluliselt kõrgem (6%).

Metallijätmetena vaadeldi metallpakendid (alumiinium- ja teraspurgid, aerosoolipakendid jt metallist pakendid) ning muu metall (nt potid, pannid, elektrijuhtmed jm vanametall). Valdava osa metallijätmetest moodustas metallpakend (keskmine osakaal metallijätmetes oli 89%).

Paberi- ja papijätmetena vaadeldi vanapaberit (nt ajalehed, ajakirjad, raamatud jne), pehmepaberit (nt majapidamisepaber, paberist ninarätid, WC-paber) ning paber- ja papp-pakendeid (sh kartongpakend). Paberi- ja papijätmete osakaal Pärnu linna jätmetes on jällegi teistest uuringupiirkondadest kõrgem (va Tallinna Kesklinnast).

Biojätmetena vaadeldi köögijätmeid, aiajätmeid ja muid biojätmed (nt toataimed, lillemuld). Võrreldes eelmise üleestilise segaolmejätmete sortimisuuringu (2007/2008) tulemustega on biojätmete osakaal segaolmejätmetes mõnevõrra langenud (2007/2008 – Eesti keskmine 36,5%), kusjuures vähenenud on nii köögijätmete kui ka aiajätmete osakaal.

Biojätmetena vaadeldi köögijätmeid, aiajätmeid ja muid biojätmed (nt toataimed, lillemuld). Köögijätmed (peamiselt toidujätmed) moodustasid valdava osa biojätmetest (84,6% biojätmetest). Köögijätmete arvestuslik Eesti keskmine sisaldus segaolmejätmetes oli 26,9%. Sortimisuuringu käigus eristati köögijätmetes terved ja pakendatud toiduained ning terved ja koorimata puu- ja köögiviljad, et hinnata toidujätmete nõ toidukao osa, mille teket oleks võimalik vältida. Toidukao ehk raisatud toidu osakaal köögijätmetes kõikus analüüsitud proovides vahemikus 18,2%-25,3% (vt tabel 6). Raisatud toidu osakaal segaolmejätmetes jäi omakorda vahemikku 5,2%-7,3%. Väiksem oli raisatud toidu osakaal Tallinna ja Jõhvi ning suurem Pärnu proovides. Aiajätmete (puulehed, taimed, oksad jms) arvestuslik Eesti keskmine sisaldus segaolmejätmetes oli 3,8%. Muude biojätmete osakaal uuritud segaolmejätmetest oli väga väike jäädes vahemikku 0,8-1,6%.

Puidujäätmete keskmine sisaldus segaolmejäätmetes jäi kõikides uuringupiirkondades alla 3% (Eesti keskmine 2%). Kõige suurem oli see Pärnu proovides (2,7%). Puidujäätmetest moodustas puitpakend 40%.

Ohtlike jäätmetena esines analüüsitud segaolmejäätmetes põhiliselt patareisid, samuti värvi-, laki- ja õlipurke, ravimeid ning halogeen- ja säästulampe. Pärnu tulemused on antud juhul positiivsed, kuna ohtlike jäätmete osakaal oli väga väike 0,7%.

Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmetest (nn elektroonikaromu) esines proovides peamiselt arvutite osi ning koduelektronikat. Nimetatud jäätmeliigi osakaal jäi alla 3%. Elektroonikaromu leidus kõige vähem Pärnu ja Jõhvi proovides.

Tekstiili- ja rõivajäätmetena vaadeldi nii looduslikust kui tehiskust kiust tekstiili- ja rõivajäätmeid (nt kangad, diivanikatted, rõivad). Kui linnade jäätmeproovid sisaldasid tekstiili- ja rõivajäätmeid 2,8%-4%, siis tunduvalt suurem oli nende jäätmete sisaldus maapiirkonna proovides (7,4%). Pärnu linna jäätmeproovides oli tekstiilijäätmete osakaal väiksem Eesti keskmisest.

Muu mittepõleva materjali (nt mineraalsed ehitusjäätmed, tuhk, lemmikloomade hooldeliiv) keskmine sisaldus kõikis erinevates uurimispiirkondades vahemikus 2,8%-4,6%. Pärnu tulemus on ligilähedane Eesti keskmisele.

Tabel 6. Segaolmejäätmete liigiline koostis piirkondade kaupa 2012/2013 (massiprotsendid)

Jäätmeliik	Tallinn			Linnad		Maapiirkonnad	Eesti keskmine *
	Lasnamägi	Kesklinn	Nõmme	Pärnu	Jõhvi	Järva-maa	
Biologunevad kokku	48,5	52,2	47,2	49,9	51,5	46,6	48,0
Pakendijäätmed kokku	28,8	26,9	27,3	29,2	26,5	27,6	28,5
Põlev materjal	83,8	85,6	82,3	84,1	86,0	86,1	84,7
Mittepõlev materjal	16,1	14,4	17,7	15,9	14,0	13,7	15,2

Allikas: Säästva Eesti Instituut, Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring, 2013

Võrreldes eelmise üle-eestilise segaolmejäätmete sortimisuuringu tulemustega on täheldatavad mõningad muudatused jäätmeliikide osakaaludes. Võrreldes 2007/2008. aastal läbi viidud uuringu tulemustega on võrdlemisi suuresti vähenenud klaasi, paberi ja papi ning biojäätmete osakaal. Samas on suurenenud metalli, puidu, ohtlike jäätmete ja muu põleva jäätme fraktsiooni osakaal. Vähenenud on ka biologunevate jäätmete üldine osakaal segaolmejäätmetes. Kui 2008. aastal oli Eesti keskmine biologunevate jäätmete osakaal segaolmejäätmetes 56%, siis 2012/2013 teostatud uuring näitab, et biologunevate jäätmete osakaal on langenud 48%-ni. See tuleneb eelkõige paberi ja papi ning ka biojäätmete osakaalu vähenemisest. Ka pakendijäätmete osakaal segaolmejäätmetes on vähenenud. Kui 2007/2008. aastal läbi viidud uuringu kohaselt oli Eesti keskmine pakendijäätmete osakaal segaolmejäätmetes 34,5%, siis 2012/2013 teostatud uuringu tulemuste kohaselt on pakendijäätmete sisaldus keskmiselt 28,5%. Põlevate ja mittepõlevate jäätme fraktsioonide üldised osakaalud on jäänud võrreldes eelmise üle-eestilise uuringuga ligikaudu samaks.

Keskkonnaagentuuri (KAUR) jäätmeregistri andmetel tekkis Eestis 2011. aastal ligikaudu 280 070 tonni segaolmejäätmeid. Võttes aluseks segaolmejäätmete tekkekoguse, võib

sortimisuuringu tulemuste põhjal anda kaudse hinnangu segaolmejäätmetes sisalduvate jäätmeliikide koguste kohta (tabel 7). Samamoodi võib hinnata segaolmejäätmetes sisalduvate jäätmeliikide kogust inimese kohta (viimase rahvaloenduse põhjal oli eesti rahvaarv 1 294 455 inimest ja Pärnu linna elanike arv 42 036). Pärnu linnas tekkivad kogused on arvatud Ragn-Selli poolt 2013 aastal kokkukogutud segaolmejäätmete koguse ja sortimisuuringu andmeid.

Tabel 7. Segaolmejäätmete koostises olevate jäätmeliikide kogused

Jäätmeliik	Kogus Eestis (t/a)	Kogus inimese kohta (kg/a)	Kogus Pärnus (t/a)	Kogus Pärnus inimese kohta (kg/a)
Plast	50 749	39,2	1 820	43,3
Klaas	14 592	11,3	628	14,9
Metall	13 191	10,2	534	12,7
Paber ja papp	37 865	29,3	1 538	36,6
Biojäätmed kokku	89 118	68,8	3 316	78,9
Köögijäätmed	75 339	58,2	2 835	67,4
Aiapäätmed	10 643	8,2	387	9,2
Muud biojäätmed	3 081	2,4	94	2,2
Puit	5 601	4,3	282	6,7
Ohtlikud jäätmed	3 921	3,0	73	1,7
Elektroonikaromu	5 041	3,9	146	3,5
Muu põlev materjal	35 345	27,3	1 360	32,3
Tekstiil ja rõivad	14 284	11,0	366	8,7
Muu mittepõlev materjal	10 363	8,0	398	9,5
Kokku	280 070	216,4	10 461	248,8

Allikas: Säästva Eesti Instituut, Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring, 2013

Tabelist nähtub, et Pärnu linna elanike jäätmetekke kogusumma ja erinevate jäätmeliikide lõikes on eesti keskmisest oluliselt kõrgem, välja arvatud vaid ohtlike jäätmete, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete ning tekstiilijäätmete osas. Erakordselt suur on biojäätmete sh köögi- ja sööklajäätmete kogus ning plastijäätmete kogus. Arvestades, et plastijäätmed on kerged, siis moodustavad need mahuliselt väga suure osa tekkivate jäätmete üldkogusest. Tabelist järeldub, et Pärnu linnas tuleb pöörata erilist tähelepanu nii jäätmetekke vähendamisele kui ka jäätmete liigiti kogumise arendamisele.

4. Jäätmehoolduse arengusuunad

4.1. Jäätmehoolduse eesmärgid Pärnu linna arengudokumentides

Pärnu linna üldplaneering 2001-2025 kohaselt peaks elanikel olema lisaks olemasolevatele võimalustele võimalik ohtlikke jäätmeid ära anda kesklinnas vana turu piirkonnas ja Ülejõe piirkonnas (J. V. Jannseni tn-Tallinna mnt piirkonnas, Oja tn piirkonnas ning Raba tn lõpus endise prügilal alal).

Pärnu linna haridusvaldkonna arengukava 2013-2024 üheks eesmärgiks on erinevate huvigruppide väärtuspõhine koostöö kujundab Pärnu haridussüsteemis motiveeritud õppija ja

ettevõtliku linnakodaniku, kes väärtustab elukestvaid õpet. Nimetatud eesmärgi üheks tegevussuunaks on ettevõtliku ja keskkonnateadliku pärnaka kujundamine ning loodus- ja tehnoloogiahariduse populariseerimine

Silmas pidades Pärnu linna visiooni, on vaja senisest enam tähelepanu pöörata loodus- ja keskkonnaharidusele. Ettevõtliku ja keskkonnateadliku pärnaka kujunemisele aitab oluliselt kaasa Pärnumaa Keskkonnahariduskeskuse väljaehitamine ja edukas tööerakendamine. Prioriteetsete tegevustena aastani 2025 on välja toodud:

- Pärnu lapsed ja noored tunnevad linna miljööväärtuslikku elukeskkonda ja vaatamisväärsusi. Õpperadade, loodusväärtuste, asutuste, ettevõtete jms kasutamine õpipaikadena Pärnu linnaruumis;
- Pärnumaa Keskkonnahariduskeskuse rakendamine keskkonnahariduse (loodus, ühiskond, säästlik majandamine ja eluviis jne) õppe- ja kompetentsikeskusena. Süsteemsuse tekitamine ja meetmete väljatöötamine kodanike keskkonnateadlikkuse kujundamiseks;
- Noorte ettevõtlikkuse toetamine, sh koostöövõrgustike loomine säästva arenguga seotud ettevõtluse edendamiseks.

Tegevuskava 2013-2017 alusel on 2015. aasta prioriteediks keskkonnateadliku pärnaka kujundamine.

4.2. Jäätmehooldusega seotud probleemid ja neist lähtuvad arengusuunad

Jäätmetekke vältimine

Olmejäätmete sortimisuuringu andmetel on Pärnu linna elanike jäätmetekke oluliselt suurem Eestis keskmisest. Kui keskmiselt tekib Eestis elaniku kohta 216 kg segaolmejäätmeid aastas, siis Pärnus tekib 249 kg segaolmejäätmeid inimese kohta aastas. Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad paljudest teguritest nagu majandusolukord, tarbijate teadlikkus, ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus ettevõtetes jms. Möödunud majanduslanguse kogemused näitavad, et kõige enam mõjutab jäätmeteket majandusolukord ja tarbimise tase.

Jäätmehierarhia kohaselt tuleb esmajärjekorras vältida jäätmeteket. Arenenud riikide kogemused näitavad, et tarbijate teavitamise ja jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamisel saavutatakse parim tulemus omavalitsuste, ettevõtete ja jäätmetekke vältimisega tegelevate kolmanda sektori organisatsioonide piirkondlikus koostöös. Ettevõtluses on võimalik jäätmetekke vältimist stimuleerida keskkonnalubade süsteemi kaudu – keskkonnalubadega sätestatud parima võimaliku tehnika rakendamise nõue on üks võimalusi edendada ettevõtetes ressursitõhusust ja jäätmetekke vähendamist. Riigihangete läbiviimisel tuleb juurutada keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtte, sh jäätmetekke vältimise kriteeriumide laiem kasutamine. Väga olulisel kohal on kõigi osapoolte (omavalitsuste, ettevõtete, elanike/tarbijate) teadlikkuse suurendamine ja käitumisharjumuste muutmine.

Jäätmete lõppkäitlusvõimalused vajavad arendamist lähtuvalt jäätmehierarhiast

Käesoleval ajal on jõutud jäätmehierarhias aste kõrgemale ehk jäätmete ladestamine prügilasse on viidud paktiliselt minimaalsele tasemele. Varem prügilasse ladestatud jäätmed kasutatakse nüüd jäätmete masspõletuses energia saamiseks. See on küll parem kui prügilasse ladestamine, aga olulisem on suunata materjalid ringlusesse. Jäätmete sorteerimine ja

materjalide ringlusse võtmine/taaskasutamine peab saama olulisemaks jäätmete (mass)põletamisest.

Säästva Eesti Instituudi poolt läbiviidud olmejäätmete käitlusalternatiivide keskkonnamõju olelusringipõhine uuring näitas, et taaskasutatavate materjalide (eelkõige vanapaber, klaas, metallid ja plast) ringlussevõtt omab analüüsitud keskkonnamõju kategooriate (globaalne soojenemine, hapestumine, veeökosüsteemi eutrofeerumine ja maapinnalähedase osooni teke) lõikes kõige väiksemat keskkonnamõju. Seega on oluline olmejäätmete käitlussüsteemi edasisel arendamisel jätkata materjalidena taaskasutatavate jäätmete (nt paberi, papi, metallide, elektroonikaromu, pakendijäätmete) liigiti kogumise süsteemi laiendamist (nt jäätmete liigiti kogumise motiveerimist läbi teenustasude diferentseerimise, teadlikkuse tõstmist, elanikkonnalt kogutavate pakendijäätmete kogumissüsteemi parendamisse). Uuringu tulemused näitavad samuti, et segaolmejäätmete põletamine tänapäevases nõuetele vastavas ja kõrge energiaefektiivsusega masspõletuskäitises panustab alternatiivsete jäätmekäitlusmoodustega võrreldes vähem keskkonnamõju tekkesse. Oluline on siinjuures see, et masspõletusel toodetud energia asendab võrdlemisi suures koguses fossiilkütustest (maagaas ja põlevkivi) toodetud energiat, mistõttu on selle võrra väiksemad ka olelusringipõhised koguheitmed keskkonda. Samuti on masspõletusel põhinevate jäätmekäitlusstenaariumide puhul prügilasse ladestatav suure biolagunevate jäätmete sisaldusega olmejäätmete kogus kõige väiksem.

Teine peamine segaolmejäätmete käitlusalternatiiv – jäätmekütuse tootmine ja selle põletamine tsemenditööstuses – omab uuritud keskkonnamõju kategooriates samuti positiivset mõju (vt joonis 13). Samas sõltub selle jäätmekäitluslahenduse positiivne efekt sellest, kui suures ulatuses on võimalik jäätmekütusesse suunata segaolmejäätmetes sisalduvat biolagunevat fraktsiooni. Jäätmekütuse tootmisest ülejääva orgaanikarikka jäägi käitlemine tekitab märkimisväärsel hulgal heitmeid. Seda eriti sel juhul, kui see ladestatakse otse prügilasse (sh kasutatakse prügilate sulgemisel või pinnaseasendajana).

Eesti üheks suuremaks jäätmekäitlusalaseks väljakutseks saab olema Euroopa Liidu jäätmedirektiivi (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ) nõue, mille kohaselt peab aastaks 2020 olema ringlussevõtuna taaskasutatud olmejäätmete kogumassist vähemalt 50% kalendriaastas. See eeldab, et peale pakendijäätmete liigiti kogumise tuleb Eestis lähiaastatel rakendada suuremas mahus ka biojäätmete (nii köögi- ja sööklajäätmete kui ka aia- ja haljastusjäätmete) liigiti kogumise ja taaskasutamise süsteem. Eesmärgi täitmiseks tuleks ligikaudu 2/3 tekkivatest biojäätmetest tekkekohas liigiti kokku koguda ja bioloogilise ringlusevõtu teel taaskasutada – kompostida või töödelda anaeroobse kääritamise teel. Uuringu tulemused näitavad, et kompostimise korral (eriti kui kasutada lahtisi kompostimistehnoloogiaid) on kaasnev keskkonnamõju suhteliselt suur. Kompostimise võimalikku suuremat positiivset keskkonnamõju takistab ka asjaolu, et isegi liigiti kogutud biojäätmetest valmistatud kompostist on Eestis võimalik mineraalväetiste asendajana põllumajanduses kasutada vaid piiratud kogus.

Juhul kui suunata biojäätmed (liigiti kogutud köögi- ja sööklajäätmed) anaeroobsesse kääritusse ja kasutada toodetud biogaas energiatootmiseks, siis on keskkonnamõju võrreldes kompostimisega tunduvalt väiksem. Peale selle asendab biogaasist toodetud energia fossiilseid kütuseid, mistõttu aitab anaeroobne kääritamine vähendada tunduvalt olelusringipõhiseid heitmeid.

Kodumajapidamistes vajab edendamist jäätmete sortimine

Elanike teadmised jäätmete sorteerimisest ja erinevate jäätmekäitluskohtade olemasolust on vähesed, vastav info on pigem halvasti kättesaadav ning teema paljudele ebahuvitav.

Kodumajapidamistest liigiti kogutud jäätmete kvaliteet on halb, kuna endiselt satub liigiti kogutud jäätmete hulka märkimisväärsel hulgal segaolmejäätmeid ning segaolmejäätmete hulka vanapaberit ja pakendijäätmeid. Eriti halb on avalikes pakendikogumiskastides kogutud pakendijäätmete kvaliteet, kuna palju tuuakse sinna liiga määrdunud pakendeid ning osaliselt kasutatakse avalikke pakendikogumiskohti oma olmejäätmetest vabanemiseks.

Sortimise edendamiseks on vajalik jätkata elanike seas teavitustööd selgitamaks jäätmete sorteerimise vajalikkust, kasulikkust ning sellest saadavaid hüvesid. Paremaid tulemusi annaks jäätmete äravehindade diferentseerimine sorditud ja sortimata jäätmete üleandmisel. Kuna sorditud jäätmete käitlemise tegelikud kulud piisavat hinnavahet ei tekita, tuleb seda teha segaolmejäätmete veo eest võetava tasu arvelt.

Pakendijäätmete kogumine ei ole piisavalt efektiivne

Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuringu andmetel moodustavad Pärnu linnas tekkivatest segaolmejäätmete kogusest 29,2 protsenti pakendijäätmed. See oli üle Eesti kõige suurem tulemus, uuringupiirkondade tulemused jäid vahemikku 26,5-29,2 massiprotsenti.

Riigikontroll auditeeris pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise tulemuslikkust 2010. aastal, Riigikontroll peab probleemiks erinevusi pakendijäätmete kogumisviisis (avalikud konteinerid, korteriühistute konteinerid ja pakendikoti teenus), mis tekitavad inimestes segadust. Samuti tuuakse esile kogumiskohtade erinevat ilmet ja neis kogutavate jäätmete liigilisi erinevusi (kõigis kogumiskohtades pole võimalik kõiki jäätmeliike üle anda; kohati on paigutatud segapakendikonteinerid, kohati materjalide kaupa sorditavate pakendijäätmete konteinerid), mis samuti muudavad süsteemi segasemaks. Riigikontroll annab soovitusi ühtlustada kogumiskohtade välimust ning koguda papp- ja paberpakendid teistest pakendijäätmetest eraldi. Kõigi pakendijäätmete koos kogumisel halveneb materjali kvaliteet ning taaskasutusse on võimalik suunata vähem jäätmeid. Klaasijäätmete puhul ei halvenda kogumine segajäätmete konteinerisse materjali kvaliteeti, kuid selguse mõttes on parem luua ühtne süsteem kõigis kogumiskohtades.

Konteinerite puhul on veel probleemiks ebapiisavad avad, mis ei võimalda nt kolmeliitrist purki konteinerisse panna, seetõttu pannakse need konteineri kõrvale, kus need sageli lõhutakse ja reostatakse ümbrust klaasikildudega. Samuti on peamiselt klaasikonteinerite puhul probleemiks ületäitumine.

Pakendiseaduse kohaselt peab olema vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril. Kuigi Pärnu linnas vastab pakendijäätmete kogumiskohtade tihedus pakendiseaduse nõudele, näitab segaolmejäätmete sortimisuuring, et pakendijäätmete liigiti kogumine vajab veel arendamist ning elanike teadlikkust ja käitumisharjumusi antud teemal on vaja tõsta.

Prügistamine ja illegaalne jäätmekäitlus

Oluliseks probleemiks on avalike kogumispunktide ümbruse risustamine. Konteinerite kõrvale pannakse segaolmejäätmeid ning muid sobimatuid jäätmeid (nt elektroonika jäätmeid, vanarehve, vana mööblit, ehitusprahti). See on tingitud madalast keskkonnateadlikkusest ja soovist jäätmetest tasuta vabaneda. Pärnu linnal on küll taaskasutusorganisatsioonidega

lepinguid, kuid konteineri ümbruse koristamine mitte pakendijäätmetest on jäänud omavalitsuse kohustuseks.

Lisaks kogumispunktide ümbruse risustamisele on illegaalne jäätmete ladestamine probleemiks Pärnu piirialadel ja kõrvalistes kohtades. Prügistajateks on tõenäoliselt elanikud ja ettevõtted, kes püüavad sel viisil vähendada jäätmekäitluskulusid (segaolmejäätmete osas võivad prügistajad olla eelkõige need jäätmevaldajad, kes ei ole liitunud korraldatud veoga või on liitunud väikese mahutiga ning püüavad ülejäänud jäätmetest lihtsalt vabaneda).

4.3. Jäätmekava aastateks 2014-2018 eesmärgid

Jäätmehoolduse kavandamisel lähtutakse kehtivatest õigusaktidest, riiklikest arengudokumentidest ja seatud eesmärkidest. Jäätmehoolduse kavandamisel võetakse arvesse saavutatud jäätmehoolduse taset (sh esile kerkinud probleeme) ning olemasolevaid ja lähiajal tekkivaid tehnilisi võimalusi jäätmete käitlemiseks.

Pärnu linna jäätmekava 2014-2018 eesmärgid toetavad riigi jäätmekava 2014-2020 strateegilisi eesmäärke, milleks on:

- Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust;
- Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel;
- Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet.

Pärnu linna jäätmekava 2014-2018 strateegilised eesmärgid on:

- Jäätmete taaskasutamise suurendamine
- Jäätmete keskkonnaohutu käitlemine
- Keskkonnateadlikkuse tõstmine

Eesmärgi jäätmete taaskasutamise suurendamine täitmist toetavad tegevused.

Köögi- ja sööklajäätmete kogumine

Jäätmehoolduseeskirja tuleb täiendada ning kohustada 8 ja enama korteriga elamuid ning toitlustusega tegelevaid asutusi koguma eraldi biolagunevaid köögi- ja sööklajäätmeid ning andma neid regulaarselt üle jäätmekäitlejale. Meetme eduka rakendamise nimel on kasulik biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumise konteineri paigaldamise nõue kirjutada sisse korraldatud jäätmeveo riigihanke tingimustesse. Teine võimalus on linna algatusel soetada vajalik hulk konteinereid ning need biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete liigiti kogumise kohustusega isikutele välja jagada. Arvestades kortermajade arvu ja suurust ning toitlustusasutuste arvu, on hinnanguliselt vaja soetada 1000 konteinerit.

Biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumine ülejäänud segaolmejäätmetest eraldi, võimaldab saada oluliselt puhtamaid segaolmejäätmeid, mille taaskasutamise võimalused seeläbi paranevad. Samuti avaneb võimalus toota köögi- ja sööklajäätmetest komposti.

Biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete kogumine

Käesoleval ajal kogutakse korraldatud jäätmeveos vaid selliseid aia- ja haljastusjäätmeid, mida on võimalik pakkida biolagunevasse kilekotti. Puuokste kogumine on korraldamata ning seetõttu põletatakse neid koduhoovis või veetakse metsa alla.

Puuokste äravedu peab samuti olema hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, seetõttu on vajalik muuta jäätmehoolduseeskirja nii, et biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete hulka kuuluksid nii kilekottidesse pakitud puulehed, puuviljad, rohi, kui ka puuoksad, kuused jmt kilekotti pakendamatud biolagunevad aia- ja haljastusjätmed.

Korraldatud jäätmeveo tõrgeteta toimimine

Korraldada uueks perioodiks (01.11.2015-31.11.2020) korraldatud jäätmeveo hange sellistel tingimustel, et oleks soodustatud jäätmete sorteerimine. Korraldatud jäätmeveo hankega soodustada jäätmehierarhia kõrgemate tasemete rakendamist, ehk määrata ära, kui suur osa kogutud jäätmetest tuleb taaskasutada materjalide ringlussevõtuna ja kui suure osa võib moodustada jäätmete energiakasutus.

Korraldatud jäätmeveo teenuse kontsessiooni tingimuste väljatöötamisega alustada 2014 aasta viimases kvartalis, et oleks tagatud hanke edukas läbiviimine 2015 aasta esimesel poolaastal. Sel juhul jääb hanke võitjale piisavalt aega tõrgeteta korraldatud jäätmeveo jätkamise ettevalmistamiseks.

Korraldatud jäätmeveo tõrgeteta toimimisele aitab kaasa korraliku, toimiva jäätmetekitajate registri olemasolu ning selle aktiivne kasutamine. Hetkel veel jäätmetekitajate register ei tööta, kui enne uut hankeperioodi tuleb see töökorda saada.

Biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete kohapealse käitlemise võimaluste väljatöötamine

Pärnu linnas on palju parke, haljasalaseid, rohke kõrghaljastusega kalmistuid, kus tekib väga suures koguses haljastusjätmeid. Sedavõrd suure koguse jäätmete transport käitluskohta pole kõige mõistlikum ning tuleks leida optimaalne lahendus nende kohapealseks käitlemiseks. Tekkinud kompost leiaks kasutust linna parkides ja haljasaladel. Eramute puhul tuleks soodustada aia- ja haljastusjäätmete kompostimist kohapeal.

Jäätmete liigiti kogumise nõuete täitmise kontrollimine

Kontroll jäätmehoolduseeskirjas kehtestatud nõuete täitmise üle on seniajani olnud pisteline ning valdavalt kaebuse põhine. See on tingitud tööjõu ja aja puudusest. Tulemuslikum on teha laiaulatuslikku kontrolli, võttes vaatluse alla kõik, keda konkreetsed nõuded puudutavad. Näiteks kampaania korras vanapaberi kogumismahuti olemasolu ja kasutamise kontroll, ehitus-, lammutusjäätmete käitlemise kontroll, autoremondi töökodade kontroll jne.

Pakendijäätmete kogumispunktide juurde teabetahvli paigaldamine

Avalikke pakendite kogumise konteinereid kasutatakse jätkuvalt ära jäätmete hulgamispaigana, see tekitab kaks probleemi. Esiteks on pakendikonteinerisse kogutud jätmed taaskasutamise mõttes väga halva kvaliteediga ning teiseks on heakord pakendikonteinerite ümbruses puudulik.

Ebasobilike jäätmete viimine pakendikonteineritesse ja nende ümbrusesse võib olla osaliselt pahatahtlik soov oma jäätmetest odavalt vabaneda või tingitud teadmatusest, mida erinevate jäätmetega teha.

Pakendite kogumiskonteinerite peal on kleebised kasutusjuhendiga, ehk selgitustega, mida antud konteinerisse panna tohib. Seetõttu on otstarbekas lisada teabetahvel peamiselt muude jäätmeliikide käitluskohtade aadressidega.

Pakendijäätmete kogumispunktide väljanägemise ühtlustamine.

Avalikud pakendite kogumismahutid on eriilmelised – erineva kujuga ja värviga. Kõige probleemsemad on 2,5 m³ metallist segapakendikonteinerid, mis ilmselt seostuvad inimestel kõige enam segaolmejäätmete konteineritega, ja on seetõttu kõige enam reostatud segaolmejäätmetega.

Pakendikogumismahutid peavad olema kogu linnas ühesugused ja selgelt eristatavad muudest kogumismahutitest. Mahutite eristamiseks kasutada värvisi: roheline - klaaspakend, sinine - paber- ja kartongpakend ning kollane - segapakend. Kasutajale nähtav mahutipind peab olema nõutavat värvi vähemalt 80% ulatuses.

Eesmärgi jäätmete keskkonnaohutu käitlemine täitmist toetavad tegevused.

Ohtlike ja elektri- ning elektroonikaseadmete jäätmete kogumine kogumispunkti(de)s.

Vähendamaks ohtlike jäätmete ja probleemtoodete sattumist segaolmejäätmete konteinerisse või metsa alla, kogutakse ohtlike jäätmeid aastaringset kogumispunktis ja võimalusel ning vajadusel teostatakse ohtlike jäätmete ja probleemtoodete kogumisringe.

Kasutuseta militaar- ja tööstushoonete lammutamine.

Kasutuseta seisvatesse hoonetes peidetakse kõikvõimalikku prahti ning tegeletakse illegaalse jäätmekäitlusega (põletatakse kaableid, lõhutakse külmkappidest metalli välja jne). Samuti rikuvad sellised hooned maastikupilti ning on ohtlikud inimestele, kes sinna satuvad. Kasutuseta militaar- ja tööstushooned on vajalik lammutada, et likvideerida prügi hõlpsa hülgamise kohti, tagada nendes kogunenud jäätmete nõuetekohane käitlemine ning parandada maastikupilti.

Heakorratalgute korraldamine.

Heakorratalgute korraldamisega on võimalik kasvatada elanike hoolivust ümbritseva keskkonna suhtes ning ühtlasi suurendada nende ühtekuuluvustunnet. Heakorratalgutel tuleb võimalusel jäätmed sorteerida (eraldi olmepraht, biolagunevad jäätmed, vanarehvid jne) ja sorteeritult jäätmekäitlejale üle anda. Võimalusel ühendada heakorratalgud jäätmete sorteerimist ja nõuetekohast käitlemist tutvustava tegevusega.

Järelevalve teostamine jäätmetekitajate tegevuse üle.

Järelevalvet jäätmehooldusnõuete täitmise üle võivad teostada järelevalvet Keskkonna-inspektsioon, politseiasutus ja kohalik omavalitsus. Kõige suurem huvi jäätmehooldusnõuete

täitmise osas on kohalikul omavalitsusel, mistõttu eeldatakse temalt kõige suuremat panust järelevalve teostamisel.

Järelevalvel on kaks peamist funktsiooni – lõpetada ebaseaduslik jäätmekäitlustegevus ning ühtlasi teavitada jäätmetekitajaid jäätmete korrektse käitlemise võimalustest. Tõhusamat kontrolli on vajalik teostada ka linna lepingupartnerite üle, et oleks tagatud linna heakorratöödel, ehitustöödel jmt tekkinud ja kogutud jäätmete nõuetekohane käitlemine.

Konteinerite soetamine

Inimesi motiveerib jäätmeid sorteerima soov keskkonnasõbralikult käituda või majanduslik kasu. Kui jäätmete käitlemisega, sh sorteerimisega lisandub elanikele vaid kohustusi, tekib vastumeelsus nõutava tegevuse suhtes. Jäätmete sorteerimisele, taaskasutamisele ja keskkonnaohutule käitlemisele aitab kaasa toetusmeetmete rakendamine, näiteks köögi- ja sööklajajäätmete liigiti kogumise kohustusega isikutele kogumismahutite andmine. Antud jäätmekava perioodil on peamiseks eesmärgiks biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kogumise rakendamine ja selle tarbeks konteinerite soetamine.

Avalike haljasalade heakorratöödel tekib suures koguses mitmesuguseid jäätmeid, mis tuleb transportida jäätmekäitluskohta (Paikre prügila Põlendmaal, asub Pärnu kesklinnast ~15 km kaugusel). Pahatihti soovitakse leida lähemat kohta, kuhu tekkinud jäätmed „sokutada“. Suuremahuliste (~20 m³) kogumismahutite soetamisel saaks soodustada jäätmete keskkonnaohutut käitlemist ja jäätmete nõuetekohast taaskasutamist. Need oleksid abiks nii heakorratöödel, kui ehitusobjektidel kui ka erinevate talgute ja kogumiskampaaniate korraldamisel.

Eesmärgi keskkonnateadlikkuse tõstmine täitmist toetavad tegevused.

Jäätmete sorteerimise ja jäätmetekke vältimise alane teavitustöö

Pakendijäätmete konteinerisse toodud jäätmed on halva kvaliteediga ning olmejäätmete konteineris on jätkuvalt palju taaskasutatavat materjali. Sellest järeldub, et teadlikkus jäätmete sorteerimise vajalikkusest ja olemusest on ebapiisavad. Sorteerimise alast teavitustööd on vaja teha pidevalt, et kõik saaksid aru, et jäätmeid on tõepoolest vaja igapäevaselt ja pidevalt sorteerida. Eesmärk on jäätmetekke vältimine ja vähendamine ning tekkinud jäätmete taaskasutamine võimalikult suures ulatuses.

Vajalik on teavitusstrateegia väljatöötamine. Teavitusstrateegias peab olema määratletud, millist infot, kuidas, kellele, kelle poolt ning mis ajal suunata ning millised on kõige efektiivsemad lahendused selle läbiviimiseks.

Samuti peab jäätmete sorteerimist tutvustav infomaterjal olema Pärnu linna koduleheküljelt igal ajal hõlpsasti kättesaadav ja lihtsasti mõistetav. Pärnu linna kodulehest paremini annaks jäätmemajandust käsitlevat infot edasi anda selleks ettenähtud veebileht. Kuna kõigile pole internetis olevad infomaterjalid kättesaadavad, tuleb siiski saata infomaterjale otsepostitusega igasse koju. Väga vajalik on, et infomaterjalid oleksid nii eesti kui vene keeles.

Kuivõrd põhjalik teavitustöö nõuab väga suurt ajalist ja ka rahalist ressursi, on vajalik kas lisatööjõu palkamine või teavitustöö teostamise tellimine kelleltki teiselt nt mõnelt vastavas valdkonnas tegutsevalt mittetulundusühingult.

Ohtlike jäätmete alane teavitustöö

Ohtlike jäätmete alane teavitustöö toimub üldjuhul vahetult enne ohtlike jäätmete kogumisringi, siis antakse inimestele teada millised on ohtlikud jäätmed ja kus saab need ära anda. Ohtlike jäätmete temaatilist teavitustööd on vajalik ja tuleb teha kõige enam väikeettevõtjate hulgas, kuna nemad tihti soovivad ohtlikest jäätmetest odavalt vabaneda ning sokutavad oma ettevõtluses tekkinud ohtlikud jäätmed kodumajapidamises tekkinud ohtlike jäätmete kogumispunkti. Väikeettevõtjad üldjuhul ei satu Keskkonnainspeksiooni huviorbiiti, mistõttu ei ole nad tõenäoliselt kõige paremini informeeritud ettevõtluses tekkinud ohtlike jäätmete käitlemise nõuetest. Väikeettevõtjatele tuleb tutvustada ettevõttes tekkinud ohtlike jäätmete käitlemise (sh käitlejale üleandmise, saatekirja vormistamise ja säilitamise) nõudeid.

Pakendikonteinerite juurde infotahvlite paigaldamine

Infotahvlite paigaldamine aitab inimestele meelde tuletada jäätmete sorteerimise põhitõdesid, tutvustab avalike pakendikogumiskonteinerite kasutusjuhendit ning informeerib muude jäätmete käitluskohtadest. Selle tulemusel peaks paranema pakendikonteinerites olevate pakendijäätmete kvaliteet ning vähenema pakendikonteinerite ümbruse prügistamine.

Keskkonnanõudeid tutvustava infomaterjali koostamine

Paberkanjal ja igasse Pärnu linna kodusse saadetak infomaterjal sisaldab informatsiooni jäätmete sorteerimise olemusest ja vajalikkusest ning kogumiskohtadest, annab ülevaate erinevate jäätmete käitlemise võimalustest ja kohtadest. Lisaks tutvustab heakorra ja avaliku korra nõudeid, puude raiumise korda, ranna ja kalda kasutamise piiranguid ning Pärnu linnas paiknevaid katsealasid.

Pärnu Linna kodulehe jäätmerubriigi täiendamine ning nn heakorra veebilehe loomine

Pärnu linna kodulehel on praegu kõige olulisem jäätmekäitlust puudutav informatsioon, käsitletud on korraldatud jäätmeveo teema, pakendijäätmete ja ohtlike jäätmete käitlus. Kindlasti on vajalik kodulehele lisada infot erinevate jäätmeliikide käitlusvõimaluste kohta ning erinevate jäätmekäitlejate kontaktandmed. Samuti on kasulik lisada viiteid mitmesugustele uuringutele ja muudele huvitavatele jäätmekäitlust tutvustavatele materjalidele.

Kasulik oleks teha eraldi heakorra ja jäätmemajanduse temaline veebileht, kus on koos kõikvõimalik jäätmekäitlusega seonduv info nt jäätmete sorteerimise juhendid (sh mängud), jäätmekäitluskohad, jäätmete taaskasutamise viiside tutvustused, keskkonnamõju jäätmete sorteerimisel, taaskasutamisel ja siis kui seda ei tehta, viited seadusandlusele ja uuringutele.

4.4. Jäätmehoolduse rahastamine

Jäätmeseadus sätestab saastaja maksab põhimõtte, ehk et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja. Korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldaja tasub jäätmeveo teenustasu, mis peab katma jäätmekäitluskohade rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järeelhoolduskulud ning jäätmete veokulud. Tootja vastutuse alla kuuluvatest toodetest (pakendid, EES-jäätmed) tekkinud jäätmete käitlemise peab korraldama tootja või andma vastava kohustuse üle

tootjavastutusorganisatsioonile. Keskkonnapoliitika põhimõte “saastaja maksab” ja “tootja vastutus” tähendab sisuliselt seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni lõpptarbija.

Keskkonnatasude seadus (§ 15 lg 2) sätestab, et olmejäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust laekub kohalike omavalitsuste eelarvesse 75%. Jäätmeseaduse § 72 on öeldud, et jäätmehoolduse arendamist toetatakse jäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust. Kuna on rakendunud jäätmete masspõletus, ladestatakse jäätmeid prügilasse minimaalselt, mistõttu saastetasudest linna eelarvesse laekuv raha on praktiliselt olematu. Seetõttu toimub jäätmehoolduse arendamine valdavalt erinevatest fondidest saadavate toetuste abil.

Tabel 8. Jäätmehoolduse arendamise tegevuskava aastateks 2014-2018

Eesmärk	Eesmärgi saavutamiseks vajalikud tegevused	Läbiviimise aeg / vajalikud vahendid (eurot)					Võimalikud rahastamisallikad	Vastutav organisatsioon
		2014	2015	2016	2017	2018		
Jäätmete taaskasutamise suurendamine	Biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete liigiti kogumise ja üleandmise kohustuse kehtestamine	+					LE	Pärnu Linnavalitsus
	Biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete liitmine korraldatud jäätmeveoga		+				LE	Pärnu Linnavalitsus
	Biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete tekkekohas käitlemise võimaluste väljaselgitamine		3 000				LE, KIK	Pärnu Linnavalitsus
	Jäätmete liigiti kogumise nõuete täitmise kontrollimine	+	+	+	+	+	LE	Pärnu Linnavalitsus
	Pakendijäätmete kogumispunktide juurde teabetahvli paigaldamine/hooldamine	4 000	1 000	1 000	500	500	LE, TKO	Pärnu Linnavalitsus
	Jäätmete taaskasutamist soodustava KJV hanke korraldamine		+				LE	Pärnu Linnavalitsus
KOKKU		4 000	4 000	1 000	500	500		

LE – linna eelarve;

TKO – taaskasutusorganisatsioon;

KIK – Keskkonnainvesteeringute Keskus;

+ tegevus ei nõua täiendavaid rahalisi vahendeid

Tabel 8 (järg). Jäätmehoolduse arendamise tegevuskava aastateks 2014-2018

Eesmärk	Eesmärgi saavutamiseks vajalikud tegevused	Läbiviimise aeg / vajalikud vahendid (eurot)					Võimalikud rahastamisallikad	Vastutav organisatsioon
		2014	2015	2016	2017	2018		
Jäätmete keskkonnaohutu käitlemine	Ohtlike jäätmete kogumine	12 000	12 000	13 000	13 000	13 000	LE, KIK	Pärnu Linnavalitsus
	Kodumajapidamises tekkinud ohtlike ja elektri ja elektroonika-seadmete jäätmete kogumisringide korraldamine	1 000	1 200	1 200	1 300	1 300	LE, TVO-d,	Pärnu Linnavalitsus, TVO
	Järelevalve teostamine jäätmetekitajate sh lepingupartnerite tegevuse üle	+	+	+	+	+	LE	Pärnu Linnavalitsus
	Linnale kuuluvate kasutuskõlbmatute hoonete lammutamine		50 000	50 000	50 000	50 000	LE, KIK	Pärnu Linnavalitsus
	Heakorralgute korraldamine	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	LE erasektor	Pärnu Linnavalitsus
	Konteinerite soetamine		58 000	24 000			LE, KIK, erasektor	Pärnu Linnavalitsus
	KOKKU		14 000	122 200	39 200	15 300	15 300	

LE – linna eelarve;

TKO – taaskasutusorganisatsioon;

KIK – Keskkonnainvesteeringute Keskus;

+ tegevus ei nõua täiendavaid rahalisi vahendeid

Tabel 8 (järg). Jäätmehoolduse arendamise tegevuskava aastateks 2014-2018

Eesmärk	Eesmärgi saavutamiseks vajalikud tegevused	Läbiviimise aeg / vajalikud vahendid (eurot)					Võimalikud rahastamisallikad	Vastutav organisatsioon
		2014	2015	2016	2017	2018		
Keskkonnateadlikkuse tõstmine	Jäätmealase info teavitustrateegia väljatöötamine	+	3 000				LE, KIK	Pärnu Linnavalitsus
	Jäätmete tekke vähendamise, sorteerimise alane teavitustöö	+	+	3 000	3 000	3 000	LE, KIK	Pärnu Linnavalitsus
	Pakendijäätmete kogumispunktide juurde infotahvli paigaldamine/hooldus	+	+	+	+	+	LE, TVO	Pärnu Linnavalitsus, TVO
	Keskkonnanõudeid tutvustava infomaterjali koostamine/postitamine		3 500	3 500			LE, KIK, MTÜ	Pärnu Linnavalitsus
	Pärnu Linna kodulehe jäätmerubriigi täiendamine	+	+	+	+	+	Erasektor (LE)	Pärnu Linnavalitsus
	„Heakorra“ veebilehe koostamine/haldamine		3 000	+	+	+	LE, KIK	Pärnu Linnavalitsus
KOKKU		0	9 500	6 500	3 000	3 000		
KÕIK KOKKU		18 000	135 700	46 700	18 800	18 800		

LE – linna eelarve;

KIK – Keskkonnainvesteeringute Keskus;

TVO – tootjavastutusorganisatsioon;

+ tegevus ei nõua täiendavaid rahalisi vahendeid

5. Jäätmekäitluse keskkonnamõju ja jäätmekäitluseks vajamineva loodusvara mahu hinnang

Jäätmekäitluse keskkonnamõju tuleb arvestada jäätmete tekitamisel, kogumisel, transpordil ning käitlemisel. Sealjuures võib mõju keskkonnale vaadelda nii otsestest kui ka kaudsetest aspektidest lähtuvalt. Otsene mõju kaasneb näiteks inimeste tervise ja heaolu kahjustamisega ning looduskeskkonna reostamisega. Kaudne mõju võib tuleneda prügilate ümbruse maa hinna langusest, vanade prügilate nõuetekohase sulgemisega seotud kuludest jne.

Jäätmete kogumise keskkonnamõju

Jäätmete kogumise keskkonnamõju avaldub põhiliselt nende kogumisel kogumismahutisse ja jäätmeveokisse. Ohtlike jäätmete hoiustamine võib mõjutada eeskätt töötajate tervist ja tööohutust ning ümbritsevat keskkonda. Biolagunevate jäätmete (eelkõige köögi- ja sööklajajäätmete) käitlemisel on oluliseks piiravaks teguriks nende edasise käitluse korraldamisel just hügieenitingimused. Seetõttu tuleb biolagunevaid jäätmeid vedada kord nädalas.

Jäätmete kogumisel on oluline jäätmed sortida. Sortimine loob eelduse jäätmete kordus- ja taaskasutamiseks ning ohtlike jäätmete eraldamiseks ning seega jäätmete käitlemisest tuleneva keskkonnamõju vähendamiseks. Probleemiks on tagada jäätmete sortimine nii ettevõtetes kui ka kodumajapidamistes, sest sortimisharjumused vajavad juurdumist.

Jäätmete veo keskkonnamõju

Jäätmete veo keskkonnamõju on seotud jäätmete või neis sisalduva materjali võimaliku levikuga keskkonda veo ajal ja transpordivahendi keskkonnamõjuga. Jäätmete veoks kasutatavad transpordivahendid ja tõstukmehhanismid paiskavad keskkonda heitgaase. Jäätmeveo keskkonnamõju aitab vähendada korraldatud jäätmevedu, mis võimaldab veokitel koorma kogumiseks läbida vähem kilomeetreid.

Jäätmete lõppkäitluse keskkonnamõju

Valdav enamus korraldatud jäätmeveo raames kogutud segaolmejäätmetest transporditakse Tallinna, kas masspõletusse või kasutatakse jäätmekütuse tootmiseks. Sellega kaasneb aga ulatuslikum transpordisaaste kui jäätmete käitlemisega mõnes lähemas käitluskohas. Otstarbekam oleks korraldada Pärnus või lähiümbruses mingilgi tasemel eelsortimist, et vältida mittepõlevate materjalide transporti masspõletustehasesse või ka jäätmekütuse tehasesse, kus see samuti välja sorteeritakse.

Eestis on olnud jäätmete kõrvaldamise põhiline viis nende ladestamine prügilatesse. Pärnu maakonnas asub Paikre prügila, Paikuse vallas Põlendmaal. Kuigi see jäätmekäitluskoht vastab kõikidele nõuetele, kaasneb ladestamisega siiski teatud negatiivne keskkonnamõju. Prügilas moodustub nõrgvesi ja valgvesi, mis tuleb reoveepuhastis puhastada. Samuti moodustub prügilas prügilagaas, mis on vajalik kokku koguda. Peamiseks tajutavaks keskkonnamõjuks on prügilates müra, hais ja loodusvarade kasutamine, mis on siiski lokaalse iseloomuga. Jäätmete ladestamine ei ole jätkusuutlik ning jäätmekäitlushierarhia põhjal loetakse seda keskkonnamõju seisukohalt kõige negatiivsemaks jäätmete käitlemise lahenduseks.

Jäätmete ladestamine prügilas on teiste lõppkäitlusviisidega kahtlemata kõige negatiivsema keskkonnamõjuga. Jäätmetest jäätmekütuse tootmist ning jäätmete masspõletust loetakse jäätmeseaduse kohaselt jäätmete taaskasutamiseks. Siiski, olenemata jäätmekäitlusviisist, on Pärnus vajalik jätkata ka jäätmete liigiti kogumist jäätmete ringlussevõtu edendamise eesmärgil.

Keskkonna- ja tervisekaitsemeetmed

Kõik jäätmekavas toodud meetmed aitavad luua Pärnu linnas terviklikku jäätmekäitlussüsteemi, mis vastab tervise- ja keskkonnakaitse nõuetele. Järgnevalt on toodud ülevaade meetmetest, mis aitavad otseselt kaasa keskkonna- ja tervisekaitse tagamisele.

- linna elanike teadlikkuse tõstmiseks jäätmehooldust puudutavate koolituste, kampaaniate ning teavitustöö läbiviimine;
- nn heakorra teemalise veebilehe koostamine;
- olemasoleva taaskasutatavate jäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine infotahvlitega;
- jäätmete liigiti kogumise ja üleandmise soodustamine;
- korraldatud jäätmeveo riigihanke korraldamine jäätmete liigitikogumist ja taaskasutamist soodustavatel tingimustel.;
- süstemaatiline kontroll jäätmetekitajate tegevuse üle

Korraldatud jäätmeveo tõrgeteta toimimise ja sihipärase teavitustööga on võimalik vähendada jäätmete ebaseaduslikku ladestamist ja teisi jäätmete kõrvaldamise seadusevastaseid mooduseid, nagu näiteks jäätmete põletamine ja matmine kodumajapidamistes.

Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale

Jäätmekavaga planeeritav tegevus seisneb peamiselt jäätmete kogumise korraldamises ning liigiti kogumise tõhustamises. Jäätmekava rõhutab, et jäätmekäitluse edasist arengut plaanides on vajalik lähtuda eelkõige jäätmehierarhiast. Seega, olenemata jäätmekäitluse võimalikest alternatiividest, tuleb jäätmete liigitikogumist igal juhul jätkata. See aitab kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõju.

Kui täita jäätmekavas esitatud eesmärgid, nagu suurendada jäätmete sortimist ja eraldikogumist, luua elanikele võimalusi eraldi kogutud jäätmete üleandmiseks ja motiveerida elanike keskkonnateadlikkuse tõusu, majandusliku kasu ning järelevalve tõhustamise kaudu, väheneb ka jäätmete tekkest ja kogumisest põhjustatud keskkonnamõju.